

แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง
จังหวัดสงขลา

ปริญญานิพนธ์
ของ
ศิริอร บุญโร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
พฤษภาคม 2551

แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ปริญญานิพนธ์
ของ
ศิริอร บุญโร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
พฤษภาคม 2551
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

บทคัดย่อ
ของ
ศิริอร บุญโร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
พฤษภาคม 2551

ศิริอร บุญโร. (2551). *แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา*. ปริญญาโท วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการผู้ควบคุม: อาจารย์ ดร.พรณี บุญประกอบ, อาจารย์ ดร.รัชพันธุ์ เชยจิตร.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว 3) เพื่อศึกษาความคาดหวังต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว 4) เพื่อศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว และ 5) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมในตำบลเกาะยอ เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว และแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 30 ตัวอย่าง ผู้ประกอบการภาคเอกชน จำนวน 30 ตัวอย่าง ประชาชนในท้องถิ่น จำนวน 144 ตัวอย่าง และนักท่องเที่ยว จำนวน 230 ตัวอย่าง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ตำบลเกาะยอมีแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยส่วนใหญ่เป็นจุดชมวิวยุทธศาสตร์ของทะเลสาบสงขลา และชมทัศนียภาพของตัวเมืองสงขลา แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่สะท้อนให้เห็นถึงมรดกทางวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาวใต้ การสืบทอดมาภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าทรัพยากรทางธรรมชาติ และทรัพยากรด้านงานประเพณีและงานเทศกาลเป็นทรัพยากรที่มีความโดดเด่น ในส่วนความต้องการไปเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจไปเที่ยวสถาบันทักษิณคดีศึกษามากที่สุด ด้านความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นอันดับแรก คือ ต้องการพัฒนากาะยอให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน และประชาชนมีความต้องการการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยมีความยินดีต้อนรับให้นักท่องเที่ยวมาเยือนมากที่สุด การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงได้เสนอแนะแนวทางเพื่อการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 5 แนวทาง ได้แก่ 1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านการพัฒนาสินค้าและธุรกิจ 3) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 4) ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญา 5) ด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภค

GUIDELINES FOR ECOTOURISM PROMOTION DEVELOPMENT IN TAMBON
KOH YO, AMPHOE MUANG, CHANGWAT SONGKHLA

AN ABSTRACT
BY
SIRI-ON BUNRO

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Science Degree In Ecotourism Planning and Management
at Srinakharinwirot University
May 2008

Siri-on Bunro. (2008). *Guidelines for Ecotourism Promotion Development in Tambon Koh Yo, Amphoe Muang, Changwat Songkhla*. Master thesis, M.Sc. (Ecotourism Planning and Management). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
Advisor Committee: Dr.Pannee Boonprakob , Dr.Ratchapan Choiejit.

The research aimed 1) to survey the tourism resource in Koh Yo. 2) to study opinion of the stakeholders towards tourist attraction. 3) to study expectation towards tourism attraction from the stakeholders which include government officials, entrepreneurs, local people and tourists 4) to study local people's desire to participate in developing tourism 5) to provide the suitable recommendations and guidelines for the ecotourism development in Koh Yo. Data were collected by using resource audits and questionnaires. The questionnaires were answer by 30 local government officials, 30 entrepreneurs, 144 local people and 230 tourists. The major statistics which were used in the research include percentage, mean and standard deviations.

The findings found that as follows: Koh Yo consists of various tourist attraction such as a view point which can see the panoramic view of Songkhla Lake and the downtown of Songkhla , southern cultural attraction and local agri-tourism. The samplings proposed that the uniqueness of tourism resource are natural resource and cultural resource. The Institute for Southern Thai Studies was the place that the sampling desire to visit. The stakeholder expected to develop tourist attraction. And local people's desire to participate in development tourism was make welcome tourists to visit Koh Yo. Guidelines for ecotourism development in Koh Yo were 1) Attraction area 2) Product and Business development 3) Tourism activities 4) Cultural conservation and 5) Instructure development

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ของ
ศิริอร บุญโร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่..... เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2551

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.พรรณี บุญประกอบ)

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุขสีเหลือง)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.รัชพันธุ์ เขยจิตร)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.พรรณี บุญประกอบ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.รัชพันธุ์ เขยจิตร)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.มาลัย กรแก้วสมนึก)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร.พรรณี บุญประกอบ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร.รัชพันธุ์ เขยจิตร กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้เมตตากรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยทุกขั้นตอน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง ประธานคณะกรรมการสอบปากเปล่า และ ดร.มาลัย กรแก้วสมนึก กรรมการสอบปากเปล่า ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าให้ข้อเสนอแนะ และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

รองศาสตราจารย์จินดา เกาวิจิตร และรองศาสตราจารย์ กรองแก้ว พุทธิยสถาพร ที่กรุณาเป็นกรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมในการสอบเค้าโครงปริญญานิพนธ์ รวมถึงขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิสุข อาจารย์ ดร.โณมยง โต๊ะทอง อาจารย์ประพาฬ เฟื่องฟูสกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิพรรณ สาลีผล ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม และขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบคุณประจวบ ทีปจรัสกร และคุณเสวต อักโขสุวรรณ ที่ให้ความเมตตาและกรุณาให้ความช่วยเหลือ ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาการเก็บข้อมูล รวมถึงขอขอบคุณองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่อนุเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัยชิ้นนี้

ขอขอบคุณ คุณศิริกาญจน์ กิตติชยานนท์ คุณพิมพ์ชนก มุลมิตร คุณวิภาวรรณ ปิ่นแก้ว คุณมาลินี สมชนะกิจ คุณจักริน บุญโร คุณจักราช บุญโร พี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อน ๆ ทุกท่านที่คอยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือกันเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาการศึกษาวิจัย

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณกำลังใจสำคัญจากบิดามารดา ผู้ให้การสนับสนุนทั้งร่างกายและแรงใจ ให้ความช่วยเหลือตลอดระยะเวลาการศึกษาวิจัย รวมถึงให้โอกาสทางการศึกษาที่ดีแก่ผู้วิจัยตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งพระคุณอย่างหาที่สุดมิได้

ศิริอร บุญโร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
การท่องเที่ยวและองค์ประกอบสำคัญ.....	7
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	15
การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	23
การวางแผนยุทธศาสตร์.....	30
สภาพพื้นที่ที่ศึกษา.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว.....	48
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
การนำเสนอข้อมูล.....	56

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
ตอนที่ 1 ผลการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว.....	57
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนใน ท้องถิ่น ผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ.....	71
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	71
ลักษณะและวัตถุประสงค์ของการเดินทางของนักท่องเที่ยว.....	73
ความต้องการกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งและเหตุจูงใจในการท่องเที่ยว.....	75
ความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	77
ความคาดหวังต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ.....	86
ความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนา การท่องเที่ยว.....	93
ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	94
ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบล เกาะยอ.....	95
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านแหล่งท่องเที่ยว.....	95
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภค.....	96
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านการพัฒนาสินค้าและธุรกิจ.....	97
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญา.....	97
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว.....	98
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	101
การสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ.....	102
ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และ นักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว.....	102

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
ความคาดหวังของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และ นักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ.....	103
ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว...	104
แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ.....	104
อภิปรายผล.....	106
ข้อเสนอแนะ.....	112
ข้อเสนอแนะต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำไปปฏิบัติ.....	112
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	113
บรรณานุกรม.....	115
ภาคผนวก.....	122
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจคุณภาพของแบบสอบถาม	123
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม ชุดที่ 1 สำหรับนักท่องเที่ยว	125
ภาคผนวก ค แบบสอบถาม ชุดที่ 2 สำหรับผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ	132
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม ชุดที่ 3 สำหรับประชาชนในท้องถิ่น	138
ประวัติย่อผู้วิจัย	144

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ.....	42
2 ขนาดตัวอย่างจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	51
3 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง.....	71
4 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามลักษณะและวัตถุประสงค์ของการเดินทางของ นักท่องเที่ยว.....	73
5 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามความต้องการกลับมาเที่ยวอีกครั้งและเหตุจูง ใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว.....	75
6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติของ ประชาชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว.....	77
7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยวด้าน แหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงวัฒนธรรม และวิถีชีวิต.....	79
8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยวด้าน กิจกรรมการท่องเที่ยวของเกาะยอ.....	81
9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยวด้าน ประเพณีและงานเทศกาลของเกาะยอ.....	82
10 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยวด้าน การบริการด้านการท่องเที่ยว.....	83
11 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความน่าสนใจและความต้องการไปเที่ยว ของแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ.....	85
12 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านแหล่งท่องเที่ยว.....	86
13 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภค.....	87
14 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาสินค้าและธุรกิจท่องเที่ยว.....	88
15 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญา.....	89

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
16 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว.....	90
17 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านการได้รับความสนับสนุนและงบประมาณ.....	91
18 แสดงข้อมูลความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการ ท่องเที่ยว.....	93
19 แสดงข้อมูลข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามในการพัฒนาการท่องเที่ยว.....	94

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนที่แสดงที่ตั้งตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา.....	39
2 จุดชมวิวบริเวณหมู่ 8 ตำบลเกาะยอ.....	58
3 จุดชมวิวนสถาบันทักษิณคดีศึกษา.....	59
4 จุดชมวิวนเขาภู.....	59
5 จุดชมวิวบริเวณสะพานติณสูลานนท์.....	60
6 บริเวณทะเลสาบสงขลา.....	61
7 สถาบันทักษิณคดีศึกษา.....	62
8 ผ้าทอเกาะยอ.....	63
9 เขาพะนาร.....	64
10 วัดแหลมพ้อ.....	65
11 หินรูปช้าง วัดเขาป้อ.....	66
12 บ้านโบราณ.....	67
13 สวนสมรม.....	68
14 กราฟแสดงมูลเหตุจูงใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเกาะยอ.....	76
15 กราฟแสดงแสดงค่าเฉลี่ย ของความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ของเกาะยอ.....	78
16 กราฟแสดงแสดงค่าเฉลี่ย ของความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยวด้านแหล่ง ท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงวัฒนธรรม และวิถีชีวิต.....	80
17 กราฟแสดงแสดงค่าเฉลี่ย ของความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการ ด้านการท่องเที่ยว.....	84
18 Resource Map แสดงทรัพยากรท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ.....	100

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เพราะเป็นอุตสาหกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ ได้แก่ อุตสาหกรรมการโรงแรม อุตสาหกรรมการบริการ อุตสาหกรรมขนส่ง ตลอดจนอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าอื่น ๆ ที่นักท่องเที่ยวซื้อ การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการพัฒนาและเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว จะเห็นได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่นในปี พ.ศ. 2537 มีนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวทั่วโลกจำนวน 546 ล้านคน และในปี พ.ศ. 2543 มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเป็น 661 ล้านคน (ศรัณยา วรากุลวิทย์. 2546: 4) นอกจากนี้องค์การการท่องเที่ยวโลกได้คาดการณ์ทิศทางการเติบโตของการท่องเที่ยวโลกในระยะยาว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545-2563 จะมีการเติบโตของนักท่องเที่ยวทั่วโลกเฉลี่ยประมาณร้อยละ 4.1 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2553 จะมีนักท่องเที่ยวทั่วโลก 1 พันล้านคน และในปี พ.ศ. 2563 จะมีจำนวน 1.6 พันล้านคน (จริญญา เจริญสุขใส. 2545: 9) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูง มีความหลากหลายของทรัพยากรท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ ตลอดจนมีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ซึ่งสามารถสร้างภาพลักษณ์และมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก ดังเช่น กรุงเทพมหานครได้อันดับหนึ่งและจังหวัดเชียงใหม่ติดอันดับห้าจากการจัดอันดับสุดยอดเมืองท่องเที่ยวแห่งเอเชีย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.2549: ออนไลน์) และในแต่ละปีมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก จากการศึกษาสถิตินักท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2544 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในประเทศไทย 10.6 ล้านคน และมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 13.38 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2548 (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. 2549: ออนไลน์) นอกจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมากแล้ว การท่องเที่ยวยังนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศได้เป็นจำนวนมากมายมหาศาล ดังเช่นในปี พ.ศ.2548 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวจำนวน 450,000 ล้านบาท (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. 2549: ออนไลน์) ซึ่งเป็นผลดีให้เกิดรายได้หมุนเวียนมูลค่านับแสนล้าน เป็นตัวเร่งให้เกิดการพัฒนาในธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังกระตุ้นให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวมีบทบาทมากในการพัฒนาและก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ

ถึงแม้ว่าการท่องเที่ยวจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ แต่ในทางกลับกันการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลับทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพราะวัตถุดิบที่ใช้ในการท่องเที่ยวมาจากทรัพยากรธรรมชาติ เช่น เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวเป็นจำนวนมากเกินขีด

ภาคใต้มีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมเนื่องจากมีทรัพยากรท่องเที่ยวที่อุดมสมบูรณ์ กระจายอยู่ทั่วไปในหลายพื้นที่ การท่องเที่ยวภาคใต้จึงมีบทบาทสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวในประเทศไทยได้เป็นจำนวนมาก แม้ที่ผ่านมาประเทศไทยจะได้รับความเสียหายจากธรณีพิบัติภัยสึนามิในบริเวณจังหวัดพังงาและภูเก็ต แต่จากความพยายามในการกระตุ้นตลาดและการเร่งฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบภัยอย่างเร่งด่วนของภาครัฐบาลและเอกชน ประกอบกับในช่วงปลายปีได้มีการจัดงานรำลึกครบรอบสองปีสึนามิ ซึ่งสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยไปทั่วโลก และแสดงให้เห็นสภาพการฟื้นตัวกลับมาสู่สภาพปกติของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.2549:ออนไลน์) อย่างไรก็ตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวยังจำเป็นต้องมีการวางแผน การดำเนินการ การกำหนดนโยบาย และการสร้างกลยุทธ์ที่ดี เพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถพัฒนาไปได้อย่างยั่งยืนต่อไป

จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดใหญ่ที่มีความสำคัญจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย เป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการคมนาคมที่สำคัญที่สุดของภาคใต้ มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีคุณภาพอย่างหลากหลายทั้งประเภทธรรมชาติ ได้แก่ หาดทราย ชายทะเล อ่าว แหลม ทะเลสาบ เกาะ ภูเขา รวมทั้งทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น ในจำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เกาะยอเป็นเกาะอยู่กลางทะเลสาบสงขลาตอนนอกซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นไหล่เขาและที่ราบเชิงเขาเหมาะแก่การเกษตรกรรม และจากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า เกาะยอยังเป็นพื้นที่อันอุดมไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทั้งในด้านของธรรมชาติ มีภูมิประเทศที่สวยงาม ล้อมรอบด้วยทะเลสาบ มีจุดชมวิวที่สามารถมองเห็นภูมิทัศน์เมืองสงขลา ด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น พบว่ามีความหลากหลายเนื่องจากเป็นชุมชนเชื้อสายไทยและเชื้อสายไทยจีน มีความเชื่อต่าง ๆ ที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนเป็นประเพณี อาทิ ประเพณีล่องแพ ประเพณีทำบุญวันสารท นอกจากนี่ยังมีภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทอผ้าพื้นเมืองเกาะยอ ซึ่งมีความคงทน และมีลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ชุมชนเกาะยอมีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย ได้แก่ การทำประมง โดยเกาะยอมีชื่อเสียงเป็นแหล่งเลี้ยงปลากระพงในกระชัง การทำสวนผลไม้ จำปาตะละมุด กระท้อน และสวนผสมผสาน ซึ่งมีการปลูกผลไม้มากกว่าหนึ่งประเภท และอาชีพหัตถกรรม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว
3. เพื่อศึกษาความคาดหวังต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว
4. เพื่อศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว
5. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลเกาะยอ

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงข้อมูลพื้นฐานด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ
2. เพื่อทราบความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชนและนักท่องเที่ยว
3. เพื่อทราบความคาดหวังต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชนและนักท่องเที่ยว
4. เพื่อทราบความต้องการในการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว

5. เพื่อได้แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลเกาะยอ ข้อมูลที่ได้จะเป็นแนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ บนพื้นฐานความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการวิจัยครั้งนี้ครอบคลุมพื้นที่ของตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีความหลากหลายทางการท่องเที่ยวที่น่าจะสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้

ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนมกราคม-พฤศจิกายน พ.ศ.2550

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1. เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ จำนวน 30 คน
2. ผู้ประกอบการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ จำนวน 30 คน
3. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลเกาะยอ จำนวน 114 คน
4. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวในเขตตำบลตำบลเกาะยอ จำนวน 230 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เนื่องจากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีคำศัพท์ หรือตัวแปรที่เป็นนามธรรมหลายศัพท์ จึงนำมานิยาม เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ดังต่อไปนี้

1. **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ** หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อชื่นชมความงามตามธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นในตำบลเกาะยอ โดยนักท่องเที่ยวจะได้รับรู้จากการท่องเที่ยวและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว และมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

2. การพัฒนาอย่างยั่งยืน หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าที่สุด ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม โดยมีทรัพยากรไว้ใช้ให้เกิดประโยชน์และสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบันและคนในรุ่นอนาคตอย่างพอเพียง

3. การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การดำเนินการในขอบเขตความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ตระหนักต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลเกาะยอ ให้ประชาชนทุกส่วนได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาค

4. ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึกของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่มีต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ

5. ความคาดหวัง หมายถึง ความมุ่งหวังของของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ โดยคาดว่าถ้าได้ทำตามความมุ่งหวังแล้วจะก่อให้เกิดความพอใจ

6. แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ในตำบลเกาะยอที่มีความสวยงามตามธรรมชาติ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต ซึ่งมีลักษณะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

7. ทรัพยากรท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความสนใจเข้าเยี่ยมชม เช่น ความสวยงามตามธรรมชาติ ลักษณะภูมิประเทศ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เทศกาลงานประเพณี นิทรรศการ หรือกีฬา

8. แนวทาง หมายถึง วิธีการปฏิบัติที่สร้างขึ้นเพื่อให้ดำเนินงานตามแนวทางที่ได้วางไว้

9. นักท่องเที่ยว หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินโดยตรง หรือมีการท่องเที่ยวหลังจากการมาประกอบธุรกิจ

10. เจ้าหน้าที่ภาครัฐ หมายถึง เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ

11. ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โรงแรม รีสอร์ท ร้านค้า ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ประธานกลุ่มและชมรมที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ

12. ประชาชนท้องถิ่น หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลเกาะยอ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงสรุปแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การท่องเที่ยวและองค์ประกอบสำคัญ
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
4. การวางแผนยุทธศาสตร์
5. สภาพพื้นที่ที่ศึกษา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การท่องเที่ยวและองค์ประกอบสำคัญ

1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

ในการประชุมว่าด้วยการเดินทางและการท่องเที่ยว ณ กรุงโรม ประเทศอิตาลี ปี ค.ศ.1963 องค์การท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ ได้กำหนดความหมายของการท่องเที่ยวว่า เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ เพื่อวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ดังนี้ วรรณ วรชวานิช (2539: 7) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยไปยังที่อื่นชั่วคราวด้วยความสมัครใจและเดินทางด้วยจุดหมายใด ๆ ก็ได้ที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้ ซึ่งสอดคล้องกับดุย ชุมสาย และญิบพัน พรหมโยธี (2527: 42-43) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า เป็นการเดินทางที่เป็นการเดินทางชั่วคราว ตามความตั้งใจของผู้เดินทางและไม่ใช่เพื่อรับสินจ้างในการนั้น เช่นเดียวกับศิริ ฮามสุโพธิ์ (2543: 19) กล่าวถึงการท่องเที่ยวหมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัยเป็นการชั่วคราว เพื่อการศึกษา พักผ่อนหย่อนใจหรือก่อให้เกิดการกระทำร่วมกันของมนุษย์ นอกจากนี้นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวยังให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า ผู้คนได้ไปเยี่ยมเยือนยังสถานที่หนึ่ง เพื่อการเที่ยวชมเมือง เยี่ยมญาติและเพื่อน พักผ่อนวันหยุด รวมถึงบุคคลที่เดินทางไปเข้าร่วมการประชุมหรือกิจกรรมอื่น ๆ โดยใช้การคมนาคมได้ทุกรูปแบบ (อุดม เขยกิจวงศ์; วิมล จิโรจพันธ์; และ ประชิต สกฤษณ์พัฒน์.2548: 47) ขณะเดียวกันแมคอินทอช และโกลด์เนอร์ (McIntosh;& Goeldner.1984: 132-135) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวหมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเป็นผลของปรากฏการณ์ต่าง ๆ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวและธุรกิจและบริการต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมหรือการสร้างความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาดังกล่าวจึงสรุปความหมายของการท่องเที่ยวได้ว่า การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางจากสถานที่อยู่อาศัยปกติไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไปทั้งเพื่อพักผ่อน หรือการท่องเที่ยวหลังจากการติดต่อธุรกิจและเยี่ยมญาติมิตร หรือประกอบกิจกรรมอื่น ๆ ตามความสนใจ แต่ไม่ใช่ไปเพื่อประกอบอาชีพหรือมีรายได้จากการไปเยือนสถานที่นั้น

1.2 ความหมายของนักท่องเที่ยว

นักวิชาการท่องเที่ยวได้อธิบายความหมายของนักท่องเที่ยวไว้ว่า นักท่องเที่ยวคือบุคคลที่เดินทางไปท่องเที่ยวและพักอยู่ในสถานที่ใดที่หนึ่งที่ไม่ใช่สถานที่พักอยู่เป็นประจำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน ติดต่อธุรกิจ และประกอบกิจกรรมใด ๆ ก็ตามที่ไม่ใช่รายได้จากการไป ในครั้งนั้น (วิกิพีเดีย.2549: ออนไลน์) นอกจากนี้เมเดอร์ (Mader.2549?: ออนไลน์) ยังให้คำจำกัดความของนักท่องเที่ยวเพิ่มเติมอีกว่า นักท่องเที่ยวเป็นบุคคลที่พำนักรอยู่ในสถานที่ใดที่หนึ่งเป็นการชั่วคราวเพื่อใช้เวลาอยู่กับสิ่งที่ตนสนใจ มีปฏิสัมพันธ์และคำนึงถึงผลกระทบของชุมชนที่อยู่ร่วมกัน ขณะที่เบญจมาศ อุกทศิริ (2549: ออนไลน์) กล่าวว่านักท่องเที่ยวคือบุคคลที่เดินทางที่หนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่งเป็นการชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน เพื่อหาความรู้ ซึ่งครอบคลุมถึงการเดินทางเพื่อธุรกิจ โดยที่ผู้เดินทางยังไม่ได้ตั้งหลักแหล่ง เป็นการถาวร และไม่รายได้จากสถานที่ที่ไปนั้น

ทั้งนี้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ให้ความหมายนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศและนักท่องเที่ยวภายในประเทศของประเทศไทยโดยกำหนดลักษณะของนักท่องเที่ยว (ศรัณยา วรากุลวิทย์.2546: 5) มีดังนี้นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ หมายถึง ชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยและพำนักรอยู่ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว พักผ่อน การรักษาสุขภาพ การเยี่ยมญาติมิตร การศึกษา การดูงาน หรือการร่วมประชุมสัมมนา เป็นตัวแทนสมาคม นักบวช นักกีฬา หรือการมากับเรือเดินสมุทรที่แวะจอดในท่าเรือ รวมทั้งการมาติดต่อธุรกิจที่ไม่ใช่เพื่อหารายได้จากการมาท่องเที่ยวนั้น ในส่วนนักท่องเที่ยวภายในประเทศ หมายถึง ชาวไทยหรือชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย เดินทางจากที่อยู่ในจังหวัดของตน ไปยังจังหวัดอื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางใด ๆ ก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อหารายได้ในสถานที่ไปเยือน

1.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

วินิจ วีรยางกูร (2532: 34) ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวไว้ 3 ประเภทประเภทแรกเป็นความสามารถในการดึงดูดใจของทรัพยากรท่องเที่ยวที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปยังสถานที่นั้น ๆ สิ่งดึงดูดใจอาจจะเป็นศิลปวัฒนธรรม โบราณวัตถุ โบราณสถาน หรือความงดงามตามธรรมชาติ (หาดทราย ภูเขา แม่น้ำ ทะเล) สวนสนุก งานแสดงสินค้า การแข่งขันกีฬา นอกจากนี้สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้แก่ โรงแรมและที่พัก ราคาห้องพัก การกระจายตัวของที่พัก

1.4 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวประกอบไปด้วยธุรกิจหลายประเภท ทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง และธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม นักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไว้คือ การท่องเที่ยวมีส่วนเสริมสร้างและพัฒนาความก้าวหน้าให้กับประเทศ ก่อให้เกิดรายได้ในรูปของเงินตราต่างประเทศช่วยดุลการชำระเงินดีขึ้น กระตุ้นให้เกิดการผลิตและก่อให้เกิดการนำเอาทรัพยากรมาใช้ และการท่องเที่ยวยังเป็นตัวนำให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมอื่น ๆ ขณะเดียวกันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวช่วยให้คนมีงานทำ เป็นการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชน สร้างความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นการทำให้สภาพแวดล้อมของท้องถิ่นดีขึ้น ประชาชนได้เห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การท่องเที่ยวยังช่วยขจัดปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท ลดปัญหาการย้ายถิ่นเข้ามาหางานทำในเมืองใหญ่ (กุลวรา สุวรรณพิมล.2548: 35-36) เช่นเดียวกับ นิคม จารุมณี (2544: 5-7) ที่กล่าวว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีส่วนในการสร้างเสถียรภาพให้กับดุลยภาพชำระเงิน เป็นรายได้ที่กระจายไปสู่ประชาชน สร้างงาน สร้างอาชีพเสริม กระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด ทั้งนี้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่มีขีดจำกัดในการจำหน่ายและเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัดในเรื่องการผลิต อีกทั้งยังช่วยสนับสนุนฟื้นฟูอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี นำความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นมาตรการที่ช่วยส่งเสริมความปลอดภัยและความมั่นคงให้แก่พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวและมีส่วนช่วยเสริมสร้างสันติภาพและความเข้าใจอันดี

จากการศึกษาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ เป็นผลดีต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งช่วยสนับสนุนฟื้นฟู อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอันดีของประเทศให้สืบต่อไป อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวได้รับการพัฒนา มีรายได้เพิ่ม สร้างงาน สร้างอาชีพเสริมจากการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวยังช่วยฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่ต่อไป

1.5 มูลเหตุจูงใจที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยว

แรงจูงใจเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ ความปรารถนา แรงกระตุ้น จุดหมายและสถานการณ์เฉพาะอย่างที่เกิดขึ้นในขณะนั้น แรงจูงใจเป็นแรงผลักดันให้คนเราประกอบกิจกรรมหรือกระทำการต่าง ๆ มาสโลว์ เป็นบุคคลหนึ่งที่ได้ศึกษาค้นคว้าทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา.2544: 126-127; อ้างอิงจาก Maslow) กล่าวไว้ว่า มนุษย์ทุกคนมีความต้องการตลอดเวลา และความต้องการของมนุษย์ไม่มีวันสิ้นสุด เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว ย่อมแสวงหาความต้องการสิ่งอื่นต่อไป ความต้องการของมนุษย์จะเป็นไปในลักษณะจากต่ำไปหาสูง ที่เรียกว่าลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of needs) ได้แก่ ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการเบื้องต้นของชีวิตเพื่อการอยู่รอด คือ ต้องการอาหาร ที่อยู่ ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น ต่อมาคือความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) เป็นความต้องการเกี่ยวกับร่างกาย การป้องกันให้ปลอดภัยจากการบังคับ ความมั่นคงในชีวิต ประการต่อมาคือความต้องการความรักและการเป็นเจ้าของ (Love and belonging needs) เป็นความต้องการการยอมรับจากผู้อื่น จากสังคม อีกประการหนึ่งคือความต้องการที่จะได้รับการยกย่อง (Esteem needs) เป็นการต้องการความก้าวหน้าด้านสถานภาพ ต้องการที่จะให้สังคมยอมรับและยกย่อง และความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Needs of self-actualization) เป็นความต้องการสูงสุดที่จะบรรลุผลสำเร็จในสิ่งที่ฝัน

ทางด้านนักวิชาการด้านการท่องเที่ยวได้กล่าวถึงมูลเหตุจูงใจที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยว ได้แก่ ซูสิทธิ์ ชูชาติ (2539: 3-4) กล่าวว่าแรงจูงใจในการท่องเที่ยวว่ามีสาเหตุอยู่ 3 ประการ ประการแรกคือ การท่องเที่ยวในวันหยุดพัก เช่น การเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ การเดินทางไปเยี่ยมญาติมิตร ประการที่สองคือ การท่องเที่ยวทางด้านธุรกิจ เช่น การเดินทางเพื่อการประชุม สัมมนา และประการสุดท้ายได้แก่ การท่องเที่ยวเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ เช่น การศึกษา การรักษาสุขภาพ การเล่นกีฬา การศาสนา ในขณะที่ตั๋ย ชุมสาย และญิบพันธ์ พรหมโยธี (2527: 29-30) ได้อธิบายถึงเหตุจูงใจที่ทำให้คนท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง โดยนักท่องเที่ยวจะใช้เวลาหยุดงานเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ สนองความอยากรู้อยากเห็นหรือต้องการพบเห็นสิ่งใหม่ ๆ ชมทิวทัศน์อันงดงาม เพื่อพบเห็นขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น เพื่อสงบอารมณ์กับความสงบของชนบท เพื่อสนุกสนานกับความอีกที่กิจกรรมหรือชื่นชมศิลปกรรมใหญ่โตของเมืองใหญ่ และสิ่งอื่น ๆ ที่มีผลเป็นความสนุกสนานและความบันเทิง

2. การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน นักท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน ได้แก่พวกที่ในวันหยุดงานในการพักผ่อนเพื่อจัดความเหนื่อยล้าที่เกิดขึ้นในเวลาทำงานให้หมดสิ้นไปและเรียกพลกำลังกลับคืนมาสำหรับเริ่มต้นทำงานใหม่ บางคนก็อาจเป็นการพักผ่อนเพราะป่วยไข้หรือไม่สบายเล็กน้อย โดยจะไปพักที่ใดที่หนึ่งนานที่สุดเท่าที่จะทำได้ และมักเป็นสถานที่ที่ให้ความมั่นใจว่าสงบจริง ๆ ส่วนใหญ่มักจะเอาภาวะอากาศเป็นเกณฑ์ตัดสินใจว่าจะไปเที่ยวที่ไหน

3. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวที่ปรารถนาจะเรียนรู้ศิลปวิทยาที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ ในสถาบันหรือสถานศึกษาที่มีชื่อเสียง หรือในประเทศที่มีวัฒนธรรมเป็นที่น่าสนใจของเขา เพื่อศึกษาพิจารณาชีวิตความเป็นอยู่ในมหาวิทยาลัยและสังคมวิทยา เพื่อชมโบราณสถานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ เพื่อติดตามความเจริญทางวัตถุและเทคโนโลยีปัจจุบัน เพื่อศึกษาศิลปนาฏกรรมในหอศิลป์ เพื่อนมัสการศูนย์ศาสนาที่สำคัญ ๆ เพื่อร่วมปฏิบัติในงานมหรรมงานฉลอง เพื่อชมการแสดงทางศิลปครั้งสำคัญ ๆ

4. การท่องเที่ยวเพื่อกีฬา การท่องเที่ยวเพื่อกีฬาแบ่งได้เป็น 2 ชนิด ได้แก่ การท่องเที่ยวเพื่อไปชมการแข่งขันกีฬาครั้งใหญ่ ๆ เช่น กีฬาโอลิมปิก การแข่งขันฟุตบอล เทนนิส กอล์ฟ ฯลฯ การแข่งขันกีฬาเหล่านี้นอกจากจะดึงดูดพวกนักกีฬาที่เกี่ยวข้องไปชม ยังมีส่วนให้ผู้ติดตามและผู้สนใจตามกันไปชม อีกชนิดหนึ่งได้แก่ การท่องเที่ยวเพื่อไปเล่นกีฬายังถิ่นที่มีการเล่นกีฬานั้น เช่น ในฤดูหนาวซึ่งมีหิมะตกมากก็ไปเล่นสกี พ้นฤดูมรสุมก็เป็นเทศกาลเล่นเรือใบ ในหน้าร้อนก็เป็นฤดูปีนเขา และในฤดูกาลอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว ประเทศที่มีภูมิประเทศที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวไปเล่นกีฬาเหล่านี้ มีความได้เปรียบในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ นักท่องเที่ยวที่เดินทางเพื่อธุรกิจส่วนใหญ่จะเจียดและจัดเวลาให้เหลือไว้สำหรับการท่องเที่ยว ซึ่งอาจเป็นเวลาที่ว่างจากการทำธุรกิจในแต่ละวันหรือถือโอกาสอยู่ท่องเที่ยวต่อเมื่อเสร็จจากการทำธุรกิจแล้ว โดยในด้านของวิสาหกิจการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวธุรกิจได้ทำรายได้ให้กับประเทศเจ้าบ้านมากเท่า ๆ กับนักท่องเที่ยวประเภทอื่น ๆ

6. การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมสัมมนา การประชุมดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมากและรวดเร็ว ในการจัดระเบียบวาระการประชุมส่วนใหญ่ผู้จัดจะต้องมีการจัดนำเที่ยวเข้าไปด้วยการประชุมสัมมนา มีประโยชน์แก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างมาก นอกจากจะเพิ่มปริมาณให้แก่การขนส่งแล้ว โรงแรมต่าง ๆ ยังได้ผู้มาพักในช่วงที่โรงแรมมีผู้พักน้อยด้วย เพราะการประชุมมักใช้เวลาที่โรงแรมว่างจากนักท่องเที่ยวในฤดูกาลท่องเที่ยวเพื่อให้มีที่พักเพียงพอสำหรับผู้เข้าประชุม

7. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา องค์การท่องเที่ยวระหว่างชาติ ได้จัดจำพวกการท่องเที่ยวไว้เพียง 5 ประเภท แต่ปัจจุบันนี้มีการท่องเที่ยวอีกประเภทหนึ่งได้แก่บุคคลที่เดินทางไปต่างประเทศเพื่อทำการวิจัยในด้านสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา และอยู่ในประเทศนั้นเป็นเวลานาน เดือน ศาสตราจารย์มหาวิทยาลัยที่ได้สิทธิหยุดพัก sabbatical leave แล้วเดินทางไปสอนในมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ นักศึกษาที่มหาวิทยาลัยส่งไปเป็นกลุ่มให้ไปเรียนวิชาพิเศษในต่างประเทศ นักเรียนทุนแลกเปลี่ยน นักศึกษาที่เดินทางไปศึกษาต่างประเทศ ซึ่งนักท่องเที่ยวประเภทนี้เป็นพวกที่นำเงินตราต่างประเทศมาให้แก่ประเทศเจ้าบ้านมากกว่าประเภทอื่น ๆ เพราะเป็นนักท่องเที่ยวที่เข้าไปอยู่ในประเทศเจ้าบ้านนานกว่านักท่องเที่ยวประเภทอื่น ๆ

จากคำอธิบายข้างต้นมีส่วนคล้ายคลึงและแตกต่างกับศรัณยู วรากุลวิทย์ (2546: 15-18) ได้ให้เหตุผลของการท่องเที่ยวเพิ่มเติมว่าการท่องเที่ยวสามารถเกิดขึ้นจากการมีเวลาว่าง โดยนักท่องเที่ยวมีเวลาว่างจะวางแผนในการเดินทางล่วงหน้าในแหล่งท่องเที่ยวที่แต่ละบุคคลสนใจ ซึ่ง

1.6 ความหมายของทรัพยากรท่องเที่ยว

ทรัพยากรท่องเที่ยว หรือแหล่งท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยว สุภาพร มากแจ้ง (2539: 12) อธิบายว่าทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจที่ก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว ขณะเดียวกัน กวี วรกวิน และคณะ (2546: 10) ให้ความหมายของทรัพยากรท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่าต่อการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวได้ ส่วนใหญ่จะแสดงออกในรูปของสถานที่ทั้งที่เป็นสถานที่ทางธรรมชาติและสถานที่ทางวัฒนธรรม ซึ่งจะต้องมีลักษณะพิเศษ เช่น มีความงดงาม แปลกตา โดดเด่น มีความแตกต่างเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณา วงษ์วานิช (2539: 58) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ประกอบกิจกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ที่มีลักษณะเด่น ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

อาจสรุปได้ว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่มีความสวยงาม มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ทั้งสถานที่ทางธรรมชาติ รวมถึงศิลปวัฒนธรรม เทศกาล กิจกรรม งาน ประเพณีต่าง ๆ สามารถดึงดูดความสนใจให้ไปเยี่ยมชม

ทั้งนี้ทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญที่นักท่องเที่ยวนำมาพิจารณาก่อนตัดสินใจซื้อบริการเพื่อการท่องเที่ยว ทรัพยากรท่องเที่ยวจึงเปรียบเสมือนสินค้าที่สามารถดึงดูดให้ลูกค้ามาซื้อถึงสถานที่ตั้งของสินค้า ความแตกต่างของแหล่งท่องเที่ยวจึงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเดินทางของนักท่องเที่ยว โดยนักวิชาการได้จำแนกประเภทของแหล่งท่องเที่ยวไว้อย่างหลากหลาย ดังจะกล่าวต่อไป

1.7 ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

อุดม เชยกิจวงศ์ และคนอื่น ๆ (2548: 73) ได้แบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประกอบด้วยสภาพภูมิศาสตร์ ทิวทัศน์ที่สวยงามและสัตว์ป่า อีกประการหนึ่งคือแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต รวมถึงพิธีกรรม พิธีการ งานฉลองรื่นเริงต่าง ๆ ศิลปการแสดง ดนตรี เพลงพื้นบ้าน การรำยรำ การละคร ตลอดจนงานหัตถกรรม และประการสุดท้ายได้แก่แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ขณะเดียวกันศรีธัญญา วรากุลวิทย์ (2546: 191-192) ได้จำแนกแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท ประเภทแรกได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา น้ำตก ถ้ำ น้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เกาะ ทะเล หาดทราย เป็นต้น ประเภทที่สองได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถานและศาสนสถาน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีหรือศาสนา เช่น วัด ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑ์ อนุสรณ์สถาน เป็นต้น ประเภทสุดท้ายได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีลักษณะของพิธี งานประเพณี ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ศูนย์วัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง สวน ไร่ นา เป็นต้น ใกล้เคียงกับปรีชา แดงโรจน์ (2546: 229-230) ได้แบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ สถานที่ทางธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก ลำธาร ถ้ำ ทะเล หาดทราย เกาะ แก่ง น้ำพุร้อน ธรรมชาติใต้ทะเล เป็นต้น โดยสถานที่เหล่านั้นอาจอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนเป็นเจ้าของก็ได้ ประเภทที่สองคือแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานและศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ สถานที่สำคัญต่าง ๆ เช่น วัด อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ แหล่งโบราณคดีที่เปิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ ได้แก่ สถานที่สร้างขึ้นเพื่อจัดให้บริการนันทนาการต่าง ๆ เพื่อให้ความเพลิดเพลิน ให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว เช่น สวนสนุก พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น และแหล่งท่องเที่ยวเมืองและชุมชน คือแหล่งท่องเที่ยวในเมืองหรือชุมชนที่สะท้อนให้เห็นเอกลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น ชุมชนคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทางด้านนักวิชาการด้านภูมิศาสตร์ได้จำแนกทรัพยากรท่องเที่ยวออกเป็น 2 ชนิด

จากข้างต้นสามารถสรุปประเภทของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้เกาะยอเป็นแหล่งท่องเที่ยวรวมอยู่ในประเภทที่มีทั้งความสวยงามตามธรรมชาติ มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตและประเพณี ซึ่งสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดความสนใจในการไปท่องเที่ยวได้

1.8 การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นเครื่องมือในการสำรวจ ตรวจสอบแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ (สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.2545: 68-72)

1.การทำความเข้าใจทรัพยากร

1.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น ทรัพยากรหลักที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น การเข้าชมพิพิธภัณฑ์คติชนภาคใต้ที่สถาบันทักษิณคดีศึกษา โดยมีจุดชมวิวเป็นทรัพยากรสนับสนุน ที่สามารถสนับสนุนทรัพยากรหลักในดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เพิ่มขึ้น

1.2. ชนิดของทรัพยากร แบ่งได้เป็น ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ พืช สัตว์ ภูมิทัศน์ ภูมิอากาศ น้ำ ทรัพยากรวัฒนธรรม ได้แก่ ศาสนา มรดกวัฒนธรรมชาติพันธุ์ทรัพยากร เหตุการณ์สำคัญ งานมหกรรม การแข่งขัน ธุรกิจ โชว์ต่าง ๆ ทรัพยากรกิจกรรม นันทนาการ สิ่งอำนวยความสะดวก และทรัพยากรบริการ การขนส่ง ที่พัก การต้อนรับ อาหาร บริการ

2. การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 1 การเขียนรายงานทรัพยากรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวประกอบด้วย รายการทรัพยากรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวไปชม สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการให้มีบริการ กิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวทำระหว่างที่พักบนพื้นที่ และที่พักแรม ประเภทที่จัดให้นักท่องเที่ยว ประการที่สองรายการทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรที่โดดเด่นในแหล่งท่องเที่ยว มีทั่วไปในแหล่งท่องเที่ยวอื่นหรือไม่ และมีความสำคัญเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้ง

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินทรัพยากร ได้แก่ การประเมินคุณภาพทรัพยากร คือ สิ่งที่ทำให้ทรัพยากรนี้ดีกว่าหรือแย่กว่าทรัพยากรอื่นในที่อื่น ๆ สิ่งที่เป็นจุดอ่อน การดูแลรักษาทรัพยากร คุณภาพของการบริการ การปรับปรุงทรัพยากร ข้อเสียของการพัฒนาในอนาคต ความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ สิ่งที่ทำให้ทรัพยากรมีความพิเศษโดดเด่นและมีความแตกต่างกับที่อื่น ๆ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สะท้อนให้เห็นถึงความภาคภูมิใจในสถานที่นั้น ๆ มีอำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยว กิจกรรมที่มีบทบาทในการดึงดูดนักท่องเที่ยว การวัดระดับการใช้และประเมินการใช้ความสามารถที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวดึงดูดนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีการประเมินฐานข้อมูลของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งที่ทำให้ทรัพยากรนั้นเป็นคุณค่าแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ เหมาะสมและน่าพึงพอใจ สิ่งที่ต้องปรับปรุงให้ทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีบทบาทสำคัญยิ่งขึ้น และสิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

นักพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้คิดรูปแบบการท่องเที่ยวที่ เรียกว่า Green Tourism หรือ Ecotourism เพื่อเป็นรูปแบบใหม่ของการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยการศึกษาเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ และขอให้ราชบัณฑิตยสถานกำหนดความหมายของคำว่า Ecotourism คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.2544: 2) ทางด้านนักวิชาการต่างประเทศได้แก่ กันน์ (Gunn.1994: 78) กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าเป็นรูปแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน สามารถทำให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรควบคู่ไปกับการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ โดยให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวตามธรรมชาติและวัฒนธรรม และต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจด้วย เช่นเดียวกับบู (Boo.1991: 4-8) ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ จากการมีรายได้สำหรับการดูแลรักษาพื้นที่ การสร้างงาน

จากนิยามและความหมายข้างต้น ผู้ศึกษาวิจัยจึงสรุปความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ว่า การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นอย่างมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเกิดการเรียนรู้ร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ส่งผลดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น เกิดการสร้างงาน และมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

2.2 หลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากกระแสความต้องการให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว กระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยวและกระแสความต้องการของชุมชนท้องถิ่นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว จึงก่อให้เกิดความตื่นตัวในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ ก็คือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีแนวคิดพื้นฐานสำคัญ 4 ประการ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา.2542: 14-15) ได้แก่ การใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ประการที่สองได้แก่ การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประการต่อมาได้แก่ การสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว และประการสุดท้ายคือการทำให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม

ทั้งนี้แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยนาซ (Nash.1977: 2-3) ได้เสนอหลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าจะต้องหลีกเลี่ยงการสร้างผลกระทบทางด้านลบที่จะก่อให้เกิดความเสียหายหรือการทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยว ต้องให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยวให้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องนำไปสู่การอนุรักษ์

ซึ่งสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ดร.ชนิ เอมพันธุ์ และคนอื่น ๆ (2547: 2) กล่าวไว้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ควบคุมผลกระทบให้อยู่ในระดับต่ำ มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน รวมไปถึงการสร้างจิตสำนึกและกระบวนการศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติ เน้นการคงไว้ซึ่งธรรมชาติ มีการดัดแปลงหรือพัฒนาพื้นที่น้อยที่สุดและให้มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ อีกทั้งประชาชนท้องถิ่นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการจัดการดูแล และเป็นการกระจายประโยชน์สู่ท้องถิ่น

2.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ พื้นที่ท่องเที่ยว การจัดการอย่างยั่งยืน กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น (อนุชา เล็กสกุลดิลก.2540: 3-4) กล่าวคือ

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติเป็นหลัก มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่ของแหล่งนั้น ดังนั้นองค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่บนธรรมชาติ

2. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ โดยให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา

3. องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบโดยไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การใช้ประโยชน์จากทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษและการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน

4. องค์ประกอบด้านองค์กร เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมเกือบตลอดกระบวนการ เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น รวมถึงการกระจายรายได้การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

หากการท่องเที่ยวใดมีองค์ประกอบตามลักษณะดังกล่าวข้างต้น จัดได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ หากขาดหรือปราศจากข้อใดข้อหนึ่งไปความสมบูรณ์ก็จะลดน้อยลงจนอาจกลายเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ

จากการศึกษาสามารถสรุปองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยต้องคำนึงถึงแหล่งท่องเที่ยว ที่มีพื้นฐานอยู่บนธรรมชาติ การจัดกิจกรรมและกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังเป็นการท่องเที่ยวที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นทั้งต่อการจัดการท่องเที่ยวและผลประโยชน์ที่รับต้องมีความเท่าเทียมกัน ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดที่กล่าวข้างต้นมีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน

จากลักษณะดังกล่าว จึงทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างจากการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ ดังนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.2544: 4) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่แตกต่างจากการท่องเที่ยวปกติหรือแบบประเพณีนิยม ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก และเน้นการส่งเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่ใช่สิ่งตรงข้ามกับการท่องเที่ยวแบบคณะใหญ่ (Mass tourism) เพราะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ได้ถูกจำกัดที่ขนาดของการท่องเที่ยว แต่จำกัดที่รูปแบบกิจกรรมและขนาดที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพราะนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็ก ๆ สามารถทำลายสิ่งแวดล้อมได้เช่นเดียวกันหรือมากกว่านักท่องเที่ยวคณะใหญ่หากขาดการจัดการที่ดี การจัดการกับการท่องเที่ยวคณะใหญ่ในทิศทางและภายใต้รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ จัดเป็น Mass ecotourism ทั้งนี้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่ใช่เป็นการจัดการที่ง่าย ๆ ราวคาถา มีรูปแบบการท่องเที่ยวยากลำบาก มีรายได้จากการท่องเที่ยวน้อย แต่ต้องมีการจัดการที่ดี มีการรักษาสีเขียวอย่างมีประสิทธิภาพ มีการประสานความเข้าใจกับนักท่องเที่ยวและให้ประโยชน์ที่เหมาะสมตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยวแล้ว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอาจตอบสนองนักท่องเที่ยวได้ทุกกลุ่ม ทุกระดับ และมีรายได้สูงเช่นกัน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงให้ความสำคัญในการศึกษาและสร้างจิตสำนึกมากกว่าการให้ความพึงพอใจอย่างไม่มีขอบเขตของนักท่องเที่ยว ดังนั้นจึงเป็นการท่องเที่ยวที่ต้องมีการประสานความเข้าใจกันอย่างเหมาะสมตลอดกระบวนการ

2.4 แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศพื้นที่ทางธรรมชาติ รวมไปถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติจึงเป็นวัตถุดิบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยสามารถแบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ไพฑูรย์ พงศบุตร.2548: 27-57) ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้าไปชมลักษณะต่าง ๆ ภายในที่มีสิ่งสวยงาม โดยส่วนใหญ่ถ้ำเกิดขึ้นบริเวณภูเขาหินปูน เนื่องจากการกัดเซาะของฝน และน้ำใต้ดินที่ไหลซึมผ่านชั้นของหินปูน ก่อให้เกิดเป็นโพรงขนาดต่าง ๆ ส่วนถ้ำอีกชนิดหนึ่งจะเกิดขึ้นบริเวณชายฝั่งทะเลที่เป็นภูเขาหินปูน โดยน้ำกัดเซาะภูเขาหินปูนให้เกิดเป็นช่อง แหล่งท่องเที่ยวประเภทต่อมาได้แก่ น้ำตก ซึ่งเกิดจากลำน้ำขนาดเล็กที่ไหลผ่านชั้นหินที่มีความแข็งแกร่งมาก และไหลตกลงมาเป็นชั้น เกิดเป็นทัศนียภาพที่สวยงาม และเช่นเดียวกันกับ หอนง บึง ทะเลสาบ และอ่างเก็บน้ำ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่จัดอยู่ในประเภทของระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ อีกประเภทหนึ่งคือแหล่งท่องเที่ยวประเภทป่าไม้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณที่มีการอนุรักษ์พื้นที่ให้คงความเป็นป่าไม้ไว้ รวมถึงเป็นที่อยู่ของสัตว์ป่า และนกนานาชนิด เช่น ในเขตอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ โดยนักท่องเที่ยวจะได้เห็นสภาพของป่าเขตร้อนชื้นที่มีอยู่หลายชนิดในประเทศไทย เช่น ป่าดิบ ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าสนเขา แม่น้ำลำคลอง ก็ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม โดยการล่องเรือไปตามแม่น้ำลำคลองเพื่อดูทัศนียภาพและวิถีชีวิตของผู้คนที่อาศัยอยู่บริเวณริมแม่น้ำ เช่น การนั่งเรือในแม่น้ำเจ้าพระยา คลองดำเนินสะดวก หรือการล่องแพ / ล่องแก่ง เช่น การล่องแก่งลำน้ำเข็ก เป็นต้น นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวประเภทภูเขานับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะบนภูเขาที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก มีที่พักแรม มีร้านอาหาร และห้องสุขา เช่น ดอยอินทนนท์ ภูกระดึง เป็นต้นเนื่องจากบนภูเขาจะมีทัศนียภาพที่สวยงามและมีอากาศที่ค่อนข้างเย็นสบาย นอกเหนือไปจากนั้น แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายฝั่งทะเลและเกาะ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถประกอบกิจกรรมได้หลากหลาย เช่น การพักผ่อนบริเวณชายหาด การนั่งเรือชมวิวตามชายฝั่งทะเล แม้กระทั่งการว่ายน้ำหรือดำน้ำเพื่อชมพืชและสัตว์ทะเล รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทที่มีลักษณะภูมิประเทศหรือลักษณะทางธรณีวิทยาเป็นพิเศษ เช่น พุน้ำร้อน บ่อน้ำร้อน โกรกธาร ไชตหินและแท่งหิน สันเขา หน้าผา และซากดึกดำบรรพ์ ถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่นของแหล่งเที่ยวนั้น ๆ

นอกจากนี้ สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (2548: 1-2) ได้แบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศออกเป็นสองประเภท ตามสภาพทรัพยากรธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางบก เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ป่าเขา ที่มีระบบนิเวศเป็นป่าบก เช่น ป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง ป่าสนเขา เป็นต้น โดยมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่น่าดึงดูดใจให้ไปเที่ยวชม เช่น น้ำตก ถ้ำ ลำห้วย ภูเขา พรรณไม้ต่าง ๆ รวมไปถึงชุมชนที่ใช้ชีวิตเกี่ยวข้องกับป่า อีกประเภทหนึ่งคือแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล เป็นแหล่งท่องเที่ยวในธรรมชาติทางทะเล ตั้งแต่ที่เป็น

2.5 การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เพื่อความสะดวกในการเดินทางของนักท่องเที่ยว และได้รับความรู้พร้อมทั้งประสบการณ์ใหม่ ๆ จากการท่องเที่ยว นั้น จะต้องมีความมาตรฐานในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยเน้นให้มีการจัดการ ต้องมีการวางแผนพัฒนาและมีขั้นตอนดำเนินงานเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาและมีประสิทธิภาพมากที่สุด อุดม เชยกิจวงศ์ และคนอื่น ๆ (2548: 87-89) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศสรุปได้คือ การจัดทรัพยากรท่องเที่ยว นั้นต้องมีการวางแผนปรับปรุงพัฒนากระบวน ระหว่างภาครัฐ ผู้ประกอบการ องค์กรพัฒนาเอกชนกับประชาชนท้องถิ่น โดยต้องเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมดำเนินการอย่างเสมอภาคกัน ให้การศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนกับประชาชนในท้องถิ่นทุกระดับ มีการเรียนรู้เพิ่มพูนประสบการณ์ รู้วิธีการบริการ มีการฝึกอบรมและดูงานเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ ในส่วนของ การกำจัดขยะและปฏิภูลต้องยึดหลักใช้แล้วใช้ซ้ำและเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อีก จะต้องมีการบริหารจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ มีการบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้งตามธรรมชาติ มีการศึกษาวิเคราะห์ความอ่อนไหวของระบบนิเวศทั้งทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรมและแหล่งโบราณคดีต่าง ๆ ทั้งนี้ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติควรสร้างห้องสุขาบริการตามระยะทางห่างกันอย่างน้อย 3 กิโลเมตรต่อหนึ่งห้อง และต้องสะอาด มีการคิดค่าบริการเพื่อเป็นค่าการจัดจ้างผู้ดูแล ทั้งนี้การเดินทางเข้าชมในแหล่งธรรมชาติต้องสะดวก ในแหล่งธรรมชาติที่เปราะบางควรทำทางเดินข้าม (Board walk) โดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัย มีป้ายสื่อความหมาย และควรออกแบบให้มีความทนทาน มีการสื่อความหมายที่ดี เข้าใจง่าย สามารถเดินเที่ยวคนเดียวได้ และสามารถติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน รวมทั้งต้องเป็นการรักษาสภาพแหล่งท่องเที่ยวให้มีสภาพดั้งเดิมมากที่สุด มีการตรวจสอบผลกระทบ การประเมินศักยภาพในแหล่งท่องเที่ยว หาความสมดุลระหว่างความสามารถในการรองรับพื้นที่กับความต้องการของนักท่องเที่ยว และการยอมรับของชุมชนต่อการพัฒนา รวมทั้งจะต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล โดยการจัดการท่องเที่ยว ต้องคำนึงถึงการลงทุน ต้นทุนของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมด้วย มีการศึกษาและสำรวจแหล่งพลังงานเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดในการนำมาใช้ อีกทั้งการจัดการสาธารณูปโภคพื้นฐาน ต้องมีแผนการจัดการที่ดีโดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ขีดความสามารถในการรองรับทางกายภาพและสภาพแวดล้อม ทั้งนี้การออกแบบสิ่งก่อสร้างสิ่งบริการอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวต้องกลมกลืนกับธรรมชาติ หลีกเลี่ยงการตัดต้นไม้ ไม้ให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาข้างต้นอาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นการจัดการการท่องเที่ยวที่รักษาคุณภาพทั้งการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Nature-based tourism) และแหล่งวัฒนธรรม (Cultural-based tourism) ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable tourism) ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพ โดยใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ความเป็นธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้ให้นานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด และใช้ประโยชน์ได้ตลอดกาลยาวนานที่สุด (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544: 4)

2.6 หลักเกณฑ์การกำหนดแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวให้ได้รับความพึงพอใจและคุ้มค่า ผู้รับผิดชอบต้องคำนึงถึงเกณฑ์ในการจัดการ เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานสากล โดยมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของท้องถิ่นดั้งเดิม มีความสะอาด ร่มรื่น มีความพร้อมในการบริหารจัดการ มีศูนย์ศึกษาธรรมชาติหรือวัฒนธรรม ที่มีการบริการอำนวยความสะดวก มีการบริหารจัดการในลักษณะการเป็นเจ้าบ้านที่ดี มีความปลอดภัย สะดวกต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยวทุกประเภท มีการจัดทำเส้นทางศึกษาแหล่งท่องเที่ยว ทั้งเส้นทางไปและกลับทางเดิม โดยต้องคำนึงถึงความสะดวกสำหรับคนพิการ มีป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางศึกษาเป็นระยะ ๆ เพื่อให้เกิดความรู้แก่นักท่องเที่ยว มีแผนที่และคู่มือแนะนำเที่ยวประกอบป้ายสื่อความหมาย กำหนดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ มีมัคคุเทศก์หรือนักสื่อความหมายท้องถิ่นที่มีความรู้ชำนาญเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ความรู้ มีความเข้าใจ และได้รับประสบการณ์เพิ่มขึ้น มีการบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกับประชาชนในท้องถิ่นและพหุภาคี และแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและโปร่งใส มีนโยบายและแผนงานต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมทั้งแผนงานการรักษาสภาพแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งระยะสั้นและระยะยาว มีแผนพัฒนาบุคลากรและการบริการสู่ระดับมาตรฐานสากล หากแหล่งท่องเที่ยวมีที่พักแรมจะต้องเป็นที่พักแรมที่รักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น (Ecolodge) มีแผนงานการประเมินผลการปฏิบัติงาน ผลการบริการเพื่อพัฒนาการจัดการได้ตามมาตรฐานสากล (ร่ำไพพรรณ แก้วสุริยะ.2549: ออนไลน์)

2.7 นโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกำหนดให้มีนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อเป็นกรอบการดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544: 7-13)

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องมีการควบคุมดูแลรักษา และจัดการทรัพยากรให้คงสภาพเดิมไว้ให้มากที่สุด หลีกเลี่ยงการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่อ่อนไหว ง่ายต่อการถูกกระทบและฟื้นตัวได้ยาก

2. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องคำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม เน้นการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่การจัดการท่องเที่ยวโดยรวม

3. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องคำนึงถึงการพัฒนาด้านการให้การศึกษาสร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศมากกว่าการมุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว

4. การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากร การบริการ การแลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมชุมชน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา

5. ให้ความสำคัญของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นความจำเป็นอันดับต้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ให้องค์กรต่าง ๆ กำหนดบทบาทที่ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร และกำหนดวิธีการที่เหมาะสม

6. นำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้าสู่แผนพัฒนาระดับต่าง ๆ มีการจัดสรรและกระจายงบประมาณอย่างทั่วถึงและเพียงพอ

7. สนับสนุนการศึกษา วิจัย และประเมินผลการพัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการ การแก้ไขปัญหาและการปรับปรุงแผนอย่างเป็นขั้นตอน

8. มีการใช้กฎหมายในการควบคุม ดูแล รักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด

9. จัดทำแนวทางปฏิบัติ หรือคู่มือการจัดการแก่ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้อง

10. จัดให้มีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยให้มีการประสานงานด้านข้อมูล ข่าวสารและการจัดการร่วมกันทุกระดับ

ทั้งนี้ภายใต้นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะตอบสนองความต้องการของประเทศโดยรวม ในอันที่จะส่งเสริมให้การพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบให้เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังนั้นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.2544: 13-14) ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านการศึกษา สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศวิทยาให้เป็นแหล่งเสริมสร้างจิตสำนึก และพัฒนาคนที่เกี่ยวข้องในระบบให้มีความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์และรักษาระบบนิเวศ

2. เพื่อให้มีรูปแบบ วิธีการ กิจกรรมและมาตรการในการจัดการการท่องเที่ยวที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคม

3. เพื่อให้มีการบริการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับรูปแบบการท่องเที่ยว มีมาตรฐาน มีเอกลักษณ์ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

4. เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการจัดการอย่างเป็นระบบ มีความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนท้องถิ่นอย่างจริงจัง

5. เพื่อรองรับและกระตุ้นการขยายตัวของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ โดยใช้รูปแบบการท่องเที่ยวเป็นเป้าหมายอันจะนำมาซึ่งนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีช่วงเวลาพำนักร่นานขึ้นและมีการใช้จ่ายเงินมากขึ้น

6. เพื่อตอบสนองนโยบายการกระจายรายได้และการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่นให้สามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น

7. เพื่อพัฒนาเครือข่ายการเดินทางในประเทศให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ดีและมีคุณภาพ

8. เพื่อให้มีการใช้มาตรการทางกฎหมาย เสริมมาตรการด้านการส่งเสริม สนับสนุนอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

9. เพื่อส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภูมิภาคอาเซียน

ชัยวุฒิ ชัยพันธ์ (2542: 345) ได้กล่าวเกี่ยวกับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น ต้องสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม คุณค่าของสังคม และความต้องการท้องถิ่น กล่าวคือการวางแผนกำหนดกลยุทธ์ของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจะต้องมีลักษณะที่สอดคล้องกับทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ที่มุ่งไปสู่สวัสดิการสังคมที่สูงที่สุด ภายใต้เงื่อนไขของทรัพยากร หุ่น ทรัพยากรธรรมชาติ และเทคโนโลยีที่มีอยู่ โดยสอดคล้องกับสภาวะทางนิเวศ เพื่อรักษาระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมท้องถิ่น

ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงถือเป็นรูปแบบการจัดการอย่างยั่งยืนรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบร่วมกันจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย เป็นการจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นระบบในเรื่องของสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ ในขณะที่เดียวกันก็ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อชุมชนท้องถิ่นและประเทศ ซึ่งนักท่องเที่ยวจะมีความพึงพอใจและประทับใจจากการบริการที่ได้รับ

3. การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

3.1 ความหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สกลาโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา ได้ให้ความหมายของการพัฒนาแบบยั่งยืนว่า หมายถึงการพัฒนาที่สนองตอบต่อความต้องการของคนรุ่นปัจจุบันโดยไม่กระทบกระเทือนคนรุ่นต่อไปในการที่จะสนองตอบความต้องการของตัวเอง (สมพร เทพสิทธิ์า.2536: 7) เช่นเดียวกับบุญจง ขาวสิทธิวงศ์ (2541: 241) ได้กล่าวว่าการพัฒนาอย่างยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่เพิ่มคุณภาพ

จากการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืน หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าที่สุด ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม โดยมีทรัพยากรไว้ใช้ให้เกิดประโยชน์และสามารถสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบันและคนในรุ่นอนาคตอย่างพอเพียง

3.2 ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ในการประชุมสุดยอดแห่งสหประชาชาติหรือ Earth Summit ที่นครริโอเดจาเนโร ประเทศบราซิล ปี พ.ศ.2535 มีอนุสัญญาแผนปฏิบัติการ 21 กล่าวถึงการพัฒนาทุกประเภทต้องเป็น การพัฒนาอย่างยั่งยืน อุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็เช่นเดียวกัน ซึ่งการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นรูปแบบ การท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่เน้นความสมดุลระหว่างการพัฒนาและ การอนุรักษ์ ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ดังนี้

คณะกรรมการการท่องเที่ยวและการกีฬาวุฒิสภา (2540: 24) ได้ให้คำจำกัดความ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่า เป็นการวางแผนพัฒนาที่คำนึงถึงขีดความสามารถของคุณภาพ สิ่งแวดล้อม โดยตระหนักถึงข้อจำกัดของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่จะใช้ประโยชน์ในการพัฒนา ควบคู่กับการควบคุมป้องกันและติดตามผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวและกิจกรรมทาง เศรษฐกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดและ ยั่งยืนนาน รวมทั้งก่อประโยชน์กระจายต่อสังคมส่วนรวม เช่นเดียวกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 7) อธิบายถึงการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กที่มีการจัดการ

จากความหมายและนิยามข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้รับความพึงพอใจจากการท่องเที่ยว โดยมีการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของทรัพยากรท่องเที่ยว รักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด ประชาชนท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาและได้รับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

3.3 หลักการและลักษณะของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

หลักการและลักษณะของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะแตกต่างกันไปตามแนวความคิดความเหมาะสม รูปแบบการเดินทาง สถานที่แหล่งท่องเที่ยว และลักษณะของภูมิประเทศ ระบบนิเวศ และทรัพยากรธรรมชาติ ชัยวุฒิ ชัยพันธ์ (2542: 345-345) ได้กล่าวถึงลักษณะของนโยบายการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้นจะต้องกำหนดเป็นนโยบายระดับชาติที่ประสานกันในทุกระดับของการพัฒนา ผสมผสานความต้องการของทุกกลุ่มในสังคม เช่น หน่วยงานของรัฐและของเอกชน และองค์กรของท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายพื้นฐานคือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ต้องมีมาตรการที่ทำให้แน่ใจว่า นักท่องเที่ยวจะปฏิบัติตามกฎระเบียบของ

และเพื่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างการพัฒนาการท่องเที่ยวและความยั่งยืนนั้นจะต้องมีมาตรการดังนี้คือ พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ สัตว์ป่าหายาก ความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนสิ่งที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ขึ้นเป็นจุดดึงดูดการท่องเที่ยว กระตุ้นความต้องการของการอนุรักษ์ในท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นเป็นแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาโอกาสการจ้างงานในการท่องเที่ยว แก่คนในท้องถิ่น จัดหาปัจจัยพื้นฐานในท้องถิ่นที่ห่างไกลเพื่อให้เป็นศูนย์กลางที่จะกระตุ้นให้เกิดความเจริญขึ้นกับพื้นที่โดยรอบ โดยใช้เครื่องมือและวิธีการสื่อสารที่ทันสมัยเพื่อประสานการพัฒนาในทุกระดับเพื่อทำการท่องเที่ยวให้เป็นตัวอย่างของการอนุรักษ์ให้กับการพัฒนาในเศรษฐกิจสาขาอื่น ๆ (ชัยวุฒิ ชัยพันธ์.2542: 346) เช่นเดียวกันนี้ราไพพรรณ แก้วสุริยะ (2549: ออนไลน์) ได้กำหนดหลักการในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนประกอบด้วย การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็น และลดการก่อของเสีย หรือจัดหาทรัพยากรอื่นที่มีคุณภาพเหมือนกันหรือทดแทนกันได้เพื่อลดการใช้ทรัพยากรที่หายาก รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยต้องนำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในชุมชนให้มีส่วนร่วม โดยอาจเป็นการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น มีการประชุม ปรึกษาหารือ ประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ มีแนวคิด และวิธีปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน จัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อม และต้องมีการประเมินผล ตรวจสอบและวิจัย

ขณะเดียวกัน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 7) กล่าวถึงลักษณะที่สำคัญของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภททั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรมที่เน้นคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว มีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้ ได้รับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและวัฒนธรรม ในขณะเดียวกันก็ส่งผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวอย่างยืนยาวพร้อมทั้งให้ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น และคืนประโยชน์กลับสู่ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นด้วย สอดคล้องกับนภารัตน ฐานะกาญจน์ และคนอื่น ๆ (2543: 28) อธิบายลักษณะการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะต้องมีการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวให้รองรับการท่องเที่ยวภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่หรือแหล่งท่องเที่ยว โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การจัดการด้านการตลาดอย่างยั่งยืนโดยให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมและรักษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ

3.4 องค์ประกอบหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนของร่ำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2549:ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า ต้องพิจารณาองค์ประกอบ 4 ประการ ประการแรกคือการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในขีดความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว ประการที่สองได้แก่การตระหนักในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ประการที่สามได้แก่การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่มีต่อการท่องเที่ยว และประการสุดท้ายได้แก่การประสานความต้องการทางเศรษฐกิจ การคงอยู่ของสังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ขณะเดียวกันขวัญญู เวียงอำพล (2548: 45-47) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่สอดคล้องและแตกต่างออกไปคือ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องมีการพัฒนาองค์ประกอบหลัก 4 ด้านคือ

1. การจัดการด้านทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเป็นแรงขับเคลื่อนให้สามารถพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้ โดยต้องมีการจัดการทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เปราะบาง สนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะการกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมในเขตอนุรักษ์ คำนึงถึงแนวกัน (green belt) และพื้นที่ที่ต้องฟื้นฟู พร้อมกันนั้นต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะสมกับพื้นที่นั้น ๆ หรือแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ด้วย

2. การจัดการด้านการตลาด การบริการ การประชาสัมพันธ์ และโฆษณา เพื่อไม่ให้เกิดการบริโภคทางการท่องเที่ยวมีส่วนทำลายสิ่งแวดล้อม การจัดการด้านการตลาดและการบริการ ไม่เพียงแต่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับยังต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมด้วย ควรมีการส่งเสริมและผลักดันให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม การตลาดและการบริการทุกอย่างต้องประสานและสอดคล้องกัน อย่างกลมกลืนให้มากที่สุด เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีความต้องการที่แตกต่างกัน จึงควรมีความหลากหลายของตลาดท่องเที่ยว การวิเคราะห์และติดตามสถานการณ์ด้านการตลาดและการบริการ

3. การจัดการด้านการให้การศึกษาและพัฒนาบุคลากร บุคลากรทางการท่องเที่ยว ต้องมีความสามารถในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาด คุ่มค่า เกิดประโยชน์และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม มีความสามารถในการเลือกสรรใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและวิถีชีวิตโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและการพัฒนา และเฝ้าหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งสามารถเผยแพร่ความรู้ นั้น ๆ ให้กับบุคคลอื่นหรือนักท่องเที่ยวได้ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติตัวอย่างเหมาะสมของนักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจะต้องมีแนวทางในการพัฒนาบุคลากรเพื่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อาจจะจัดฝึกอบรมและสัมมนา เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และประสบการณ์แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและประชาชนในท้องถิ่น โดยเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี จัดและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้การเรียนรู้ทางธรรมชาติและวัฒนธรรมควบคู่ไปกับการพักผ่อนหย่อนใจ ให้มีการประเมินผลระหว่างและหลังของการจัดกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร มีศูนย์กลางของข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เพื่อการเผยแพร่ ถ่ายทอด แลกเปลี่ยน และส่งเสริมกระบวนการการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง มีการวางแผนพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมและความเหมาะสมที่จะเข้าสู่การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวและพัฒนาบุคลากรให้มีความเข้าใจในกระบวนการและโครงสร้างของระบบท่องเที่ยว เพื่อให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องสามารถดำเนินการได้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

4. การจัดการด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันกับบุคคลสี่กลุ่ม คือ ภาครัฐ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ชุมชนเจ้าของพื้นที่ และนักท่องเที่ยว

4.1 ภาครัฐ เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินการหรือกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จ เพราะภาครัฐสามารถควบคุมหรือกำหนดทิศทางของการจัดการการท่องเที่ยวไปสู่รูปแบบที่ต้องการได้โดยอาศัยกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ในการให้ความสนับสนุนและร่วมมือ ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างกลุ่มบุคคลกลุ่มอื่น ให้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันเพื่อให้มีการปฏิบัติการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาครัฐสามารถทำให้การท่องเที่ยวไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ด้วยการบริหารจัดการที่เน้นนโยบายด้านสวัสดิภาพ และความปลอดภัยในการท่องเที่ยว พิจารณาหาจุดยืนด้านการท่องเที่ยวร่วมกันและประสานไปในทิศทางเดียวกัน โดยให้

4.2 ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว เป็นกลุ่มบุคคลที่ใกล้ชิดและได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการสร้างความเป็นไปได้ที่สำคัญ โดยควรมีบทบาทในการพิจารณาตลาดท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว และสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ ลดและควบคุมมลพิษต่าง ๆ ที่เกิดจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ไม่ควรเข้ามาผูกขาดธุรกิจท่องเที่ยว หรือเน้นการสร้างรายได้ และการเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยวแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและสภาพแหล่งท่องเที่ยวด้วย การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนต้องพิจารณาสอบถามความคิดเห็นและความต้องการของคนในท้องถิ่นด้วย ควรประกอบธุรกิจท่องเที่ยวด้วยความจริงใจ ซื่อสัตย์ ให้ความร่วมมือกับนโยบาย กลยุทธ์ และแผนการท่องเที่ยวของภาครัฐ

4.3 ชุมชนเจ้าของพื้นที่ การมีส่วนร่วมของประชาชนเจ้าของพื้นที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นและการท่องเที่ยวอย่างมาก ทำให้เกิดการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต ประชาชนเจ้าของพื้นที่จึงเป็นกลไกอีกอย่างหนึ่งในกระบวนการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยสามารถสร้างพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืนได้โดยมีบทบาทในการรักษา ปกป้อง ฟื้นฟู และเสริมคุณค่าแหล่งท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตให้คงอยู่ตามความเหมาะสมเพื่อเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว คิดสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านที่ไม่ทำลายธรรมชาติ เป็นการเพิ่มรายได้ให้ชุมชนและเป็นการสร้างทางเลือกให้แก่นักท่องเที่ยวในการเลือกสินค้าของที่ระลึก ร่วมกันจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรม เสริมสร้างความเข้าใจอันดี เป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวกับชุมชนท้องถิ่น และระหว่างชุมชนท้องถิ่นด้วยกันเอง เสริมสร้างความปลอดภัยแก่

4.4 นักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยนักท่องเที่ยวที่ดีด้วย โดยต้องมีการศึกษาข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยว สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม และวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนในสถานที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ ก่อนเดินทาง เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้เกิดความเสียหายแก่แหล่งท่องเที่ยวและความไม่เข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น นักท่องเที่ยวต้องมีจิตสำนึกและมีความรับผิดชอบต่อสถานที่ท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ต้องเคารพกฎเกณฑ์ทางการเมือง สังคม ศาสนา ศิลธรรม กฎหมาย และข้อบังคับของพื้นที่นั้น ต้องมีความใส่ใจและมีส่วนร่วมในการปกป้องรักษาแหล่งท่องเที่ยว และต้องเป็นนักท่องเที่ยวที่ไม่รบกวนสิ่งแวดล้อมและคนอื่นรวมทั้งคนในท้องถิ่น

4. การวางแผนยุทธศาสตร์

4.1 ความหมายของยุทธศาสตร์

จากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดการวางแผนยุทธศาสตร์ มีผู้ให้ความหมายคำว่ายุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ไว้หลากหลาย ดังต่อไปนี้

บุญเลิศ เย็นคงคา (2547: 153-154) กล่าวว่า การวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสำหรับอนาคตในระยะยาว การวางแผนกลยุทธ์ครอบคลุมเรื่องสภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กร เป้าหมายสำคัญการวางแผนกลยุทธ์มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในอนาคตความอยู่รอด ค่านิยม และการเจริญเติบโตขององค์กร กลยุทธ์จึงเป็นการวางแผนอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในระยะยาว สอดคล้องกับกึ่งพร ทองใบ (2547:4) ให้ความหมายคำว่า กลยุทธ์ คือวิธีการที่องค์กรเลือกเพื่อที่จะดำเนินการจากจุดที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไปยังจุดหมายปลายทางในอนาคตที่องค์กรกำหนดไว้ กระบวนการกำหนดกลยุทธ์ทางธุรกิจ เป็นกระบวนการวางแผนระยะยาวขององค์กรธุรกิจที่ต้องมีการประเมินสถานการณ์แวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กรอย่างเหมาะสมเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน จากนั้นจึงพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดในการเปลี่ยนแปลงองค์กรจากจุดปัจจุบันไปสู่ตำแหน่งที่องค์กรต้องการในอนาคต ซึ่งใกล้เคียงกับแฮมตัน (กึ่งพร ทองใบ.2547: 3; อ้างอิงจาก Hampton R.1986 : pp.174-175) ให้ความหมายว่า กลยุทธ์ หมายถึงแผนรวม แผนสรุปหรือรูปแบบบูรณาการผสมผสาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับความได้เปรียบของธุรกิจในการทำนายต่อสภาพแวดล้อมและเป็นสิ่งที่กำหนดขึ้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ได้วางไว้ กลยุทธ์เป็นวิธีการที่ระบุขึ้นมาเพื่อให้องค์กรดำเนินงานบรรลุฐานะที่องค์กรต้องการโดยพิจารณาอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่องค์กรเป็นอยู่ ขณะเดียวกัน ธงชัย สันติวงษ์ (2533: 78) กล่าวว่าขอบเขตของเรื่องที่เกี่ยวข้องในทางบริหารในที่นี้จะมีขอบเขตเกี่ยวกับเรื่องวางแผนงาน การจัดโครงสร้างองค์กร และการปฏิบัติคือการจัดคน การสั่งการ และการควบคุม นอกจากนั้นมินท์เบิร์ก (ปกรณ ปรียากร.2548: 49-52; อ้างอิงจาก Mintzberg.1994:

จากการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่า การวางแผนยุทธศาสตร์ หมายถึง การวางแผนในระยะยาว โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กรของหน่วยงาน เพื่อที่จะดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายหรือสิ่งที่หน่วยงานต้องการจะเป็นไปในอนาคต

4.2 ลักษณะของแผนยุทธศาสตร์

อุทิศ ขาวเขียว (2546: 12-14) อธิบายถึงลักษณะของแผนกลยุทธ์หรือแผนยุทธศาสตร์ เป็นเครื่องมือช่วยชี้นำการบริหาร โดยเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในรูปกลยุทธ์และกลวิธี และแนวทางการปรับพฤติกรรมขององค์กรให้เกิดกลไกและระเบียบ ตลอดจนวัฒนธรรมและค่านิยมขององค์กรที่สามารถผลักดันการดำเนินการ หรือแผนงาน/โครงการ ที่กำหนดให้องค์กรสามารถอยู่รอดและแข่งขันได้ ทั้งนี้แผนกลยุทธ์จะเน้นการระบุเป้าประสงค์ร่วม ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์หลัก ในการดำเนินงานแก่องค์กร องค์กรประกอบดังกล่าวจะช่วยชี้ทิศทางแก่การประสานงานขององค์กร และองค์กรสามารถติดตามการดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ ขององค์กรให้เป็นไปในทิศทางและเวลาเดียวกัน แผนกลยุทธ์ยังจัดทำขึ้นจากการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (รู้เขารู้เรา) และการคาดคะเนแนวโน้มเพื่อกำหนดแนวทางเลือกดำเนินงานขององค์กรที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาวะแวดล้อม จึงกล่าวได้ว่าแผนกลยุทธ์เป็นแผนที่มีการชี้นำอย่างต่อเนื่องและมีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมตลอดเวลา

แนวทางในการวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนที่เน้นความคล่องตัว มีการพิจารณาและวิเคราะห์เพียงให้เข้าใจสภาวะแวดล้อมหลัก และเร่งกำหนดเลือกแนวทางที่เหมาะสมภายใต้ข้อจำกัดของข้อมูลได้ การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมเป็นการศึกษาทั้งปัจจัยลบ (ปัญหา) และปัจจัยบวกของสภาวะแวดล้อมองค์กรภายในและภายนอก (จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และข้อจำกัด) ก่อน

การวางแผนกลยุทธ์จะมีบทชี้นำการแปลงแผนสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผลที่สามารถนำเสนอวิธีการตรวจสอบให้ทราบว่า การดำเนินการและความก้าวหน้าการดำเนินแผนงานขององค์กรเป็นไปตามระบุในแผนหรือไม่ และจะต้องปรับแก้ไขแนวทางไปจากเดิมหรือไม่เพียงใด กล่าวได้ว่า การวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนอย่างมีระบบเชื่อมโยงให้องค์ประกอบในด้านต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การวิเคราะห์ที่สำคัญของการวางแผนกลยุทธ์ ได้แก่

1. การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงสภาวะแวดล้อมภายนอก (โอกาส อุปสรรค) ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กรทั้งในด้านลบและด้านบวก เพื่อให้สามารถปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงได้ทันทั่วทั้ง
2. การศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมภายใน (จุดแข็ง จุดอ่อน) อันจะเป็นปัจจัยบวก หรือปัจจัยลบภายในองค์กรที่ต้องแก้ไขหรือเสริมสร้างอย่างไร
3. การกำหนดเป้าประสงค์ เพื่อเป็นเป้าหมายของการดำเนินการที่ชัดเจนทั้งในระยะยาวเป็นวิสัยทัศน์ และในระยะสั้นเป็นพันธกิจและวัตถุประสงค์หลักที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตกลงจะร่วมกันให้บรรลุเพื่อความอยู่รอดและการเติบโตขององค์กร
4. การพิจารณาลำดับความสำคัญสภาวะแวดล้อม และกำหนดทางเลือกหรือกลยุทธ์วิธีการดำเนินการที่เหมาะสม สามารถประสานการจัดสรรทรัพยากรเพื่อพัฒนาให้มีความสอดคล้องในทิศทางเดียวกันให้เกิดการเร่งรัดพัฒนาสู่เป้าประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
5. การพิจารณาปรับกลไกและเครื่องมือที่มีอยู่ให้เกิดการเร่งรัดขับเคลื่อนกระบวนการตามทางเลือกที่กำหนดไว้
6. การวิเคราะห์และตรวจสอบให้สาระจากการวางแผนที่เป็นองค์ประกอบหลักสอดคล้องกันในภาพรวม ให้สาระการชี้นำสมเหตุสมผลและสอดคล้องระหว่างกันและชัดเจนสามารถชี้นำให้เกิดแนวทางปฏิบัติได้

4.3 ขั้นตอนการวางแผนยุทธศาสตร์

เสนาะ ดิเญวาร์ (2546: 5-11) ได้กล่าวไว้ว่าการกำหนดขององค์กรเป็นสิ่งสำคัญสำหรับหน่วยงาน เพื่อเป็นการพัฒนาแผนระยะยาวของหน่วยงาน บนรากฐานของการเตรียมความพร้อม ในการค้นหาเป้าหมายของหน่วยงาน ภายใต้ความมั่งคั่งจากการดำเนินธุรกิจ ลำดับของการก่อให้เกิดยุทธศาสตร์มี 5 ขั้นตอนคือ วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ และแผนดำเนินงาน

วิสัยทัศน์ คือความตั้งใจที่หน่วยงานจะทำหรือจะเป็นอันแสดงให้เห็นความทะเยอทะยานไปสู่อนาคต รูปแบบของวิสัยทัศน์คือ ดีที่สุด มากที่สุด ยิ่งใหญ่ที่สุด หรือสำคัญที่สุด การกำหนดวิสัยทัศน์จะทำให้สามารถกำหนดกลยุทธ์ได้อย่างเหมาะสม

ภารกิจ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานกำลังกระทำอยู่ในปัจจุบันหรือจะกระทำในอนาคตให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ การกำหนดภารกิจจะก่อให้เกิดผลดีต่อหน่วยงาน 3 ประการคือ แสดงให้เห็นขอบเขตของการกำหนดกลยุทธ์ แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบของหน่วยงานที่มีต่อผู้มีส่วนร่วมของหน่วยงาน และแสดงให้เห็นมาตรฐานของพฤติกรรมคนในหน่วยงาน

เป้าหมาย เป็นสิ่งที่องค์กรต้องการทำให้เกิดขึ้น หรือต้องการจะไปให้ถึงซึ่งแสดงลักษณะ 4 ประการ คือ แสดงถึงเป้าหมายทางการเงิน แสดงถึงจุดยืนที่หน่วยงานเลือกไว้ แสดงถึงกรอบและแนวที่หน่วยงานจะไปสู่และแสดงความเป็นหนึ่งเดียวกันของหน่วยงาน

แผนดำเนินงาน เป็นแผนที่วางไว้เป็นแต่ละเรื่องตามประเภทและหน้าที่ของหน่วยงาน มีระยะเวลาลึกกว่า และมีความเฉพาะเจาะจงกว่าแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงานจะรวมถึงกิจกรรมที่ใช้ประจำเพื่อให้งานของหน่วยงานเป็นระบบเดียวกันและกิจกรรมที่ใช้ครั้งเดียวเพื่อใช้กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นหนเดียวเท่านั้น

4.4 การวิเคราะห์ด้วย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT analysis)

นันทิยา และณรงค์ หุตานุวัตร (2542: 2) ได้อธิบายความหมายของ SWOT เป็นคำย่อมาจากคำว่า Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats โดย Strengths คือ จุดแข็ง หมายถึง ความสามารถและสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นบวก ซึ่งนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในขณะที่ Weaknesses คือ จุดอ่อน หมายถึง สถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นลบและด้อยความสามารถ ซึ่งไม่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงาน ส่วนคำว่า Opportunities คือ โอกาส หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เอื้ออำนวยให้การทำงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ และ Threats คือ อุปสรรค หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่ขัดขวางการทำงานขององค์กร สอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่น ๆ (2545:153-154) กล่าวว่า การวิเคราะห์ SWOT เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สถานการณ์ซึ่งช่วยกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน โอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก ผลกระทบที่มีศักยภาพจากปัจจัยเหล่านี้ต่อการทำงานขององค์กร โดยเป็นวิธีช่วยกำหนดจุดแข็งขององค์กรซึ่งช่วยให้เป็นกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย จุดอ่อนขององค์กรเป็นลักษณะที่ต้องแก้ไข โอกาสจาก

การวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน (Strengths and Weaknesses) เป็นการบอกให้ทราบว่าทรัพยากรภายในองค์กร ความเชี่ยวชาญ และความสามารถหลักอะไรของธุรกิจที่จะเป็นสิ่งสำคัญสำหรับธุรกิจในอนาคต ซึ่งจะเปิดให้เกิดโอกาสสำหรับธุรกิจในการวางกลยุทธ์ เพิ่มประสิทธิภาพในจุดอ่อนและกลยุทธ์เสริมจุดแข็งโดยเฉพาะอย่างยิ่งการรู้ถึงจุดแข็งของธุรกิจจะช่วยให้สามารถกำหนดโอกาสใหม่ทางธุรกิจ ส่วนการวิเคราะห์โอกาส-อุปสรรค (Opportunities and Threats) เป็นการพิจารณาถึงปัจจัยภายนอกที่เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่จะทำให้ธุรกิจแตกต่างไปจากธุรกิจอื่นหรือทำให้พ่ายแพ้ โดยปกติจะพิจารณาเกี่ยวกับลูกค้า หุ่นส่วนธุรกิจ คู่แข่งขันและพันธมิตรธุรกิจ สังคมการเมือง เศรษฐกิจ เทคโนโลยีที่มีผลต่อธุรกิจ

4.5 ยุทธศาสตร์แนวทางการพัฒนาตำบลเกาะยอ

4.5.1 วิสัยทัศน์การพัฒนา

องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ ได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาตำบลเกาะยอไว้ดังนี้ “ภายในปี พ.ศ.2552 จะพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ทั่วถึง มีการบริหารจัดการที่ดี สังคมดี ประชาชนมีสุข ร่วมกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มุ่งสู่การพัฒนาให้เป็นเลิศทางอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์”

4.5.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนา ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาด้านสาธารณูปโภคและการคมนาคมทางบกและทางน้ำ มีความสะดวกรวดเร็ว มีไฟฟ้าและแสงสว่างทั่วถึง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาด้านประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างประชาชน หน่วยงาน ภาครัฐ เอกชน เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายการพัฒนา

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาด้านการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้อยู่ระดับมาตรฐานหรือสูงกว่า โดยมุ่งเน้นการศึกษาทั้งในและนอกระบบ การฝึกอาชีพการนันทนาการและส่งเสริมสาธารณสุขมูลฐาน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้ประชาชน และชุมชนปราศจากยาเสพติดลดจำนวนผู้ป่วยเอดส์ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนมี สุขภาพพลานามัยที่ดี สังคมเป็นสังคมที่น่าอยู่

ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน ขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 7 พัฒนาด้านการปรับปรุงองค์กรให้มีความทันสมัย โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ พร้อมทั้งพัฒนาบุคลากร รวมทั้งเครื่องมือ เครื่องใช้มีความทันสมัยในการบริหารจัดการและอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้รวดเร็ว

ยุทธศาสตร์ที่ 8 พัฒนาด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 9 พัฒนาด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีการจัดพื้นที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะดวกทำให้เกิดการทำลายสภาพแวดล้อม พัฒนาและรักษาไว้ทั้งสวนสาธารณะ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ มีการส่งเสริมและกระตุ้นให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู การบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 10 พัฒนาด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน เยาวชนและเด็กหันมาเล่นกีฬา

4.5.3 แนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ ประกอบด้วย

- ก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษาถนน ทางระบายน้ำ สะพานและท่าเทียบเรือ
- ก่อสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซมระบบไฟฟ้าและขยายเขตไฟฟ้า
- ก่อสร้าง ปรับปรุงระบบประปา
- ขยายเขตให้บริการโทรศัพท์
- พัฒนาระบบการจราจร
- พัฒนาศักยภาพในการทำงานของบุคลากรที่มีอยู่ด้านการให้บริการให้มีขีดสมรรถนะเพิ่มขึ้น
- ปรับปรุงแผนอัตรากำลังขององค์กรเพื่อให้องค์กรมีบุคลากรที่สามารถทำงานได้ต่อเนื่อง
- จัดให้มีระบบเทคโนโลยีสมัยใหม่เกี่ยวกับการจัดเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล
- อุดหนุนงบประมาณ หรือสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ ครุภัณฑ์ ฯลฯ
- กำหนดให้ทุกแผนหรือโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นสาธารณะและสาธารณูปการให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนในระยะสั้นและระยะยาว
- จัดให้มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการบริการและงานด้านประชาสัมพันธ์
- ส่งเสริมและสนับสนุนฝ่ายตำรวจและฝ่ายปกครองในการจัดทำโครงการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและยาเสพติดในตำบล
- ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของตำบลและของจังหวัด
- รณรงค์ขอความร่วมมือจากส่วนราชการ ประชาชน ภาคเอกชนในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในอาคารบ้านเรือน สำนักงานและที่สาธารณะประโยชน์
- ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชนในการประกอบอาชีพ
- ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของประชาชน

- พัฒนาระบบการเรียนการสอน
- จัดระบบการบริหารและระบบการให้บริการสาธารณสุขโดยประสานความร่วมมือกับองค์กรทั้งหมดในพื้นที่ที่รับผิดชอบด้านนี้
- ร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรณรงค์เพื่อต่อต้านและป้องกันโรคต่าง ๆ เพื่อลดการแพร่ระบาดของเชื้อโรค
- ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- ส่งเสริมสนับสนุนการป้องกันอาชญากรรม
- ให้ประชาชนมีสุขภาพพลานามัยที่ดี เป็นสังคมที่น่าอยู่
- ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา
- ส่งเสริมและสนับสนุนด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน ขนบธรรมเนียม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ปรับปรุงองค์กรให้มีความทันสมัย
- ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งเครื่องมือเครื่องใช้ให้มีความทันสมัย
- พัฒนาบุคลากร
- จัดให้มีการรณรงค์และสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในการลดปริมาณขยะอย่างเป็นระบบ
- ให้มีการวางแผนหรือร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- จัดให้มีสื่อแนะนำแหล่งท่องเที่ยว ทั้งด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและโบราณสถานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในตำบล
- จัดให้สาธารณูปโภค สาธารณูปการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างเพียงพอและมีคุณภาพ ณ สถานที่ท่องเที่ยว
- ร่วมมือกับภาครัฐ เอกชนและประชาชนให้นักท่องเที่ยวมีความมั่นใจในความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ปราศจากการหลอกลวง เอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว
- จัดให้มี ปรับปรุงสวนสาธารณะ สวนหย่อม สวนสุขภาพ สนามกีฬา สนามเด็กเล่น สถานที่พักผ่อนให้เพิ่มขึ้นและที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น
- จัดให้มีเวทีสาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้พบปะสนทนาและได้แสดงออก
- จัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมทางด้านการท่องเที่ยวในตำบล
- จัดให้มีระบบและมาตรการในการดูแล ช่วยเหลือผู้ทุพพลภาพ หรือผู้พิการ ผู้สูงอายุ ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

5. สภาพพื้นที่ศึกษา

ข้อมูลทั่วไปและประวัติของตำบลเกาะยอ

ตำบลเกาะยอมีสภาพพื้นที่เป็นเกาะที่ตั้งอยู่บริเวณทะเลสาบสงขลาในเขตอำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา แต่เดิมไม่มีคนอาศัยอยู่ จนกระทั่งประมาณสมัยกรุงศรีอยุธยา ได้มีชาวบ้านบริเวณใกล้เคียงคือตำบลน่าน้อย เห็นความอุดมสมบูรณ์ของเกาะจึงได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่บนเกาะบริเวณหมู่ 5 และหมู่ 6 ในปัจจุบัน ซึ่งมีสภาพภูมิประเทศเหมาะแก่การเลี้ยงวัว ควาย และได้ขยายพื้นที่ออกไปยังชายฝั่งทางด้านใต้และด้านตะวันตกเฉียงใต้ของตัวเกาะ เพราะพบว่าในบริเวณทะเลสาบดังกล่าวเป็นแหล่งชุกชุมของกุ้ง ปู ปลาเหมาะแก่การทำอาชีพประมง ชาวบ้านจึงทำอาชีพประมงควบคู่ไปกับการเลี้ยงวัว ควาย ต่อมาชุมชนค่อยๆ ขยายตัวมาทางตะวันออก ชาวบ้านมีการเปลี่ยนอาชีพไปตามสภาพภูมิประเทศ มีการทำนาและสวนผลไม้ และมีการขยายตัวของชุมชนไปรอบ ๆ เกาะ นอกจากชาวบ้านบริเวณใกล้เคียงเข้ามาอาศัยอยู่บนเกาะแล้ว ในอดีตเกาะยังเป็นที่หลบมรสุมในช่วงมรสุมของพ่อค้าชาวจีนที่เดินทางมาค้าขาย และเห็นความอุดมสมบูรณ์ของเกาะจึงได้อพยพมาตั้งหลักแหล่ง ตำบลเกาะยอจึงมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งผู้คนเหล่านี้ได้สร้างสังคมและวัฒนธรรมซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชน และสาเหตุที่เรียกชื่อเกาะนี้ว่า “เกาะยอ” เนื่องจากบริเวณเกาะนี้มีก้อนหินซึ่งมีลักษณะคล้ายลูกยอเป็นจำนวนมาก จึงเป็นที่มาของชื่อเกาะยอ อีกเหตุหนึ่งที่เรียกว่าเกาะยอ เพราะบริเวณเกาะแต่เดิมมีต้นยอมาก ต่อมาจึงถูกเรียกชื่อเกาะนี้ว่า “เกาะยอ” มาจนในปัจจุบัน โดยในปัจจุบันตำบลเกาะยอมีจำนวน 9 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านอ่าวทราย ที่มาเนื่องจากในอดีตมีพื้นที่เป็นอ่าวทราย มีหาดทรายขาวจึงเรียกกันว่า บ้านอ่าวทราย

หมู่ที่ 2 บ้านดิน เนื่องจากหมู่บ้านนี้ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเกาะ ซึ่งภาษาถิ่นใต้เรียกว่า “ทิศดิน” ชาวบ้านจึงเรียกกันติดปากว่า “บ้านดิน”

หมู่ที่ 3 บ้านนอก ในอดีตมีชาวบ้านอาศัยอยู่น้อยซึ่งอยู่นอกชุมชนออกไป จึงเรียกกันว่า “บ้านนอก”

หมู่ที่ 4 บ้านสวนเรียน เป็นหมู่บ้านที่มีการปลูกทุเรียนเป็นจำนวนมาก ซึ่งภาษาถิ่นใต้เรียกทุเรียนว่า “เรียน” จึงเป็นที่มาว่า “บ้านสวนเรียน”

หมู่ที่ 5 บ้านท่าไทร ในอดีตหมู่บ้านนี้มีต้นไทรอยู่ริมท่าน้ำ จึงเรียกกันว่า บ้านท่าไทร

หมู่ที่ 6 บ้านในบ้าน เป็นชุมชนใหญ่มีผู้คนอาศัยมากกว่าหมู่บ้านอื่น จึงเป็นศูนย์กลางของชุมชน เรียกว่า “ในบ้าน”

หมู่ที่ 7 บ้านป่าโหนด ในอดีตบริเวณหมู่บ้านมีต้นตาลโหนดจำนวนมาก ซึ่งในภาษาถิ่นใต้เรียกว่า “ต้นโหนด”

หมู่ที่ 8 บ้านท้ายเสาะ หมู่บ้านนี้ตั้งอยู่บริเวณท้ายเกาะ ชาวบ้านเรียกกันเรื่อยมาและเพี้ยนเป็น “บ้านท้ายเสาะ”

หมู่ที่ 9 บ้านสวนใหม่ เป็นหมู่บ้านที่ชาวบ้านไปปรับปรุงที่ดินทำสวนขึ้นมาใหม่ จึงเรียกกันว่า “บ้านสวนใหม่”

ขนาดและที่ตั้ง

เกาะยอมีสภาพเป็นเกาะอยู่กลางทะเลสาบสงขลา ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ระยะห่างจากอำเภอเมืองสงขลาทางบก 14 กิโลเมตร ทางทะเล 6 กิโลเมตร เกาะยอ มีเนื้อที่ทั้งหมด 17.95 ตารางกิโลเมตร มีเนื้อที่ที่เป็นพื้นดิน 15 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่เพาะปลูกสวนผลไม้ประมาณ 3,177 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 33.89 ของพื้นที่รวม เป็นพื้นที่ปลูกยางพาราประมาณ 2,674 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 28.52 ของพื้นที่รวม พื้นที่เกษตรอื่น ๆ 1,901 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 20.28 ของพื้นที่รวม เป็นพื้นที่ชุมชน 1,558 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 16.62 ของพื้นที่รวม พื้นที่ป่า สาธารณะประโยชน์ 65 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.69 ของพื้นที่รวม

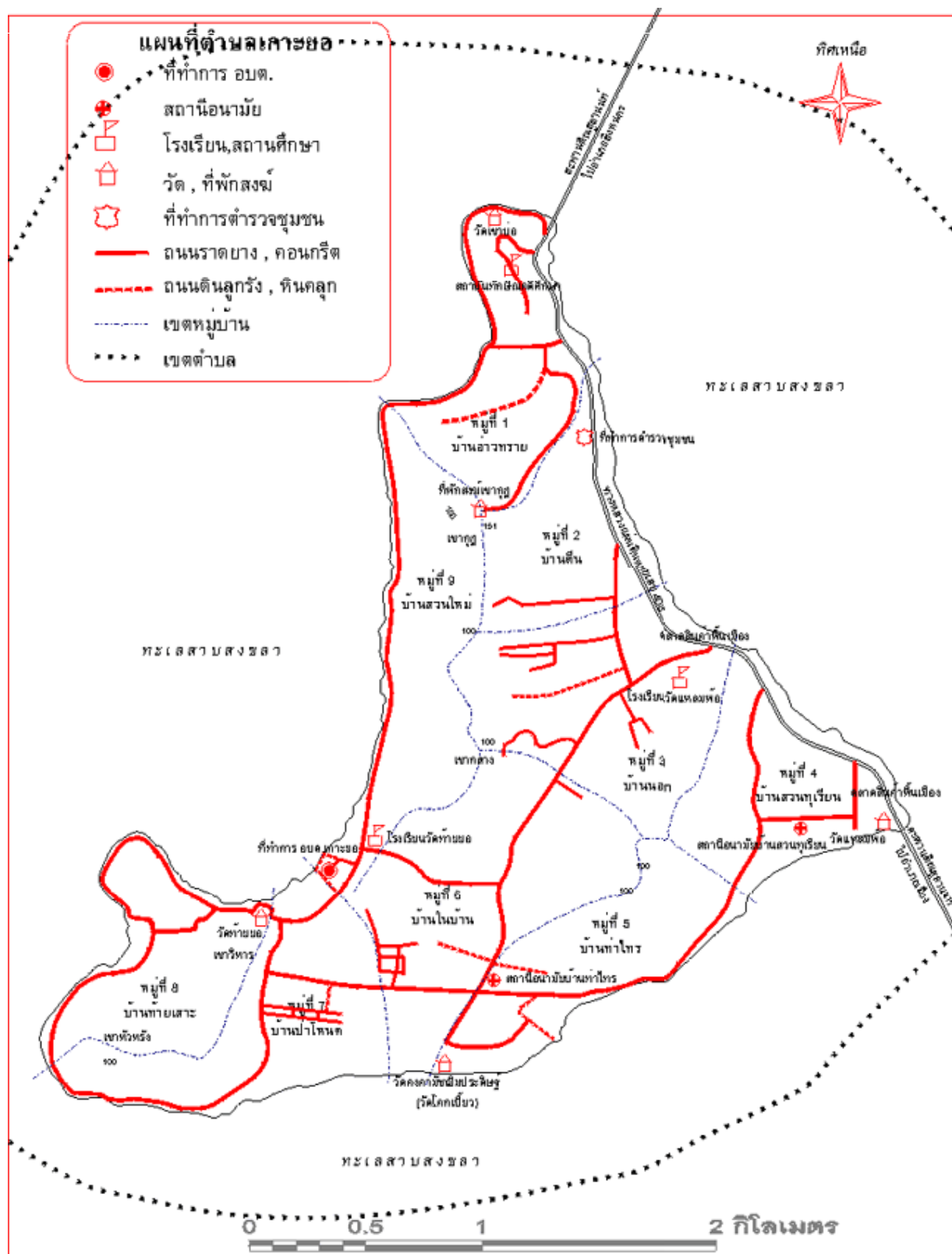
อาณาเขต

ทิศเหนือ จดทะเลสาบสงขลา เทศบาลสิงหนคร อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

ทิศใต้ จดทะเลสาบสงขลา เขตองค์การบริหารส่วนตำบลพะวง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

ทิศตะวันออก จดทะเลสาบสงขลา เขตองค์การบริหารส่วนตำบลพะวง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

ทิศตะวันตก จดทะเลสาบสงขลา เขตเทศบาลน่าน้อย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ภาพประกอบ 1 : แผนที่แสดงที่ตั้งตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ. 2549.

การคมนาคม

ในอดีตการเดินทางไปเกาะยอต้องใช้การสัญจรทางน้ำเท่านั้น แต่ต่อมาในปี พ.ศ.2529 มีการเปิดใช้สะพานดินสุลาลัย หรือชาวบ้านเรียกว่า “สะพานป่า” ซึ่งเชื่อมทะเลสาบสงขลาฝั่งบ้านน้ำกระจาย ผ่านเกาะยอไปยังฝั่งเขาเขียว แต่เดิมมีสะพานเพียงแค่นี้เดียว และในปัจจุบันได้มีการสร้างเพิ่มเติมเป็นสะพานคู่ขนาน การเดินทางมาเกาะยอสามารถเดินทางได้โดย

รถยนต์ จากกรุงเทพฯ ไปตามทางหลวงหมายเลข 4 ผ่านจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดชุมพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดตรัง จังหวัดพัทลุง ระยะทาง 590 กิโลเมตร เข้าทางหลวงหมายเลข 407 และเลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 4083 ข้ามสะพานดินสุลาลัยเข้าสู่ตำบลเกาะยอทางด้านซ้ายมือ

รถไฟ การรถไฟแห่งประเทศไทยมีบริการเดินรถระหว่างกรุงเทพฯ-หาดใหญ่ ทุกวัน ทั้งรถด่วนและรถเร็ว โดยใช้เวลาประมาณ 13 ชั่วโมง สามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ทาง www.transport.co.th หรือสอบถามได้ที่หน่วยบริการเดินทาง โทร.1960, 0-2223-7010, 0-2223-7020 หรือทาง www.railway.co.th หรือสถานีรถไฟหาดใหญ่ โทร. 0-7423-8005

รถโดยสารประจำทาง มีรถโดยสารประจำทาง กรุงเทพฯ-หาดใหญ่ และ กรุงเทพฯ-สงขลา บริการทุกวัน โดยใช้เวลาเดินทางประมาณ 12 ชั่วโมง สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ สถานีขนส่งสายใต้ โทร. 0-2435 1199-20 และ 0-2434 5557-8 หรือทางเว็บไซต์ สถานีขนส่งหาดใหญ่ โทร. 0-7423-2789 , 0-7423-2404

เครื่องบิน มีบริการเครื่องบินโดยสาร กรุงเทพฯ-หาดใหญ่ ทุกวัน สามารถติดต่อสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่บริษัทการบินไทย 0-2280-0060 สายการบินนกแอร์ โทร.1318, 0-2900-9955 สายการบินวันทูโก ออเรียนไทยแอร์ไลน์ โทร. 1266, 0-2229-4260 สายการบินแอร์เอเชีย โทร. 0-2515-9000

นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังตำบลเกาะยอโดยขึ้นรถโดยสารท้องถิ่นที่สถานีเดินรถอำเภอหาดใหญ่ บริษัทระโนดขนส่ง โทร. 0-7431-1523 ซึ่งจะเดินรถระหว่างอำเภอหาดใหญ่ – นครศรีธรรมราช ผ่านตำบลเกาะยอ

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศทั่ว ๆ ไปเป็นภูเขาไม่สูงนัก รอบ ๆ ภูเขาเป็นที่ราบลาดสู่ชายฝั่งทะเล มีภูเขาเล็ก ๆ ขึ้นเรียงรายสลับกัน ภูเขาที่เด่นที่สุดของเกาะยอคือ เขาภูเก็ ซึ่งเป็นภูเขาที่สูงที่สุดอยู่ตรงกลางเกาะ มีที่ราบเชิงเขาลาดไปยังฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกของตัวเกาะซึ่งสามารถจำแนกลักษณะภูมิประเทศอย่างละเอียดได้ดังนี้ (ภานุ ธรรมสุวรรณ และทวีศักดิ์ ล้อมลิ้ม.2530: 7-15)

1) พื้นที่ภูเขา (Hill) ทิศตะวันออกเป็นเขาภูเก็ มีค่าระดับความสูงอยู่ระหว่าง 100 เมตร ถึง 150 เมตร จากระดับน้ำทะเลเฉลี่ยปานกลาง ส่วนทิศตะวันออกเฉียงใต้มีเขาในบ้าน

2) พื้นที่ราบลูกคลื่น (Rolling plain) เป็นพื้นที่ที่อยู่ถัดจากพื้นที่ภูเขา มีลักษณะภูมิประเทศเป็นเนินเตี้ย ๆ สลับด้วยที่ราบ เริ่มจากเขาภูภูลาดลงมาทางด้านทิศใต้ของเกาะ

3) พื้นที่ราบ (Plain) เป็นพื้นที่ที่มีอาณาเขตบริเวณรอบเกาะยอ พื้นที่ราบในบริเวณนี้เป็นที่ราบเกิดจากการทับถมของตะกอนจากการพัดพา ซึ่งประกอบด้วยตะกอนน้ำพัดพา (Alluvial deposits) จำพวกกรวดและทราย แนวชายฝั่งพังทลายได้ง่าย จึงมีการสร้างคอนกรีตและหาดทรายเทียมมาก

4) พื้นที่ราบชายฝั่งทะเลสาบ (Coastal plain) เป็นพื้นที่ราบชายฝั่งเกิดจากการทับถมของตะกอนทะเล เป็นตะกอนลานตะพักน้ำ (Terrace deposits) ส่วนใหญ่เป็นทรายและทรายแห้ง

ลักษณะภูมิอากาศ

ภูมิอากาศในเกาะยอสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ฤดูคือ

ฤดูร้อน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนกันยายน

ฤดูฝน ตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึงเดือนมกราคม

การประกอบอาชีพ

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพโดยทั่วไปเป็นแบบผสมผสานระหว่างการเกษตรและประกอบอาชีพประมง ได้แก่ การทำสวนผลไม้ และการจับสัตว์ทะเล กุ้ง ปลาตามธรรมชาติในทะเลสาบสงขลา และการเลี้ยงปลากระพงขาวในกระชัง โดยมีอาชีพรอง ได้แก่ การค้าขาย และการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน

ศาสนา

ประชากรทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ

คำขวัญของตำบลเกาะยอ

สมเด็จพระเจ้าเป็นศรี ผ้าทอดีล้ำค่า นานาผลไม้หวาน สถาบันทักษิณลีลนาม

แหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ

เกาะยอมีความหลากหลายทางทรัพยากรท่องเที่ยว ทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิต หรือแม้แต่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จากการศึกษา สามารถแบ่งแหล่งท่องเที่ยวได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 1 แหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว	รายการ
แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	จุดชมพระอาทิตย์ตก จุดชมพระอาทิตย์ตกสะพานดินสุลาลัย จุดชมวิวยุทธสถานทักษิณคดีศึกษา จุดชมวิวเขาภู
แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและ ที่มนุษย์สร้างขึ้น	สถาบันทักษิณคดีศึกษา กลุ่มทอผ้าเกาะยอ เจดีย์บนเขาเพหาร วัดแหลมพ้อ วัดโคกเปี้ยว วัดท้ายยอ วัดเขาบ่อ สำนักสงฆ์เขาภู บ้านโบราณ ศาลเจ้าไต่ก้ง สวนสมรม
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านงานประเพณี วิถีชีวิต งานเทศกาล	ประเพณีลอยแพ งานวันตาเอี่ยม วันขึ้นเขาภู วันสารทเดือนสิบ
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการ สิ่งอำนวยความสะดวก	ที่พัก ร้านอาหาร

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เกิตศิริ เจริญวิศาล และอำพร วิริยโกศล (2542: 97-99) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติตะรุเตา จากการศึกษาพบว่ากลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุทยานแห่งชาติตะรุเตา คือผู้บริหาร หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ผู้ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ และนักท่องเที่ยว ทุกกลุ่มต่างมีความต้องการที่จะเห็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติในแนวทางของการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ และเห็นว่าควรปรับปรุงพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง โครงสร้างพื้นฐาน และด้านการบริการอื่น ๆ จากความคิดเห็นด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว พบว่าความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี ยกเว้นด้านไฟฟ้า น้ำ และอาหาร ยังอยู่ในระดับที่ควรปรับปรุง ในขณะที่พนักงานของกรมป่าไม้ที่ทำหน้าที่ให้บริการ มีความเห็นว่าการปฏิบัติงานของอุทยานแห่งชาติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างดี และมีความเห็นว่าภาพโดยรวมของพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี แต่ที่ควรปรับปรุงมากที่สุดคือการที่นักท่องเที่ยวขาดความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สาทิศ สุขผ่องศรี (2543: 103-109) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ชุมชนคีรีวงเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม และอุทยานแห่งชาติเขาลงซึ่งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ โดยชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านคีรีวงเป็นผู้ปฏิบัติในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน ภายใต้การกำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลกำโลน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนในปัจจุบันมีรูปแบบ ได้แก่ ศึกษาวิถีชีวิตชุมชน ศึกษาธรรมชาติบนยอดเขาหลวง แนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอนาคตจะดีขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนคีรีวงกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมี 2 ลักษณะ ได้แก่ ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับและผลกระทบที่เกิดขึ้น องค์ประกอบหรือปัจจัยในการจัดการเกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมี 2 ด้านได้แก่ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ปัญหาด้านกายภาพ เศรษฐกิจ ปัญหาและอุปสรรคอันเป็นข้อจำกัดขององค์การบริหารส่วนตำบลกำโลน ส่วนผลกระทบที่เกิดขึ้นในภาพรวมเป็นกระทบด้านกายภาพมากกว่าด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนคีรีวง สรุปได้ว่า รูปแบบควรดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลกำโลนร่วมกับพหุภาคีที่เกี่ยวข้องจึงจะเหมาะสม โดยจัดการ 4 ด้าน ตามหลักการพื้นฐานที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว การจัดการกิจกรรมและกระบวนการจัดการที่มีส่วนร่วมของชุมชนและการจัดการที่ยั่งยืนในทุก ๆ ด้าน

กรณพิชญ์ สุมา (2544: 118-122) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่า

ชาวลิต สิทธิฤทธิ์ และคนอื่น ๆ (2545: 101-109) ศึกษาเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างมีส่วนร่วม ตำบลกรุงชิง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์ และองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อสร้างรูปแบบความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน และเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ดำเนินการโดยชาวบ้านในชุมชนกรุงชิงทั้งหมด บทบาทและหน้าที่หลักเป็นของชาวบ้านเพื่อมุ่งสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผน นำแผนมาสู่การปฏิบัติ มีการนำผลการปฏิบัติมาทบทวน ปรับปรุงเพื่อให้ได้ผลที่มีคุณภาพเป็นที่พอใจของชุมชน มีการร่วมกันค้นหารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชน ภายใต้แนวคิดของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ในการร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อมุ่งสู่ความยั่งยืน จากผลการวิจัยได้รูปแบบโครงสร้างพร้อมคณะกรรมการบริหารเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนกรุงชิง ได้สร้างชุดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ชาวบ้านเรียนรู้วิธีการค้นหาคำตอบของชุมชนโดยกระบวนการวิจัยท้องถิ่นภายใต้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ เกิดการบูรณาการแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน

เบญจา จันทรา (2545: 89-97) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาตลาดดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ตลาดดอนหวายมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เนื่องจากมีความพร้อมในด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน และความสามารถในการเข้าถึง แต่มีข้อจำกัดในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นสูงบางอย่างได้แก่ การให้บริการโทรศัพท์สาธารณะ บ้ายเตียนชั่วคราวระวางแก่นักท่องเที่ยว เครื่องฝากถอนเงินอัตโนมัติ การบริการข้อมูลทางการท่องเที่ยว และหน่วยปฐมพยาบาล ส่วนการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ฉัตรชัย ดั่งจาด (2545: 99-100,102) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาความคิดเห็นชุมชนคลองบางกอกน้อย จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนริมคลองบางกอกน้อยมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับสูง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการให้คุณค่าต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่มชุมชน และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กนกวรรณ แสนเมือง (2548: 277-284) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดราชบุรี จากการศึกษาและประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดราชบุรี 3 แห่ง พบว่า ตลาดน้ำดำเนินสะดวกมีศักยภาพสูงมาก ถ้าค้างคาววัดเขาช่องพรานมีศักยภาพสูง และวัดหนองหอยมีศักยภาพปานกลาง ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของบุคคลที่มีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดราชบุรี ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ถ้าค้างคาว วัดเขาช่องพราน แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ได้แก่ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก เทศกาลและงานประเพณี ได้แก่ งานเทศกาลอุ้มหวานและตลาดน้ำดำเนิน กิจกรรมการท่องเที่ยวได้แก่ ล่องเรือชมตลาดน้ำดำเนินสะดวก ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนสำหรับจังหวัดราชบุรี เป็นแผนที่ 1 โดยมีวิสัยทัศน์ คือเป็นเมืองน่าอยู่ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งยุทธศาสตร์นี้ถ้าได้นำไปปฏิบัติจะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีในระยะยาวต่อไป

สุวรรณี จันทะดารา (2548: 90-92) ศึกษาเรื่อง สภาพปัจจุบันด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเพื่อรองรับสะพานข้ามแม่น้ำโขง แห่งที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวและความเป็นไปได้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในแขวงสะหวันนะเขต โดยประเด็นที่นำมาศึกษา ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐาน ศักยภาพ โอกาส ปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดในการพัฒนาการ

สุพัตรา วิชยประเสริฐกุล (2548: 123-125) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์ในเพื่อศึกษาลักษณะทั่วไป การเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงการวิเคราะห์เอกลักษณ์และคุณค่าของเกาะเกร็ด สถานการณ์การท่องเที่ยวและผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่า การเข้ามาท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบทั้งด้านบวกและลบต่อเกาะเกร็ด โดยส่งผลให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ แต่การกระจายรายได้ไม่ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ไม่สามารถป้องกันการอพยพย้ายถิ่นออก รวมถึงทำให้วิถีชีวิตและค่านิยมของชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต่างจากเดิม อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวได้สร้างความเจริญแก่เกาะเกร็ด ช่วยฟื้นฟูศิลปหัตถกรรม และวัฒนธรรม การปรับปรุงและช่วยรักษาสีเขียวแวดล้อม เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อเอกลักษณ์และคุณค่าของเกาะเกร็ด

พะจิต ตามประทีป (2549:204-207,215) ศึกษาเรื่องการวางแผนกลยุทธ์แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน จังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชน ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว ทั้ง 4 กลุ่มสนใจท่องเที่ยวโบราณสถานในจังหวัดชัยนาทเป็นลำดับแรก และสนใจท่องเที่ยวธรรมชาติเป็นลำดับสอง กลุ่มตัวอย่างมุ่งหวังให้ภาครัฐบูรณะโบราณสถานและสถานที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว ต้องการมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการตัดสินใจ วางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยว และต้องการได้รับความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากหน่วยงานภาครัฐด้วย นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังใคร่เห็นการบริการด้านข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาทนำเสนอต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาประมวลเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวความคิด ประกอบกับการวิจัยที่ทำในพื้นที่ตำบลเกาะยอ ได้มีผู้ศึกษาความคิดเห็นประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตำบลเกาะยอ แต่ยังไม่มีผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ จึงเป็นความสำคัญของงานวิจัยนี้ที่จะ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว
2. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. การนำเสนอข้อมูล

การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว

เป็นการศึกษาสภาพพื้นที่วิจัยจากการสำรวจภาคสนาม โดยการสังเกต สัมภาษณ์ และใช้เครื่องมือในการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว และการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจัดทำขึ้นเพื่อตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว โดยนำมาปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับพื้นที่ที่ศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1. แบบบันทึกการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 ป้ายบอกทางเข้าถึง
- 1.2 สิ่งบ่งชี้ว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว
- 1.3 ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
- 1.4 ห้องสุขา
- 1.5 ร้านอาหารและเครื่องดื่ม
- 1.6 ร้านขายของที่ระลึก
- 1.7 การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว
- 1.8 การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในบริเวณนั้น
- 1.9 มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย
- 1.10 การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถาน
- 1.11 การมีผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยว
- 1.12 สภาพลานจอดรถ
- 1.13 ที่พักนักท่องเที่ยว
- 1.14 การเล่าเรื่องราวและให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว

- 1.15 สิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว
- 1.16 การปรับปรุงบริการข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ
- 1.17 การดูแลความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว
- 1.18 นักท่องเที่ยวสามารถเดินดูสิ่งต่าง ๆ ได้มากเท่าที่ต้องการ
- 1.19 แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ที่เป็นที่รู้จักกันดี
- 1.20 ปริมาณนักท่องเที่ยว

2. แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นเครื่องมือในการสำรวจ ตรวจสอบแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิทัศน์ ภูมิอากาศ พืช สัตว์ น้ำ
- 1.2 ทรัพยากรวัฒนธรรม ศาสนา มรดกวัฒนธรรมชาติพันธุ์
- 1.3 ทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ งานมหกรรม การแข่งขัน การแสดงต่าง ๆ
- 1.4 ทรัพยากรกิจกรรม นันทนาการ สิ่งอำนวยความสะดวก
- 1.5 ทรัพยากรด้านการบริการ การขนส่ง ที่พัก การต้อนรับ บริการอื่น ๆ

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งประชากรออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. **เจ้าหน้าที่ภาครัฐ** คือ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ จำนวน 42 คน ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนันและผู้ใหญ่บ้านในตำบลเกาะยอ จำนวน 9 คน เจ้าหน้าที่สถาบันทักษิณคดีศึกษา จำนวน 65 คน เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคใต้ เขต 1 จำนวน 22 คน เจ้าหน้าที่เกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา จำนวน 20 คน เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลา จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 178 คน (จากการสำรวจหน่วยงานของผู้วิจัย)
2. **ผู้ประกอบการ/ภาคเอกชน** คือ ผู้มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ในตำบลเกาะยอ โรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ประธานกลุ่มและชมรมที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวตำบลเกาะยอ ประมาณ 180 คน (จากการสำรวจขององค์การบริหารส่วนตำบล)
3. **ประชาชนในท้องถิ่น** คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลเกาะยอ จำนวน 4,419 คน (จากการสำรวจขององค์การบริหารส่วนตำบล)
4. **นักท่องเที่ยว** คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ จำนวน 7,060 คน (จากสถาบันทักษิณคดีศึกษา)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แบ่งสัดส่วนตามกลุ่มประชากรที่กำหนดดังต่อไปนี้

1. **เจ้าหน้าที่ภาครัฐ** หมายถึง เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ เจ้าหน้าที่สถาบันทักษิณคดีศึกษา เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคใต้ เขต 1 เจ้าหน้าที่เกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลา เลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 ตัวอย่าง

2. **ผู้ประกอบการ** หมายถึง ผู้มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ โรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ประธานกลุ่มและชมรมที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวตำบลเกาะยอ เลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 ตัวอย่าง

3. **ประชาชนท้องถิ่น** หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลเกาะยอ เลือกแบบบังเอิญ จากผู้ที่มาจับจ่ายซื้อสินค้าบริเวณตลาดนัดของตำบลเกาะยอ ทั้งชายและหญิง จำนวน 144 ตัวอย่าง

4. **นักท่องเที่ยว** หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ ทั้งชายและหญิง เลือกแบบบังเอิญ จำนวน 230 ตัวอย่าง

โดยกำหนดขนาดตัวอย่างรวมทั้งสิ้น จำนวน 386 ตัวอย่าง จากการคำนวณตามสูตรของ ทาโร ยามาเน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2546: 114; อ้างอิงจาก Taro Yamane)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของกลุ่มประชากร
 e = ความคลาดเคลื่อน ($\alpha = .05$)

แทนค่า

$$n = \frac{11,837}{1 + (11,837 \times 0.05^2)}$$

$$n = \frac{11,837}{30.592}$$

$$n = 386$$

ขนาดของตัวอย่าง

จากการคำนวณดังกล่าว ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 4 ประเภท เพื่อเป็นตัวแทนของประชากร โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน 1:30 สรุปขนาดตัวอย่างได้ดังนี้

ตาราง 2 ขนาดตัวอย่างจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประเภทกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง สัดส่วน 1:30	จำนวนตัวอย่าง ที่เก็บจริง
เจ้าหน้าที่ภาครัฐ	178	6	30
ผู้ประกอบการ	180	6	30
ประชาชนท้องถิ่น	4,419	144	144
นักท่องเที่ยว	7,060	230	230
รวม	11,837	386	434

เนื่องจากสัดส่วนประชากรของหน่วยงานภาครัฐ และผู้ประกอบการมีน้อยเกินไป เพื่อให้ได้ประชากรที่ครอบคลุมเป็นตัวแทนของทุกหน่วยงาน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัดส่วนประชากรของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้ประกอบการ จำนวนละ 30 ตัวอย่าง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมอย่างสมบูรณ์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. แบบบันทึกการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 ป้ายบอกทางเข้าถึง
- 1.2 สิ่งบ่งชี้ว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว
- 1.3 ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
- 1.4 ห้องสุขา
- 1.5 ร้านอาหารและเครื่องดื่ม
- 1.6 ร้านขายของที่ระลึก
- 1.7 การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว
- 1.8 การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในบริเวณนั้นและมีลูกศรชี้ทาง
- 1.9 มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย
- 1.10 การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถานนั้น

- 1.11 การมีผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยว
- 1.12 สภาพลานจอดรถ
- 1.13 ที่พักนักท่องเที่ยว
- 1.14 การเล่าเรื่องราวและให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว
- 1.15 สิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว
- 1.16 การปรับปรุงบริการข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ
- 1.17 การดูแลความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว
- 1.18 นักท่องเที่ยวสามารถเดินดูสิ่งต่าง ๆ ได้มากเท่าที่ต้องการ
- 1.19 แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ที่เป็นที่รู้จักกันดี
- 1.20 ปริมาณนักท่องเที่ยว

2. แบบตรวจสอบทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (Resource Audit) เป็นเครื่องมือในการสำรวจ ตรวจสอบ แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1 ทรัพยากรธรรมชาติ พืช สัตว์ ภูมิทัศน์ ภูมิอากาศ น้ำ
- 2.2 ทรัพยากรวัฒนธรรม ศาสนา มรดกวัฒนธรรม ชชาติพันธุ์
- 2.3 ทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ งานมหกรรม การแข่งขัน การแสดงงานแสดงธุรกิจต่าง ๆ
- 2.4 ทรัพยากรด้านกิจกรรม นันทนาการ สิ่งอำนวยความสะดวก
- 2.5 ทรัพยากรด้านการบริการ การขนส่ง ที่พัก การต้อนรับ อาหารบริการอื่น ๆ

3. แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสอบถามความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยสามารถแบ่งประเภทแบบสอบถามออกเป็น 3 ชุด

แบบสอบถามชุดที่ 1 เพื่อสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความคิดเห็นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ โดยสามารถแบ่งประเภทแบบสอบถามออกเป็น 7 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 ลักษณะและวัตถุประสงค์ของการเดินทาง ได้แก่ เคยเดินทางมาหรือไม่ วัตถุประสงค์ในการเดินทาง ลักษณะการเดินทาง ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการมาเที่ยว ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 3 ความต้องการกลับมาเที่ยวและเหตุจูงใจในการท่องเที่ยว ได้แก่ ความต้องการจะกลับมาเที่ยว เหตุจูงใจที่จะกลับมาเที่ยวอีกครั้ง ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 4 ข้อมูลการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ

ตอนที่ 6 ความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาตำบลเกาะยอ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended question)

ข้อคำถามตั้งแต่ตอนที่ 4-6 ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

แบบสอบถามชุดที่ 2 เพื่อสอบถามความคิดเห็นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้ประกอบการ แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อมูลการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ

ตอนที่ 4 ความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาตำบลเกาะยอ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended question)

ข้อคำถามตั้งแต่ตอนที่ 2-4 ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

แบบสอบถามชุดที่ 3 เพื่อสอบถามความคิดเห็นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอของประชาชนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 7 ตอน โดยข้อคำถามเป็นคำถามแบบเดียวกันกับแบบสอบถามของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้ประกอบการ และมีเพิ่มเติมในตอนที่ 6 ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตราส่วนการประเมินค่า 5 ระดับนั้น มีการกำหนดคะแนนดังนี้

- คะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยหรือยอมรับข้อความนั้นมากที่สุด
- คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยหรือยอมรับข้อความนั้นมาก
- คะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยหรือยอมรับข้อความนั้นปานกลาง
- คะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยหรือยอมรับข้อความนั้นน้อย
- คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยหรือยอมรับข้อความนั้นน้อยที่สุด

จากนั้นผู้วิจัยรวบรวมคะแนนทั้งหมดเพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างและหาอันตรายภาคชั้นในการแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยในการแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์.2536: 148-149)

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ความหมาย
1.00 – 1.50	เห็นด้วยหรือยอมรับข้อความนั้นน้อยที่สุด
1.51 – 2.50	เห็นด้วยหรือยอมรับข้อความนั้นน้อย
2.51 – 3.50	เห็นด้วยหรือยอมรับข้อความนั้นปานกลาง
3.51 – 4.50	เห็นด้วยหรือยอมรับข้อความนั้นมาก
4.51 – 5.00	เห็นด้วยหรือยอมรับข้อความนั้นมากที่สุด

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ

ขั้นแรก ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของเนื้อหา แล้วนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามนั้น

ขั้นที่สอง นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา โดยวิธีการคำนวณของครอนบัค (Croanbach) มีค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์มากกว่า 0.60 ขึ้นไป จึงเป็นเครื่องมือที่ได้มาตรฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบบันทึกการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว และแบบสอบถามไปดำเนินงานเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตแนะนำจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัยต่อประชาชนในท้องถิ่น/เจ้าหน้าที่ภาครัฐ/ผู้นำชุมชน/ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ไปท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ
2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้วยตัวเองในตำบลเกาะยอ

3. รวบรวมข้อมูลและจัดระบบข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว และการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้รับสำเนา ตรวจสอบ และบันทึกการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว และทรัพยากรท่องเที่ยว พร้อมทั้งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว จะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนและรายละเอียดต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลแล้ว
2. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วมาลงรหัส (Coding) สำหรับประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์
3. นำข้อมูลที่ลงรหัสแล้วไปบันทึกในเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย มีดังนี้
การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว ใช้การสรุปเนื้อหาจากผลการบันทึกการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกและการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

การศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว ใช้ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เรียงลำดับตามความสำคัญ ความโดดเด่นและความน่าสนใจที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ โดยสรุปจำแนกตามกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ

ความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยสรุปจำแนกตามกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ

การศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอสรุปเป็นค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยสรุปตามความมากน้อยของค่าเฉลี่ยและแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด และประมวลความคิดเห็นจากคำถามปลายเปิด

การเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยนำคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม และประมวลความคิดเห็นจากคำถามปลายเปิดข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้ประกอบการ ประชาชนและนักท่องเที่ยว

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าร้อยละ

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติในการใช้ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ Cronbach มีสูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528: 85-86)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2} \right]$$

เมื่อ	α	คือ	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	คือ	จำนวนของแบบสอบถาม
	$\sum s_i^2$	คือ	ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
	s^2	คือ	ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งหมด

การนำเสนอข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบายรูปภาพประกอบคำบรรยาย แผนภูมิ และแผนที่แสดงแหล่งท่องเที่ยวและความหนาแน่นของจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว จากนั้นจะนำผลที่ได้จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว มาจัดเรียงลำดับคะแนน เพื่อหาแนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2.2 ลักษณะและวัตถุประสงค์ของการเดินทางของนักท่องเที่ยว
- 2.3 ความต้องการกลับมาเที่ยวอีกครั้งและเหตุจูงใจในการท่องเที่ยว
- 2.4 ความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2.5 ความคาดหวังต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2.6 ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว
- 2.7 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลเกาะยอ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว

จากการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ ทั้ง 5 ประเภท ได้แก่ 1) ทรัพยากรทางธรรมชาติ 2) ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น 3) ทรัพยากรท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม 4) ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านงานประเพณี วิถีชีวิต งานเทศกาล และ 5) ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการสิ่งอำนวยความสะดวก

ผลการสำรวจพบว่า เกาะยอเป็นเกาะเล็ก ๆ ที่ผสมผสานความหลากหลายของทรัพยากรท่องเที่ยวได้อย่างน่าดึงดูดความสนใจ ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นจุดชมทัศนียภาพบริเวณทะเลสาบ และวิถีการดำรงชีวิตของชาวเกาะยอที่คงความเรียบง่ายและยังคงสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสามารถแบ่งแหล่งท่องเที่ยวได้ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

1.1 จุดชมพระอาทิตย์ตกบริเวณหมู่ที่ 8

จุดชมพระอาทิตย์ตก ตั้งอยู่บริเวณหมู่ที่ 8 ทางทิศใต้ของตำบลเกาะยอ ซึ่งมีพื้นที่ติดกับทะเลสาบสงขลา มีทัศนียภาพที่สวยงาม โดยเฉพาะในช่วงพระอาทิตย์ตก ซึ่งสะท้อนผิวน้ำเป็นประกายระยิบระยับ ถือเป็นจุดเด่นของจุดชมวิวนี้นี้ รวมถึงยังได้เห็นภาพวิถีชีวิตของชาวประมงท้องถิ่น การวางไช้และไชนอน รวมทั้งกระชังเลี้ยงปลาที่เรียงรายกระจายอยู่บริเวณนี้ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอได้สร้างศาลาสำหรับเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และชมทัศนียภาพไว้อำนวยความสะดวกในการไปชมวิวิวทัศน์

ภาพประกอบ 2 จุดชมพระอาทิตย์ตกบริเวณหมู่ 8

1.2 จุดชมวิวนนสถาบันทักษิณคดีศึกษา

จุดชมวิวนนสถาบันทักษิณคดีศึกษา ตั้งอยู่บนเนินเขาบริเวณสถาบันทักษิณคดีศึกษา ซึ่งสามารถมองเห็นวิวทิวทัศน์ของทะเลสาบสงขลา และสะพานดินสุลต่านนที่ได้อย่างชัดเจน ตลอดจนมองเห็นฝั่งตัวเมืองสงขลาที่อยู่ไม่ไกลนัก นอกจากนี้ยังมองเห็นภาพไช้และไชนอน และกระชังเลี้ยงปลาที่อยู่รอบเกาะ ถือเป็นจุดชมวิวที่สวยงามจุดหนึ่ง ซึ่งนอกจากนักท่องเที่ยวจะสามารถเดินชมทัศนียภาพได้รอบ ๆ สถาบันทักษิณคดีศึกษาแล้ว ทางสถาบันทักษิณคดีศึกษายังได้สร้างหอคอยที่นักท่องเที่ยวสามารถขึ้นไปชมทัศนียภาพที่สามารถมองเห็นทะเลสาบส่วนที่ล้อมรอบเกาะทั้งสามด้าน เป็นทัศนียภาพที่สวยงามมาก

ภาพประกอบ 3 จุดชมวิวบนสถาบันทักษิณคดีศึกษา

1.3 จุดชมวิวบนเขาฤๅ

เขาฤๅเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในเกาะยอ สามารถมองเห็นวิวทิวทัศน์ของทะเลสาบสงขลาและสะพานติณสูลานนท์ที่เชื่อมระหว่างอำเภอเมืองสงขลา กับตำบลเกาะยอ และระหว่างตำบลเกาะยอกับอำเภอสิงหนครได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังสามารถมองเห็นทัศนียภาพที่สวยงามของฝั่งเมืองสงขลาและอำเภอสิงหนคร โดยนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางขึ้นบนเขาฤๅได้ทั้งทางรถยนต์ หรือการเดินทางเท้าขึ้นไป ซึ่งจะได้ชมทัศนียภาพและศึกษาธรรมชาติระหว่างทางเดินขึ้นเขาฤๅได้

ภาพประกอบ 4 จุดชมวิวบนเขาฤๅ

1.4 จุดชมวิบริเวณสะพานติณสูลานนท์

สะพานติณสูลานนท์ หรือสะพานเกาะยอ เป็นสะพานข้ามทะเลสาบสงขลา ที่เชื่อมต่อระหว่างฝั่งตำบลพะวง อำเภอเมืองสงขลา กับชายฝั่งตอนใต้ของตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา และระหว่างตำบลเกาะยอกับตำบลทังหม้อ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ความยาวประมาณ 1,140 เมตร ช่วงที่ 2 เชื่อมระหว่างฝั่งด้านเหนือของตำบลเกาะยอ กับฝั่งบ้านเขาเขียว ความยาวทั้งสิ้นประมาณ 1,180 เมตร เริ่มก่อสร้างเมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ.2527 และทำพิธีเปิดใช้เมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ.2529 ปัจจุบันสะพานติณสูลานนท์นับเป็นสะพานที่ยาวที่สุดของประเทศไทย รวมความยาวทั้งสิ้น 5 กิโลเมตร และถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเป็นจุดดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวแห่งหนึ่งที่จะเดินทางไปเที่ยวชม เนื่องจากมีทัศนียภาพที่สวยงาม โดยเฉพาะการชมพระอาทิตย์ตกกระทบผิวน้ำ ซึ่งสะท้อนแสงสีส้มเป็นประกายสวยงามมาก

ภาพประกอบ 5 จุดชมวิบริเวณสะพานติณสูลานนท์

ทะเลสาบสงขลา

เป็นทะเลสาบธรรมชาติแห่งเดียวในประเทศไทย มีความยาวจากปากน้ำไปทางทิศเหนือประมาณ 80 กิโลเมตร ส่วนที่กว้างที่สุดประมาณ 20-25 กิโลเมตร ทะเลสาบสงขลาเป็นทะเลสาบน้ำจืด และน้ำกร่อยบริเวณที่ติดกับทะเล บริเวณชายฝั่งทะเลสาบสงขลาจะมีกระชังเลี้ยงปลากะพงขาวของชาวบ้าน ซึ่งเป็นวิถีการทำประมงพื้นบ้านที่นับเป็นสัตว์เศรษฐกิจของตำบลเกาะยอที่มีชื่อเสียง โดยนักท่องเที่ยวสามารถล่องเรือชมทัศนียภาพที่มองเห็นวิวทั้งฝั่งตัวเมืองสงขลา และฝั่งยอดเขาแดง ตลอดจนชมวิถีชีวิตชาวประมงพื้นบ้านสามารถติดต่อสอบถามเพิ่มเติมได้ที่ กลุ่มประมงพื้นบ้านเพื่อการท่องเที่ยว โทร.0-7431-1015

ภาพประกอบที่ 6 บริเวณทะเลสาบสงขลา

2. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น

2.1 สถาบันทักษิณคดีศึกษา

สถาบันทักษิณคดีศึกษาตั้งอยู่ที่หมู่ 1 บ้านอ่าวทราย มีเนื้อที่ 25 ไร่ บนยอดเขาเกาะยอ สร้างขึ้นภายใต้การดูแลของมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของภาคใต้ รูปทรงอาคารเป็นสถาปัตยกรรมภาคใต้ ทั้งอาคารหลังบลานอ หลังคาปั้นหยา และหลังคาจั่ว แบ่งออกเป็น 4 อาคาร โดยแต่ละอาคารจะแบ่งออกเป็นห้อง ๆ แสดงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ โบราณวัตถุที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น เครื่องประดับศาสตราวุธที่ใช้กันในภาคใต้ เช่น กริช มีด แสดงผ้าทอพื้นเมือง เช่น ผ้าทอพุมเรียง ผ้าทอปัตตานี ห้องแสดงกระต่ายขูดมะพร้าวรูปทรงต่าง ๆ ซึ่งมีรูปแบบหาชมได้ยากในปัจจุบัน ห้องแสดงการละเล่นพื้นเมือง เช่น หนังตะลุง มโนราห์ ลิเกป่า ห้องแสดงวิถีชีวิตชาวใต้ เช่น ห้องการละเล่น และของเล่นเด็ก การเล่นว่าว ลูกข่าง ห้องแสดงประเพณีการบวช ห้องแสดงการรักษาพยาบาลแบบโบราณ เป็นต้น สถาบันทักษิณคดีศึกษาเป็นสถานที่ซึ่งเหมาะแก่การศึกษาศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีตลอดทั้งชีวิตของชาวใต้ อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ในภาคใต้ของประเทศไทย สถาบันทักษิณคดีศึกษา เปิดบริการให้นักท่องเที่ยวเข้าชมได้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 8.30 – 17.00 น. ค่าเข้าชม ผู้ใหญ่ 30 บาท เด็ก 10 บาท ชาวต่างประเทศ 50 บาท สามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ เบอร์โทรศัพท์ 0 4733 1184 -9

ภาพประกอบ 7 สถาบันทักษิณคดีศึกษา

กลุ่มทอผ้าเกาะยอ

ผ้าทอเกาะยอ เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่ได้รับการถ่ายทอดจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน โดยในอดีตเป็นการทอผ้าเพื่อให้ใช้ครัวเรือน เป็นผ้าที่ไม่มีลวดลาย จนสมัยอยุธยาตอนปลายกลุ่มทอผ้าเริ่มมีการค้าขายกับต่างประเทศจึงสันนิษฐานว่าลวดลายผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ในปัจจุบันน่าจะได้รับการถ่ายทอดมาจากชาวตะวันตก เช่น ลายราชวัตร ลายลูกแก้ว ลายดอกพิกุล ลายหางกระรอก ลายดอกพยอม เป็นต้น

สำหรับลายราชวัตร ถือเป็นลายต้นกำเนิดผ้าทอเกาะยอนั้น ได้รับพระราชทานนามจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ครั้งเมื่อเสด็จประทับ ณ จังหวัดสงขลา เจ้าเมืองสงขลาได้นำผ้าทอของชาวบ้านที่ชนะการประกวดขึ้นทูลเกล้าถวาย พระองค์จึงได้ทรงพระราชทานชื่อลายผ้าให้ว่า “ลายราชวัตร”

ปัจจุบันนี้กลุ่มทอผ้าเกาะยอเกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของสมาชิกในตำบลเกาะยอเพื่อสืบสานงานหัตถกรรมการทอผ้าด้วยมือ และเพื่อร่วมกันหาแนวทางพัฒนาคุณภาพเส้นไหมลวดลายและสีสรรวมทั้งการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการ การสาธิตกรรมวิธีการทอผ้าให้นักท่องเที่ยวชม ตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมเส้นด้าย จนถึงขั้นตอนการทอผ้า ได้แก่

กลุ่มดอกพิกุล ตั้งอยู่ที่เลขที่ 46/1 หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ผู้นำกลุ่ม คือ นางอารีย์ ไชยบุปผา สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ เบอร์โทรศัพท์ 08-9739-6908

กลุ่มผ้าทอเกาะยอบ้านลิ้ม ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ผู้นำกลุ่ม คือ นางลิ้ม สงเคราะห์

กลุ่มผ้าทอร่มไทร ตั้งอยู่เลขที่ 3 หมู่ที่ 5 บ้านท่าไทร ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ผู้นำกลุ่ม คือ คุณยมนา สินธุรัตน์ สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทรศัพท์ 0-7445-0204

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าเกาะยอ ตั้งอยู่เลขที่ 5 หมู่ที่ 3 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ผู้นำกลุ่ม คือ นางสาวสมหมาย พงศ์พฤกษ์ สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทรศัพท์ 0-7445-0252

กลุ่มราชวดีแสงส่องหล้าที่ 1 ตั้งอยู่เลขที่ 38 หมู่ที่ 3 บ้านนอก ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ผู้นำกลุ่ม คือ นายวิชัย มาระเสนา สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทรศัพท์ 0-7445-0029

ภาพประกอบ 8 ผ้าทอเกาะยอ

เจดีย์บนเขาเพหาร

เจดีย์บนเขาเพหารหรือเขาวิหาร ตั้งอยู่หลังวัดท้ายยอ เดิมเป็นพระอุโบสถต่อมามีการสร้างอุโบสถหลังใหม่บริเวณเชิงเขาด้านล่าง จึงได้ทำการรื้อแล้วสร้างเจดีย์กลมเตี้ยทรงลังกาครอบ “หลวงพ่อดำ” พระประธานของอุโบสถไว้ สันนิษฐานที่เรียกหลวงพ่อดำ เนื่องจากเป็นพุทธรูปที่มีการลงรักปิดทอง เมื่อทองหลุดลอกจึงเหลือเพียงรักอยู่บนพระพุทธรูปปูนปั้น ชาวบ้านจึงเรียกกันว่าหลวงพ่อดำ รูปทรงของเจดีย์บนเขาเพหารเป็นแบบที่นิยมสร้างกันสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยรัชกาลที่ 4 มีทางขึ้นจากข้างล่างเป็นขั้นบันไดเดินไปยังบริเวณเจดีย์ 3 ด้าน ด้านข้าง 2 ด้าน และด้านหลัง 1 ด้าน ส่วนด้านหน้าซึ่งหันหน้าไปทางทิศตะวันออกสร้างซุ้มพระไว้ บริเวณเจดีย์มียักษ์สองตนยืนเฝ้าอยู่หน้าซุ้มพระ และมีซุ้มมณฑปอยู่สองข้างยักษ์ กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2540

ภาพประกอบ 9 เขาเพชร

วัดแหลมพ้อ

วัดแหลมพ้อ ตั้งอยู่ที่หมู่ 4 บ้านสวนทุเรียน พื้นที่บริเวณวัดมีลักษณะเป็นแหลมที่ยื่นออกไปในทะเลสาบ มีต้นพ้อจำนวนมาก จึงเป็นที่มาของชื่อวัดว่า “วัดแหลมพ้อ” สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 ปี พ.ศ. 2360 ภายในวัดมีโบราณสถานที่สำคัญ ดังนี้

อุโบสถ เป็นอุโบสถที่มีหลังคาชั้นเดียวต่อด้วยปีกนก มีเสานอกรองรับ 4 ด้าน ๆ ละ 5 เสา หลังคามุงด้วยกระเบื้องเผา จั่วหลังคาด้านหน้าที่หน้าบันเป็นลวดลายปูนปั้นรูปพระอินทร์ ทรงช้างเอราวัณ จั่วหลังคาด้านหลังมีหน้าบันเป็นลวดลายปูนปั้นเป็นรูปเทพนม อยู่กลางลายพรรณพฤษภษา จั่วเหนือกรอบประตูและหน้าต่างมีลวดลายปูนปั้น ตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสองรายรอบอุโบสถจำนวน 8 ใบ และมีกำแพงแก้วล้อมรอบอุโบสถ 4 ด้าน ลักษณะอุโบสถวัดแหลมพ้อเป็นการสร้างตามแบบพระราชนิยมในสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์โดยฝีมือช่างพื้นเมืองภาคใต้

เจดีย์ ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันออกของอุโบสถ เป็นเจดีย์ก่ออิฐถือปูน ตั้งอยู่บนสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง เหนือฐานชั้นล่างขึ้นไปมีซุ้มพระพุทธรูปทั้ง 4 ด้าน เหนือซุ้มพระพุทธรูปทำเป็นฐานสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสองทำเป็นชั้นๆ ประดับด้วยลวดลายปูนปั้น ถัดขึ้นไปเป็นองค์ระฆังคว่ำที่มีลักษณะทรงสูงชะลูด เหนือองค์ระฆังทำเป็นปล้องไฉน ประดับลวดลายปูนปั้นที่สวยงาม และตรงฐานเจดีย์ทั้ง 4 มุม สร้างเป็นเจดีย์ทรงเหลี่ยมองค์เล็กประดับลวดลายปูนปั้น

หอรบะฆัง ตั้งอยู่ด้านข้างอุโบสถทางทิศตะวันออก ก่ออิฐถือปูนฐานทรงสี่เหลี่ยม มีบันไดทางขึ้นด้านหน้า ยกขอบระเบียงโดยรอบ เจาะช่องลูกกรงระเบียงกรุด้วยแผ่นเซรามิคสี่เหลี่ยมเคลือบเขียว ตัวหอรบะฆังสร้างเป็นซุ้มทรงสี่เหลี่ยมประดับด้วยลวดลายปูนปั้น

กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานวัดแหลมพ้อเป็นโบราณสถานของชาติ เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ.2540

ภาพประกอบ 10 วัดแหลมพ้อ

วัดโคกเปี้ยว

วัดโคกเปี้ยว หรือ วัดคงคามัชฌิมาประดิษฐ์ ตั้งอยู่ที่หมู่ 5 บ้านท่าไทร ติดสังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุต สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2425 เดิมมีชื่อว่า “วัดโคกขี้ปูเปี้ยว” เนื่องจากบริเวณที่ตั้งวัดเป็นที่ลุ่มริมทะเล มีที่ดอนอยู่เล็กน้อยซึ่งภาคใต้เรียกว่า “โคก” และเป็นบริเวณที่มีปูเปรี้ยวอาศัยอยู่มาก ต่อมาสมเด็จพระมหาสมณเจ้าทรงเห็นว่าชื่อไม่ไพเราะ จึงได้เรียกใหม่ว่า “วัดโคกเปี้ยว” ภายในวัดมีปูชนียวัตถุ ได้แก่ พระพุทธรูปประทับยืนเนื้อสัมฤทธิ์ ชาวบ้านเรียกว่า “พ่อแก่” นอกจากนี้ยังมีพระพุทธรูปปางต่าง ๆ 10 รูป แต่ปัจจุบันเหลือเพียง 4 รูป

วัดท้ายยอ

วัดท้ายยอ ตั้งอยู่ที่หมู่ 8 บ้านท้ายเสาอยู่ทางทิศตะวันตกของเกาะยอ ติดริมทะเลสาบสงขลา อยู่ห่างจากวัดแหลมพ้อไปทางทิศตะวันตกประมาณ 3 กิโลเมตร เดิมมีนามว่า “วัดคงคาดี” ชาวบ้านเรียกกันว่า “วัดท้ายเสา” ได้รับการประกาศให้เป็นวัดเมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ.2311 เป็นวัดสังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุต วัดท้ายยอเป็นที่มีความสำคัญสืบเนื่องกันมาเป็นเวลานาน เนื่องจากเป็นวัดแรกที่สร้างขึ้นในเกาะยอ ภายในวัดมีโบราณสถานที่มีสถาปัตยกรรมล้ำค่าที่สำคัญ ได้แก่

อุโบสถ เป็นอุโบสถผนังทึบ เจาะเป็นช่องประตู และหน้าต่างทำจากไม้ฐานพื้นเตี้ยคอนกรีต หลังคาชั้นเดียว ไม่มีช่อฟ้าใบระกา หลังคามุงด้วยกระเบื้องดินเผา มีบันไดประตูทางเข้าอยู่ทางทิศเหนือ ล้อมรอบด้วยใบเสมา และกำแพงแก้วทั้ง 4 ด้าน

กุฏิแบบเรือนไทยปั้นหยา อายุกว่า 200 ปี หลังคาใช้กระเบื้องดินเผาเป็นอาคารไม้ใต้ถุนสูง มีจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ คือ เสาเรือนกุฏิจะไม่ฝังลงดิน แต่จะตั้งอยู่บนดินเสาซึ่งเป็นที่ยึดรับเสา ลักษณะดังกล่าวเป็นเอกลักษณ์ของชาวภาคใต้เท่านั้น

สระน้ำโบราณ ตั้งอยู่ติดเขาเพชรด้านทิศเหนือของวัด เป็นสระน้ำรูปสี่เหลี่ยม ปากบ่อก่ออิฐหินขึ้นเป็นขอบรอบล้อม สูงประมาณ 60 เซนติเมตร

วัดเขাপ่อ

วัดเขাপ่อ ตั้งอยู่ที่หมู่ 1 บ้านอ่าวทราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย พื้นที่ตั้งวัดเป็นที่ราบลุ่มริมทะเล เดิมมีชื่อว่า “วัดศาลาป่อ” สร้างขึ้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2477 ภายในวัดมีหินรูปช้างที่ชาวบ้านเชื่อว่าศักดิ์สิทธิ์ จากตำนานเล่าว่าสมเด็จพระเจ้าเกะยอได้เดินทางมายังเกาะยอ สมัยก่อนซึ่งยังไม่มีถนน การเดินทางมาเกาะยอต้องใช้เรือข้ามฟากและเรือก็หายาก ท่านจึงข้ามฟากโดยใช้ช้างล่องน้ำมา เมื่อข้ามฟากมาได้แล้วช้างตัวนั้นก็ตายอยู่บริเวณเชิงเขาแล้วกลายเป็นหินรูปช้าง ดังที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน โดยชาวบ้านเกิดความเชื่อในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ โดยเฉพาะเรื่องการให้โชคลาภ

ภาพประกอบ 11 หินรูปช้าง วัดเขাপ่อ

สำนักสงฆ์เขาฤๅ

สำนักสงฆ์เขาฤๅ ตั้งอยู่บนยอดเขาฤๅในบริเวณหมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 เป็นโบราณสถานซึ่งมีการก่อสร้างมานับร้อยปี เป็นที่ประดิษฐานสมเด็จพระเจ้าเกะยอ ซึ่งตามตำนานเล่าว่าสมัยกรุงศรีอยุธยา มีพระผู้ใหญ่ 4 รูปได้เดินทางลงมาทางใต้เพื่อมาเผยแผ่พุทธศาสนาได้แก่ สมเด็จพระเจ้าเกะยอ จำวัดอยู่ที่เขาเพชร ตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา สมเด็จพระเจ้าเกะใหญ่ จำวัดอยู่ที่ ตำบลเกาะใหญ่ อำเภอกระแสดิน จังหวัดสงขลา

สมเด็จพระเจ้าพะโค๊ะ จำวัดอยู่ที่อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา และสมเด็จพระเจ้าเพี้ยศรี จำวัดอยู่ที่จังหวัดพัทลุง ท่านได้ตกลงกันว่าในตอนเย็น ๆ จะก่อไฟส่งสัญญาณกัน ถ้าเห็นแสงไฟแสดงว่าแต่ละฝ่ายยังคงเป็นปกติอยู่ ต่อมาไฟของสมเด็จพระเจ้าเกาะยอหายไป ชาวบ้านตำบลเกาะยอจึงขึ้นไปดูปรากฏว่าไม่พบอะไรเลย จึงว่าสมเด็จพระเจ้าเกาะยอมรณภาพไปแล้ว จากนั้นผู้มีจิตศรัทธาได้สร้างเจดีย์ และรูปปั้นของสมเด็จพระเจ้าเกาะยอไว้บนยอดเขาภูภิเพื่อแสดงความเคารพต่อสมเด็จพระเจ้าเกาะยอ โดยมีรูปปั้นอยู่ 4 ด้าน รูปที่ถือว่าเป็นตัวแทนของสมเด็จพระเจ้าเกาะยอคือ รูปที่หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ต่อมามีการสร้างเจดีย์ครอบเจดีย์เดิม นอกจากนี้บริเวณเขาภูบียังมีบ่อน้ำเรียกว่า “บ่อนอ” ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ หากคนป่วยได้กินน้ำจากบ่อนอแล้วอาการป่วยจะหายเร็ว ซึ่งจากตำนานเล่าว่าเมื่อสมเด็จพระเจ้าเกาะยอได้ขึ้นไปจำวัดบนยอดเขา เนื่องจากบนเขาไม่มีน้ำจึงให้ดาสสิ่งซึ่งเป็นลูกศิษย์ขุดบ่อน้ำไว้บริเวณเชิงเขา

บ้านโบราณ

บ้านโบราณมีลักษณะการก่อสร้างเป็นเรือนไทยภาคใต้แบบเครื่องสับ หลังคาทรงปั้นหยา หลังคาหน้าจั่ว และยังมีการก่อสร้างโดยได้รับอิทธิพลแบบสถาปัตยกรรมจีนอีกด้วย ตัวเรือนสร้างด้วยไม้เนื้อแข็ง ไม้เนียมมีลวดลายประดับตกแต่ง จะมีบ้างในบริเวณชายคาและช่องลม หลังคามันมุงด้วยกระเบื้องดินเผา ไม้เนียมทาสีโดยคงลักษณะของสีเนื้อไม้ธรรมชาติ เสาเรือนไม่ฝังดิน

ภาพประกอบ 12 บ้านโบราณ

ศาลเจ้าไต้ก๋ง

ศาลเจ้าไต้ก๋งตั้งอยู่ที่หมู่ 7 บ้านป่าโหนด สร้างขึ้นในสมัยพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ซึ่งในสมัยนั้นชนชาติจีนเข้ามาค้าขายกับคนไทยเป็นจำนวนมาก ส่วนหนึ่งได้ตั้งรกรากสืบเชื้อสายในเกาะยอและได้สร้างศาลเจ้าไต้ก๋งเพื่อเป็นที่สักการะบูชาบรรพชน มีการซ่อมแซมหลายครั้งจนกระทั่งปี พ.ศ. 2500 ได้สร้างศาลครอบของเก่าที่ชำรุดให้ชาวตำบลเกาะยอได้กราบไหว้จนถึงปัจจุบัน

สวนสมรม

สวนสมรมเป็นภาษาถิ่นใต้ คือสวนเกษตรแบบผสมผสาน ปลูกพืชหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน มีการปลูกผลไม้หลายชนิด โดยเฉพาะผลไม้ที่มีถิ่นกำเนิดในเกาะยอหลายได้แก่ สวา (ละมุด) ขนุน จำปาตะขุน ทูเรียน มะพร้าวน้ำหอม เงาะ กระท้อน เป็นต้น เน้นการปลูกโดยใช้ปุ๋ยชีวภาพแบบเกษตรธรรมชาติ ไม่ใช้สารเคมี

ภาพประกอบ 13 สวนสมรม

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านงานประเพณี วิถีชีวิต งานเทศกาล

ประเพณีลอยแพ

จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในวันขึ้น 11 ค่ำ เดือน 5 เป็นพิธีกรรมตามความเชื่อเพื่อเอาสิ่งเลวร้ายออกไป โดยชาวบ้านจะนำข้าวสุก ข้าวสาร นำใส่เรือที่ประดิษฐ์เป็นรูปเรือสำเภา นำไปลอยลงสู่ทะเลสาบ บริเวณวัดมัมมิมประดิษฐ์ (วัดโคกเบี้ยว)

วันตาเอี่ยม

จัดขึ้นเป็นประจำในวันขึ้น 10 ค่ำ เดือน 5 จัดขึ้นเพื่อระลึกถึงนายเอี่ยม ยอสินธุ์ ผู้ริเริ่มหนังตะลุงคนแรกในตำบลเกาะยอ โดยชาวบ้านจะจัดงานทำบุญ ถวายภัตตาหาร

แต่พระภิกษุสงฆ์ เพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้นายเอี่ยม ยอสินธุ์ และมีการจัดแสดงมีมหรสพ
หนังตะลุง ในตอนกลางคืน

วันขึ้นเข้ากฐิ

จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 เป็นประเพณีที่ชาวบ้าน
ตำบลเกาะยอนำผ้าทอเกาะยอสีเหลืองที่ร่วมกันทอขึ้นมาแห่ไปรอบ ๆ เกาะยอแล้วนำไปห่ม
เจติย์สมเด็จเจ้าเกาะยอ เพื่อเป็นการบูชาเคารพสักการะองค์สมเด็จเจ้าเกาะยอ โดยมีการนำ
ดอกไม้ ฐูป เทียน พร้อมด้วยน้ำ 1 ขวด เพื่อใช้สำหรับทำนํ้ามนต์

วันสารทเดือนสิบ

จัดขึ้นในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 10 เรียกว่า “รับเปรต” และวันแรม 15 ค่ำ
เดือน 10 เรียกว่า “ส่งเปรต” เป็นประเพณีตามความเชื่อของประชาชนภาคใต้ เพื่อเป็นการ
ทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้กับบุคคลผู้ล่วงลับ

เทศกาลผลไม้หวาน

อาหารอร่อย จัดขึ้นเป็นประจำช่วงเดือนสิงหาคมของทุกปี ระยะเวลา
ประมาณ 4-5 วัน ซึ่งเป็นช่วงที่ผลไม้ในตำบลเกาะยอเริ่มให้ผลผลิต โดยชาวบ้านจะนำสินค้า
เกษตร อาหาร และสินค้าพื้นเมืองของตำบลเกาะยอมาวางจำหน่าย

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการสิ่งอำนวยความสะดวก

ที่พัก

- เกาะยอรีสอร์ท ตั้งอยู่เลขที่ 30 หมู่ที่ 3 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัด
สงขลา 90100 มีห้องพัก 12 ห้อง ราคา 400 บาท สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ 074-
450301, 074-450398
- กรีนวิวรีสอร์ท ตั้งอยู่เลขที่ 26/3-4 หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัด
สงขลา 90100 ราคา 500 บาท
- เกาะยออินท์ ตั้งอยู่ หมู่ที่ 6 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90100
ราคาห้องพัก 500 บาท
- ป.ทองรีสอร์ท ตั้งอยู่เลขที่ 32/1 หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
90100 มีห้องพัก 5 ห้อง ราคา 200-400 บาท สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ 074-450183
- ภูผารีสอร์ท ตั้งอยู่เลขที่ 60/1 หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัด
สงขลา 90100 มีห้องพัก ราคา 400 บาท
- ริมเขารีสอร์ท ตั้งอยู่เลขที่ 32/1 หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัด
สงขลา 90100 มีห้องพักราคา 300 บาท
- อ่าวทราย รีสอร์ท ตั้งอยู่เลขที่ 32/3 หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง

จังหวัดสงขลา 90100 มีห้องพัก 5 ห้อง ราคา 200-400 บาท สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ 074-450131

ร้านอาหาร

- ร้านสำเภาทอง อาหารแนะนำ ประกะพงผัดสมุนไพร แกงส้มปลากะพง ยำสำเภาทอง สอบถามเพิ่มเติม โทร. 074-450520
- ร้านศรีเกาะยอ อาหารแนะนำ กุ้งแม่น้ำต้มกะทิสด ปลากะพงทอดกระเทียมสด ยำศรีเกาะยอ โทร. 089-9761287
- ร้านคุณจิต อาหารแนะนำ กุ้งใหญ่วิวาร์ห์ ยำไข่ปลา บัวกลางบึง โทร. 074-450350, 074330022
- ร้านศิริดา อาหารแนะนำ กุ้งผัดพริกเกลือ ปลากะพงเผาเกลือ ไข่ผัดพริกไทยดำ โทร. 074-450235
- ร้านโกเหมี้ยง อาหารแนะนำ ปลากะพงทอดกระเทียม ไข่ผัดผงกะหรี่ ปลาตุ๋นทะเลผัดเผ็ด โทร. 074-450257
- ร้านชมจันทร์ อาหารแนะนำ แกงส้มปลากะพง ยำชมจันทร์ กุ้งหางแดงย่างยำ โทร. 074-450435
- ร้านรายทอง อาหารแนะนำ ยำเมี่ยงปลากะพง ผัดผักบุ้งทอดกรอบ ไข่ผัดพริกไทยดำ โทร. 074-450490
- ร้านศักดิ์โภชนา อาหารแนะนำ กุ้งเสวย แกงส้มปลาชี่ดั่ง เมี่ยงปลากะพง โทร. 074-450138
- ร้านอาหารโพธิ์ทะเล อาหารแนะนำ ปลากะพงผัดฉ่า ยำสามกรอบ โทร. 074-450384-5
- ร้านพรทิพย์ 1 อาหารแนะนำ ไก่ลิ่งทะเลทอด ยำตะไคร้ ปลากะพงต้มเผือก โทร. 074-450304
- ร้านโกเข่ง อาหารแนะนำ ปลากะพงราดพริก ไข่ผัดอง โทร. 074-450223

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และนักท่งเที่ยว เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	ประชาชน		เจ้าหน้าที่ภาครัฐ		ผู้ประกอบการ		นักท่งเที่ยว		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ										
ชาย	50	34.7	20	66.7	12	40.0	94	40.9	176	40.6
หญิง	54	65.3	10	33.3	18	60.0	136	59.1	258	59.4
รวม	144	100	30	100	30	100	230	100	434	100
อายุ										
15-24 ปี	8	5.6	-	-	-	-	55	23.9	63	14.5
25-34 ปี	22	15.3	5	-	3	10.0	94	40.9	124	28.6
35-44 ปี	58	40.3	6	-	4	13.3	37	16.1	105	24.2
45-54 ปี	38	26.4	10	33.3	6	20.0	25	10.9	79	18.2
55-64 ปี	15	10.4	9	30.0	12	40.0	17	7.4	53	12.2
65 ปีขึ้นไป	3	2.1	-	-	5	16.7	2	0.9	10	2.3
รวม	144	100	30	100	30	100	230	100	434	100
ระดับการศึกษา										
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	58	40.3	4	13.3	8	26.7	28	12.2	98	22.6
มัธยมศึกษา/ปวช.	41	28.5	7	23.3	9	30.0	39	17.0	96	22.1
อนุปริญญา/ปวส.	8	5.6	3	10.0	2	6.7	27	11.7	40	9.2
ปริญญาตรี	32	22.2	15	50.0	11	36.7	116	50.4	174	40.1
สูงกว่าปริญญาตรี	5	3.5	1	3.3	-	-	20	8.8	26	6.0
รวม	144	100	30	100	30	100	230	100	434	100

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	ประชาชน		เจ้าหน้าที่ ภาครัฐ		ผู้ประกอบการ		นักท่องเที่ยว		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ										
นักเรียน/นักศึกษา	10	6.9	-	-	-	-	44	19.1	54	12.4
ข้าราชการ/พนักงานรัฐ	30	20.8	23	76.7	3	10.0	60	26.1	116	26.7
พนักงานบริษัทเอกชน	6	4.2	-	-	-	-	34	14.8	40	9.2
ค้าขาย	27	18.8	-	-	13	43.3	9	3.9	49	11.3
รับจ้าง	55	38.2	-	-	3	10.0	44	19.1	102	23.5
ธุรกิจส่วนตัว	7	4.9	-	-	7	23.3	17	7.4	31	7.1
เกษตรกร	2	1.4	-	-	1	3.3	2	0.9	5	1.2
อื่น ๆ	7	4.9	7	23.3	3	10.0	20	8.7	37	8.5
รวม	144	100	30	100	30	100	230	100	434	100
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน										
ไม่เกิน 5,000 บาท	72	50.0	1	3.3	4	13.3	60	26.1	137	31.6
5,001-10,000 บาท	39	27.1	19	63.3	15	50.0	107	46.5	180	41.5
10,001-15,000 บาท	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15,001-20,000 บาท	8	5.6	3	10.0	8	26.7	27	11.7	46	0.6
20,001-25,000 บาท	7	4.9	4	13.3	3	10.0	11	4.8	25	5.8
25,001 บาทขึ้นไป	18	12.5	3	10.0	-	-	25	10.9	46	10.6
รวม	144	100	30	100	30	100	230	100	434	100

จากตาราง 3 สามารถแจกแจงได้ดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.4 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 40.6

อายุ พบว่า มีอายุระหว่าง 25-34 ปี ร้อยละ 28.6 รองลงมามีอายุระหว่าง 35-44 ปี ร้อยละ 24.2 และมีอายุระหว่าง 45-54 ปี ร้อยละ 18.2 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 40.1 ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 22.6 และระดับมัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 22.1 รองลงมาตามลำดับ

อาชีพ พบว่า มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 26.7 รองลงมามีอาชีพรับจ้าง 23.5 และเป็นนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 12.4 ตามลำดับ

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-

10,000 บาท ร้อยละ 41.5 รองลงมาไม่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท ร้อยละ 31.6 และรองลงมาไม่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท ร้อยละ 10.6 เท่ากันกับมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 25,001 บาท ร้อยละ 10.6

2.2 ลักษณะและวัตถุประสงค์ของการเดินทางของนักท่องเที่ยว

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามลักษณะและวัตถุประสงค์ของการเดินทางของนักท่องเที่ยว

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ท่านเดินทางมาจาก		
ภาคใต้	200	57.0
ภาคกลาง	10	4.3
ภาคเหนือ	6	2.6
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	14	6.1
รวม	230	100.0
ท่านเคยเดินทางมาเกาะยอหรือไม่		
เคย	204	88.7
จำนวน 1-5 ครั้ง	166	72.2
จำนวน 6-10 ครั้ง	32	13.5
จำนวน 11 ครั้งขึ้นไป	7	3.0
ไม่เคย	26	11.3
รวม	230	100.0
วัตถุประสงค์ในการเดินทาง		
ท่องเที่ยว/พักผ่อน	130	56.5
ทัศนศึกษา	26	11.3
ติดต่อธุรกิจ	11	4.8
ทางผ่าน	51	22.2
อื่น ๆ	12	5.2
รวม	230	100.0

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะการเดินทาง		
คนเดียว	27	11.7
ครอบครัว	102	44.3
กลุ่มเพื่อน	77	33.5
บริษัททัวร์	2	0.9
สถานศึกษาเป็นผู้จัด	20	8.7
อื่น ๆ	2	0.9
รวม	230	100.0
ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง		
ยานพาหนะส่วนตัว	178	77.4
รถโดยสารประจำทาง	19	8.3
รถบริษัทนำเที่ยว	14	6.1
รถเช่า	12	5.2
อื่น ๆ	7	3.0
รวม	230	100.0
ค่าใช้จ่ายในการมาเที่ยวครั้งนี้		
ต่ำกว่า 1,000 บาท	134	58.3
1,001-2,000 บาท	56	24.3
2,001-3,000 บาท	25	10.9
3,001-4,000 บาท	10	4.3
4,001 บาทขึ้นไป	5	2.2
รวม	230	100.0

ตาราง 4 สามารถแจกแจงได้ดังนี้

ภูมิสำเนาของนักท่องเที่ยว พบว่า เดินทางมาจากภาคใต้ ร้อยละ 87.0 รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 6.1 ภาคกลาง ร้อยละ 4.3 และภาคเหนือ ร้อยละ 2.6 ตามลำดับ

จำนวนครั้งในการเดินทางมาเกาะยอ พบว่า นักท่องเที่ยวเคยเดินทางมาเกาะยอ 1-5 ครั้ง ร้อยละ 72.2 รองลงมาเคยเดินทางมาเกาะยอจำนวน 6-10 ครั้ง ร้อยละ 13.5 และเคยเดินทางมา

เกาะยอมากกว่า 11 ครั้ง ร้อยละ 3.0 และมีนักท่องเที่ยวที่ไม่เคยเดินทางมาเกาะยอ ร้อยละ 11.3

วัตถุประสงค์ในการเดินทาง พบว่านักท่องเที่ยวเดินทางมาเพื่อท่องเที่ยวและพักผ่อน ร้อยละ 56.5 เป็นทางผ่าน ร้อยละ 22.2 และเดินทางมาทัศนศึกษา ร้อยละ 11.3 รองลงมาตามลำดับ

ลักษณะการเดินทาง พบว่า นักท่องเที่ยวเดินทางมากับครอบครัว ร้อยละ 44.3 รองลงมาเดินทางมากับกลุ่มเพื่อน ร้อยละ 33.5 และเดินทางคนเดียว ร้อยละ 11.7 ตามลำดับ

ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง พบว่านักท่องเที่ยวใช้ยานพาหนะส่วนตัวในการเดินทางมากที่สุด ร้อยละ 77.4 รองลงมาได้แก่รถโดยสารประจำทาง ร้อยละ 8.3 และโดยสารมากับรถบริษัทนำเที่ยว ร้อยละ 6.1 ตามลำดับ

ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง พบว่า นักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางครั้งนี้ต่ำกว่า 1,000 บาท ร้อยละ 58.3 และมีค่าใช้จ่าย 1,001-2,000 บาท ร้อยละ 24.3 มีค่าใช้จ่าย 2,001-3,000 บาท ร้อยละ 10.9 รองลงมาตามลำดับ

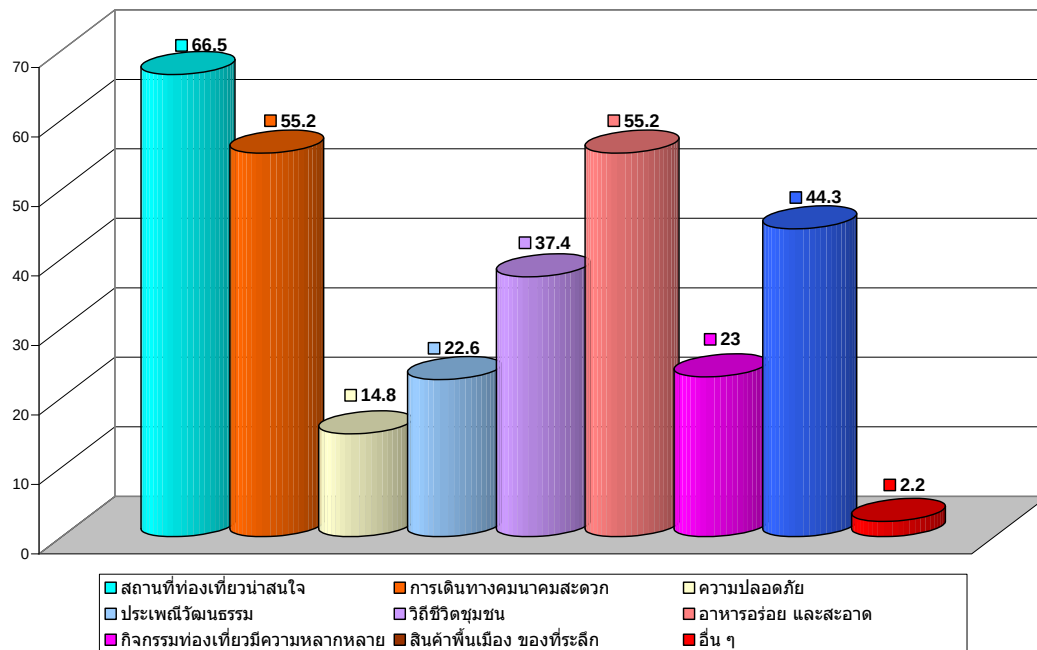
2.3 ความต้องการกลับมาเที่ยวอีกครั้งและเหตุจูงใจในการท่องเที่ยว

ตาราง 5 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามความต้องการกลับมาเที่ยวอีกครั้งและเหตุจูงใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ความต้องการกลับมาเที่ยวอีกครั้ง		
มา	226	98.3
ไม่มา	4	1.7
รวม	230	100.0
เหตุจูงใจที่จะกลับมาเที่ยวอีก		
สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ	153	66.5
การเดินทางคมนาคมสะดวก	127	55.2
ความปลอดภัย	34	14.8
ประเพณีวัฒนธรรม	52	22.6
วิถีชีวิตชุมชน	86	37.4
อาหารอร่อย และสะอาด	127	55.2
กิจกรรมท่องเที่ยวมีความหลากหลาย	53	23.0
สินค้าพื้นเมือง ของที่ระลึก	102	44.3
อื่น ๆ	5	2.2
รวม	230	100.0

จากตาราง 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการกลับมาเที่ยวอีกครั้ง ร้อยละ 98.3 และ ไม่ต้องการกลับมาเที่ยวอีกครั้ง ร้อยละ 1.7

เหตุจูงใจที่จะกลับมาเที่ยวอีก เพราะเห็นว่าสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากที่สุด ร้อยละ 66.5 รองลงมา ได้แก่ การเดินทางคมนาคมสะดวก ร้อยละ 55.2 และอาหารอร่อย สะอาด ร้อยละ 55.2 และสินค้าพื้นเมือง ของที่ระลึก ร้อยละ 44.3 รองลงมา ตามลำดับ

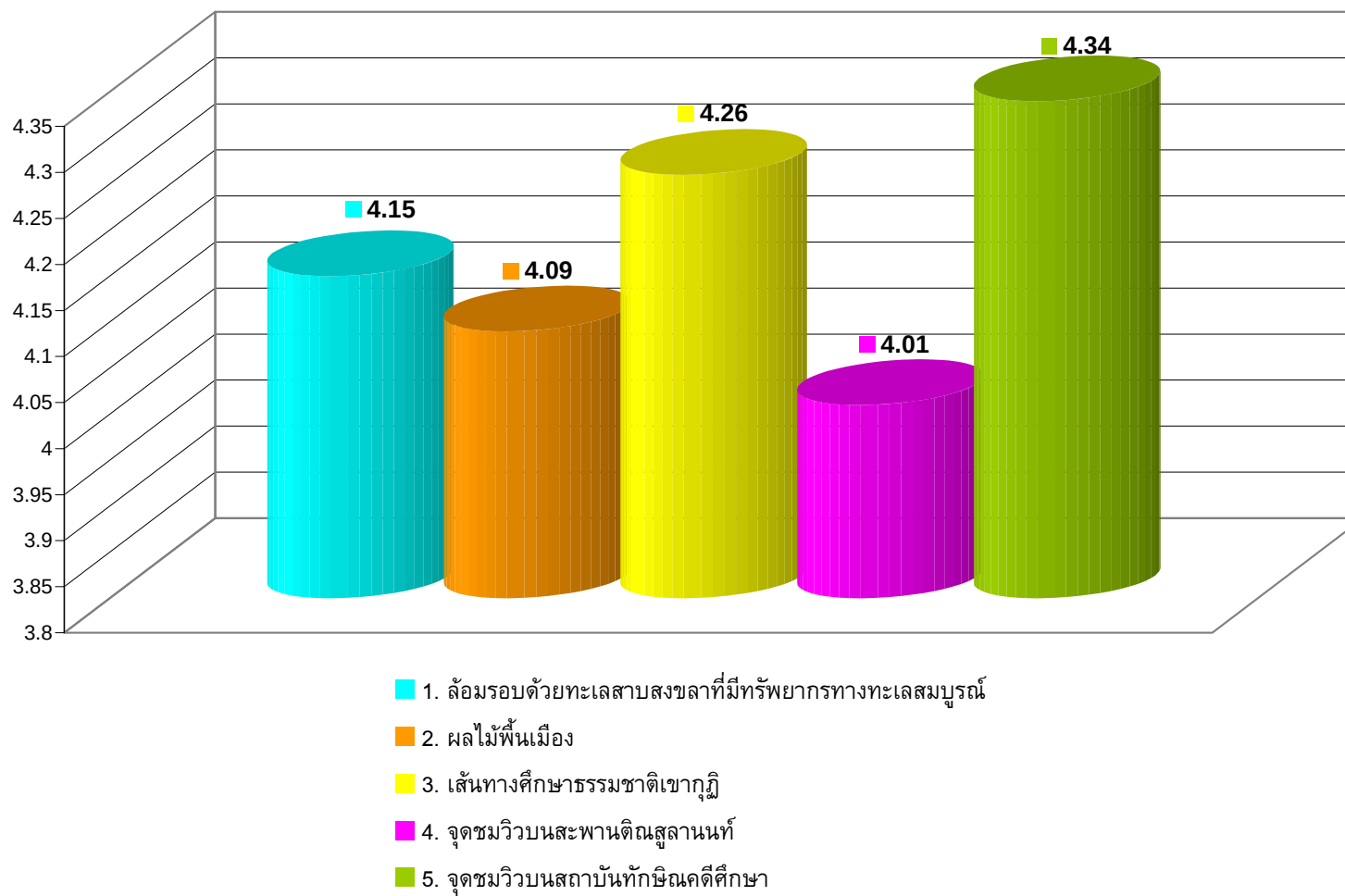
ภาพประกอบ 16 กราฟแสดงมูลเหตุจูงใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเกาะยอ

2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของ ประชาชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว

ทรัพยากรธรรมชาติของเกาะยอ	ประชาชน			เจ้าหน้าที่ภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			นักท่องเที่ยว			รวม		
	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ล้อมรอบด้วยทะเลสาบสงขลาที่มีทรัพยากรทางทะเลสมบูรณ์	3.82	.84	มาก	4.43	.67	มาก	4.33	.60	มาก	4.03	.72	มาก	4.15	.71	มาก
2. ผลไม้พื้นเมือง	4.18	.74	มาก	4.10	.80	มาก	4.30	.53	มาก	3.78	.77	มาก	4.09	.71	มาก
3. เส้นทางศึกษาธรรมชาติเขาภูมิ	4.29	.69	มาก	4.40	.62	มาก	4.33	.54	มาก	4.01	.75	มาก	4.26	.65	มาก
4. จุดชมวิวนบนสะพานติณสูลานนท์	3.89	.74	มาก	4.23	.62	มาก	3.83	.65	มาก	4.08	.81	มาก	4.01	.71	มาก
5. จุดชมวิวนสถาบันทักษิณคดีศึกษา	4.30	.75	มาก	4.50	.57	มาก	4.46	.50	มาก	4.10	.81	มาก	4.34	.66	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.10	.75	มาก	4.33	.66	มาก	4.25	.56	มาก	4.00	.77	มาก	4.17	.69	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของเกาะยอมีความสำคัญและมีความโดดเด่นอยู่ในระดับมาก โดยจุดชมวิวนสถาบันทักษิณคดีศึกษา มีระดับค่าเฉลี่ย 4.34 รองลงมา ได้แก่ เส้นทางศึกษาธรรมชาติเขาภูมิ มีระดับค่าเฉลี่ย 4.26 เกาะยอล้อมรอบด้วยทะเลสาบสงขลาที่มีทรัพยากรทางทะเลสมบูรณ์ มีระดับค่าเฉลี่ย 4.15 ผลไม้พื้นเมือง มีระดับค่าเฉลี่ย 4.09 และจุดชมวิวนสะพานติณสูลานนท์ มีระดับค่าเฉลี่ย 4.01 ตามลำดับ

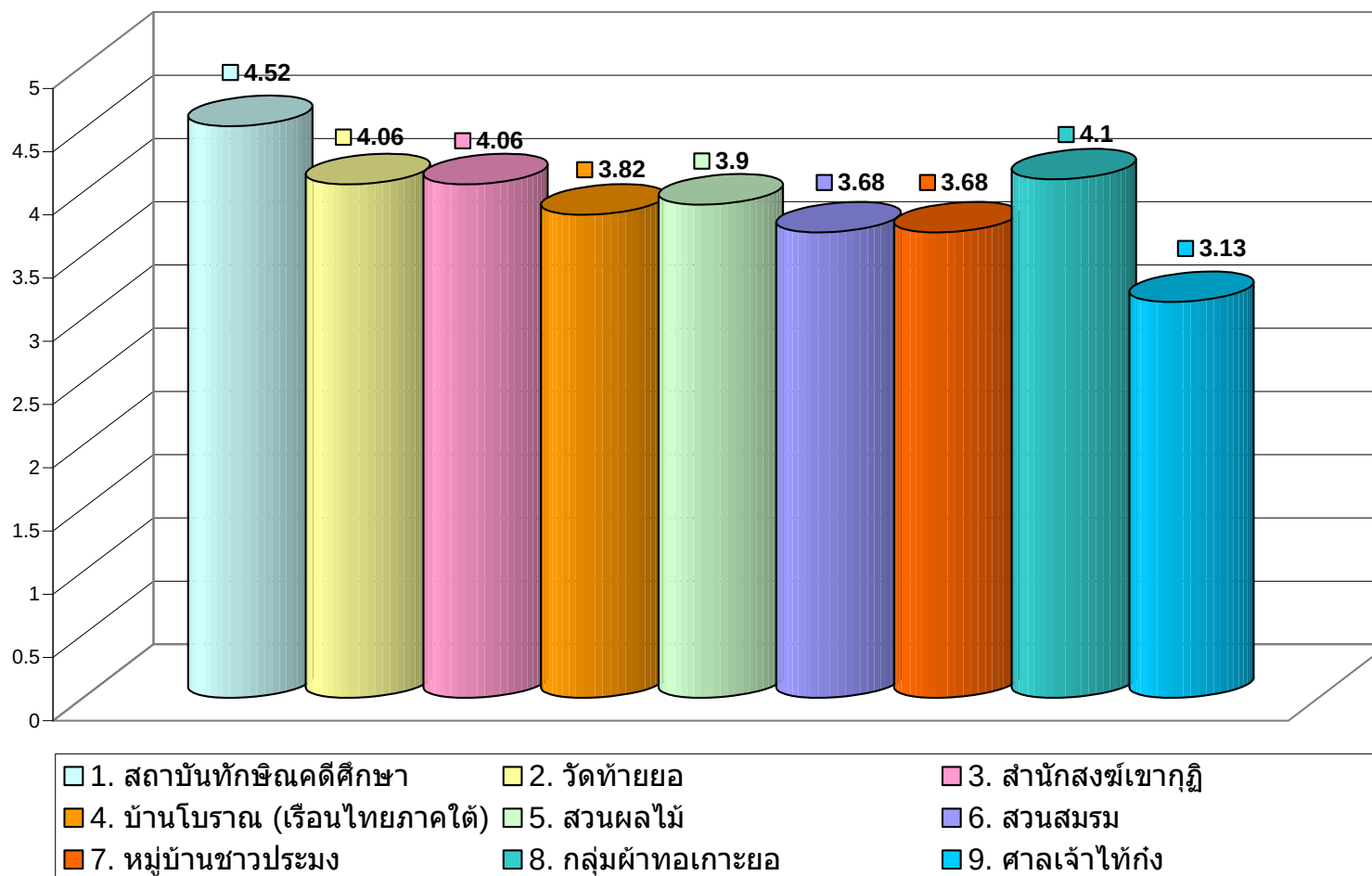

ภาพประกอบ 15 กราฟแสดงค่าเฉลี่ย ของความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของเกาะยอ

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยวด้านแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงวัฒนธรรม และวิถีชีวิต ประชาชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงวัฒนธรรม และวิถีชีวิต	ประชาชน			เจ้าหน้าที่ภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			นักท่องเที่ยว			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. สถาบันทักษิณคดีศึกษา	4.50	0.59	มาก	4.70	0.53	มากที่สุด	4.70	0.46	มากที่สุด	4.16	0.83	มาก	4.52	0.60	มากที่สุด
2. วัดท้ายยอ	4.02	0.88	มาก	4.26	0.78	มาก	4.33	0.71	มาก	3.63	0.82	มาก	4.06	0.80	มาก
3. สำนักสงฆ์เขาภูฏี	4.03	0.84	มาก	4.30	0.70	มาก	4.33	0.60	มาก	3.56	0.79	มาก	4.06	0.58	มาก
4. บ้านโบราณ (เรือนไทยภาคใต้)	3.85	0.91	มาก	3.86	1.13	มาก	3.90	0.88	มาก	3.67	0.74	มาก	3.82	0.92	มาก
5. สวนผลไม้	4.04	0.80	มาก	3.80	0.76	มาก	4.16	0.74	มาก	3.58	0.78	มาก	3.90	0.77	มาก
6. สวนสมรม	3.83	0.90	มาก	3.66	1.02	มาก	3.80	0.99	มาก	3.41	0.75	มาก	3.68	0.92	มาก
7. หมู่บ้านชาวประมง	3.91	0.79	มาก	3.50	0.90	มาก	3.76	0.72	มาก	3.56	0.81	มาก	3.68	0.81	มาก
8. กลุ่มผ้าทอเกาะยอ	4.08	0.91	มาก	4.03	1.03	มาก	4.46	0.62	มาก	3.81	0.82	มาก	4.10	0.85	มาก
9. ศาลเจ้าไต่ก้ง	3.38	1.10	มาก	2.86	1.16	ปานกลาง	3.03	0.92	มาก	3.24	0.82	มาก	3.13	1.00	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.96	0.86	มาก	3.89	0.82	มาก	4.05	0.74	มาก	3.62	0.80	มาก	3.88	0.80	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยวด้านแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตมีความสำคัญและโดดเด่นอยู่ในระดับมาก โดยอันดับแรก คือ สถาบันทักษิณคดีศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.52 รองลงมา คือ กลุ่มผ้าทอเกาะยอ มีค่าเฉลี่ย 4.10 วัดท้ายยอและสำนักสงฆ์เขาภูฏี มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.06 สวนผลไม้ มีค่าเฉลี่ย 3.90บ้านโบราณ (เรือนไทยภาคใต้) มีค่าเฉลี่ย 3.82 ตามลำดับ

ภาพประกอบ 16 กราฟแสดงแสดงค่าเฉลี่ย ของความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยวด้านแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงวัฒนธรรม และวิถีชีวิต

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ของเกาะยอประชาชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรม การท่องเที่ยว	ประชาชน			เจ้าหน้าที่ภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			นักท่องเที่ยว			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.55	0.95	มาก	3.53	1.04	มาก	3.96	0.80	มาก	3.42	0.77	มาก	3.62	.89	มาก
2. การผลิตสินค้าของกลุ่มชุมชน	3.31	1.01	ปานกลาง	3.10	0.95	ปานกลาง	3.16	1.05	ปานกลาง	3.31	0.80	ปานกลาง	3.22	.95	ปานกลาง
3. วิถีชีวิตชาวประมง	4.01	0.86	มาก	3.76	0.72	มาก	3.80	0.84	มาก	3.70	0.84	มาก	3.82	.82	มาก
4. การสาธิตการทอผ้า	3.99	0.97	มาก	3.90	0.95	มาก	4.30	0.79	มาก	3.72	0.80	มาก	3.98	.88	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.72	0.95	มาก	3.57	0.92	มาก	3.81	0.87	มาก	3.54	0.80	มาก	3.66	.88	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของเกาะยออยู่ในระดับมาก โดยแต่ละกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน ได้แก่ การสาธิตการทอผ้า มีค่าเฉลี่ย 3.98 วิถีชีวิตชาวประมง มีค่าเฉลี่ย 3.82 กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ย 3.62 และการผลิตสินค้าของกลุ่มชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.22 ตามลำดับ

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประเพณีและงานเทศกาลของเกาะยอ ของเกาะยอประชาชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว

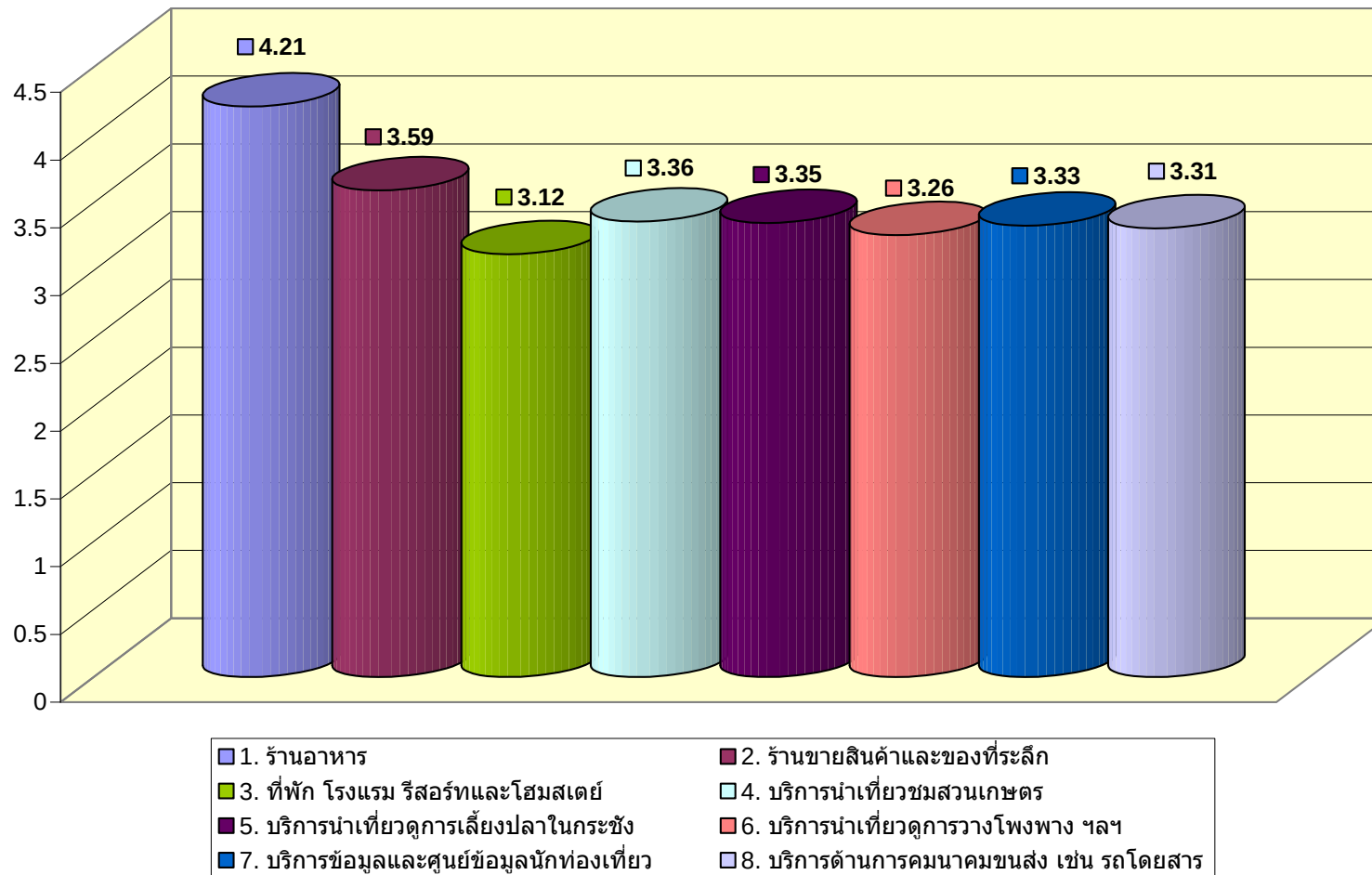
แหล่งท่องเที่ยวด้านประเพณี และงานเทศกาล	ประชาชน			เจ้าหน้าที่ภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			นักท่องเที่ยว			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ประเพณีแห่ผ้าขึ้นกุฏิ	4.20	0.87	มาก	4.60	0.67	มาก	4.63	0.66	มาก	3.45	0.82	มาก	4.22	0.76	มาก
2. ประเพณีลอยแพ	3.71	1.08	มาก	4.06	1.11	มาก	3.96	1.09	มาก	3.23	0.91	ปานกลาง	3.74	1.05	มาก
3. ประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบ	4.11	0.87	มาก	4.16	0.74	มาก	4.26	0.82	มาก	3.57	0.90	มาก	4.03	0.83	มาก
4. เทศกาลผลไม้หวาน อาหารอร่อย	4.09	0.92	มาก	3.70	0.98	มาก	4.10	0.75	มาก	3.59	0.80	มาก	3.87	0.86	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.03	0.94	มาก	4.13	0.88	มาก	4.24	0.83	มาก	3.46	0.86	ปานกลาง	3.96	0.87	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประเพณีและงานเทศกาลของเกาะยอมีความสำคัญและมีความโดดเด่นอยู่ในระดับมาก อันดับแรก คือ ประเพณีแห่ผ้าขึ้นกุฏิ มีค่าเฉลี่ย 4.22 รองลงมา คือ ประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบ มีค่าเฉลี่ย 4.03 เทศกาลผลไม้หวาน อาหารอร่อย มีค่าเฉลี่ย 3.87 และประเพณีลอยแพ มีค่าเฉลี่ย 3.74 ตามลำดับ

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการด้านการท่องเที่ยว ของเกาะยอประชาชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวด้านการบริการ ด้านการท่องเที่ยว	ประชาชน			เจ้าหน้าที่ภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			นักท่องเที่ยว			รวม		
	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ร้านอาหาร	4.04	0.79	มาก	4.33	0.71	มาก	4.43	0.62	มาก	4.05	0.81	มาก	4.21	0.73	มาก
2. ร้านขายสินค้าและของที่ระลึก	3.52	0.93	มาก	3.43	1.13	ปานกลาง	3.66	1.15	มาก	3.73	0.80	มาก	3.59	1.00	มาก
3. ที่พัก โรงแรม รีสอร์ทและโฮมสเตย์	3.50	0.93	ปานกลาง	3.00	0.94	ปานกลาง	2.76	0.93	ปานกลาง	3.23	0.82	ปานกลาง	3.12	0.91	ปานกลาง
4. บริการนำเที่ยวชมสวนเกษตร	3.36	0.92	ปานกลาง	3.40	0.93	ปานกลาง	3.43	0.77	ปานกลาง	3.23	0.79	ปานกลาง	3.36	0.85	ปานกลาง
5. บริการนำเที่ยวดูการเลี้ยงปลาในกระชัง	3.32	0.97	ปานกลาง	3.50	0.82	ปานกลาง	3.33	0.71	ปานกลาง	3.24	0.78	ปานกลาง	3.35	0.82	ปานกลาง
6. บริการนำเที่ยวดูการวางโพรงวาง ฯลฯ	3.27	1.06	ปานกลาง	3.26	0.86	ปานกลาง	3.36	0.80	ปานกลาง	3.14	0.82	ปานกลาง	3.26	0.89	ปานกลาง
7. บริการข้อมูลและศูนย์ข้อมูล นักท่องเที่ยว	3.45	1.01	ปานกลาง	3.30	0.87	ปานกลาง	3.36	1.03	ปานกลาง	3.22	0.79	ปานกลาง	3.33	0.93	ปานกลาง
8. บริการด้านการคมนาคมขนส่ง เช่น รถ โดยสาร	3.34	1.03	ปานกลาง	2.93	0.94	ปานกลาง	3.53	1.13	ปานกลาง	3.44	0.85	ปานกลาง	3.31	0.99	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.48	0.96	ปานกลาง	3.39	0.90	ปานกลาง	3.48	0.89	ปานกลาง	3.41	0.81	ปานกลาง	3.44	0.88	ปานกลาง

จากตาราง 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการด้านการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ มีความสำคัญและโดดเด่นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอันดับแรก คือ การบริการด้านร้านอาหาร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.21 รองลงมา คือ ร้านขายสินค้าของที่ระลึก มีค่าเฉลี่ย 3.59 และการบริการนำเที่ยวชมสวนเกษตรและบริการนำเที่ยวดูการเลี้ยงปลาในกระชัง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับใกล้เคียงกันคือ 3.36 และ 3.35 ตามลำดับ ในส่วนอันดับสุดท้าย คือ ที่พัก โรงแรม รีสอร์ท และโฮมสเตย์ มีค่าเฉลี่ย 3.12

ภาพประกอบ 17 กราฟแสดงแสดงค่าเฉลี่ย ของความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการด้านการท่องเที่ยว

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความน่าสนใจและความต้องการไปเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ

แหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนถึง วัฒนธรรมและวิถีชีวิต	ประชาชน			เจ้าหน้าที่ภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			นักท่องเที่ยว			รวม		
	$\bar{X}$	SD	ระดับความ คิดเห็น	$\bar{X}$	SD	ระดับความ คิดเห็น	$\bar{X}$	SD	ระดับความ คิดเห็น	$\bar{X}$	SD	ระดับความ คิดเห็น	$\bar{X}$	SD	ระดับความ คิดเห็น
1. สถาบันทักษิณคดีศึกษา	4.45	0.64	มาก	4.63	0.49	มากที่สุด	4.70	0.53	มากที่สุด	4.21	0.81	มาก	4.50	0.62	มากที่สุด
2. สำนักสงฆ์เขากุฎิ	4.43	0.72	มาก	4.63	0.55	มากที่สุด	4.66	0.47	มากที่สุด	3.80	0.78	มาก	4.38	0.63	มาก
3. เขากุฎิ	4.43	0.64	มาก	4.53	0.62	มากที่สุด	4.60	0.49	มากที่สุด	3.87	0.78	มาก	4.36	0.63	มาก
4. ศาลเจ้าไ้ก้ง	3.77	1.01	มาก	3.40	0.89	ปานกลาง	3.60	0.81	มาก	3.59	0.84	มาก	3.59	0.89	มาก
5. วัดท้ายยอ	4.16	0.83	มาก	4.30	0.87	มาก	4.40	0.62	มาก	3.76	0.82	มาก	4.16	0.79	มาก
6. เขาเพหาร	3.90	0.87	มาก	3.90	0.88	มาก	4.20	0.66	มาก	3.56	0.81	มาก	3.89	0.81	มาก
7. กลุ่มผ้าทอเกาะยอ	4.15	0.81	มาก	4.33	0.92	มาก	4.50	0.62	มากที่สุด	3.86	0.80	มาก	4.21	0.79	มาก
8. หมู่บ้านชาวประมง	4.02	0.85	มาก	3.80	0.66	มาก	4.30	0.70	มาก	3.71	0.79	มาก	3.96	0.75	มาก
9. สวนสมรม	3.85	0.98	มาก	3.66	0.80	มาก	4.13	0.93	มาก	3.56	0.78	มาก	3.80	0.87	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.13	0.82	มาก	4.13	0.74	มาก	4.34	0.65	มาก	3.77	0.80	มาก	4.09	0.75	มาก

จากตาราง 11 พบว่า ความน่าสนใจและความต้องการไปเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ มีความสำคัญและโดดเด่นอยู่ในระดับมาก โดยสถาบันทักษิณคดีศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.50 รองลงมา สำนักสงฆ์เขากุฎิ มีค่าเฉลี่ย 4.38 เขากุฎิ มีค่าเฉลี่ย 4.36 กลุ่มผ้าทอเกาะยอ มีค่าเฉลี่ย 4.1 และวัดท้ายเกาะยอ มีค่าเฉลี่ย 4.16 โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับใกล้เคียงกันตามลำดับ

2.5 ข้อมูลความคาดหวังต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านแหล่งท่องเที่ยว

ด้านแหล่งท่องเที่ยว	ประชาชน			เจ้าหน้าที่ภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			นักท่องเที่ยว			รวม		
	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.29	0.68	มาก	4.40	0.72	มาก	4.40	0.77	มาก	4.17	0.79	มาก	4.32	0.74	มาก
2. พัฒนาเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้	4.26	0.80	มาก	4.30	0.70	มาก	4.46	0.62	มาก	4.13	0.77	มาก	4.29	0.72	มาก
3. พัฒนาเป็นแหล่งศึกษาทรัพยากรชายฝั่งทะเล	4.22	0.80	มาก	4.26	0.90	มาก	4.36	0.71	มาก	4.14	0.77	มาก	4.25	0.80	มาก
4. พัฒนาบูรณะฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งให้เหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยว	4.31	0.78	มาก	4.26	0.73	มาก	4.50	0.62	มากที่สุด	4.02	0.82	มาก	4.27	0.74	มาก
5. อนุรักษ์ป่าชายเลนและพัฒนาเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติป่าชายเลน	4.29	0.82	มาก	4.26	0.94	มาก	4.53	0.68	มากที่สุด	4.05	0.91	มาก	4.28	0.84	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.27	0.78	มาก	4.30	0.80	มาก	4.45	0.68	มาก	4.10	0.84	มาก	4.28	0.77	มาก

จากตาราง 12 พบว่า ส่วนใหญ่มีความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน โดยมีความคาดหวังในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.32 รองลงมาได้แก่พัฒนาเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ มีค่าเฉลี่ย 4.29 อนุรักษ์ป่าชายเลนและพัฒนาเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติป่าชายเลน มีค่าเฉลี่ย 4.28 และพัฒนาบูรณะฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งให้เหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.27 ตามลำดับ

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภค

ด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภค	ประชาชน			เจ้าหน้าที่ภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			นักท่องเที่ยว			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. พัฒนาเส้นทางคมนาคมภายในตำบล	4.13	0.79	มาก	3.93	0.98	มาก	4.13	0.81	มาก	3.88	0.91	มาก	4.02	0.87	มาก
2. พัฒนาระบบบำบัดน้ำเสีย	3.77	1.07	มาก	3.63	1.12	มาก	3.73	1.14	มาก	3.74	0.94	มาก	3.72	1.07	มาก
3. พัฒนาระบบการกำจัดขยะ	4.02	0.95	มาก	3.73	0.98	มาก	4.06	0.78	มาก	3.81	0.96	มาก	3.91	0.92	มาก
4. พัฒนาระบบขนส่งภายในชุมชนเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว	3.97	0.97	มาก	3.56	1.07	มาก	3.83	0.87	มาก	3.79	0.90	มาก	3.79	0.95	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.97	0.95	มาก	3.71	1.04	มาก	3.94	0.90	มาก	3.81	0.93	มาก	3.86	0.95	มาก

จากตาราง 13 พบว่า ส่วนใหญ่มีความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภคอยู่ในระดับมาก ได้แก่ พัฒนาเส้นทางคมนาคมภายในตำบล มีค่าเฉลี่ย 4.02 พัฒนาระบบการกำจัดขยะ มีค่าเฉลี่ย 3.91 พัฒนาระบบขนส่งภายในชุมชนเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.79 และพัฒนาระบบบำบัดน้ำเสีย มีค่าเฉลี่ย 3.72 ตามลำดับ

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านการพัฒนาสินค้าและธุรกิจท่องเที่ยว

ด้านการพัฒนาสินค้าและ ธุรกิจท่องเที่ยว	ประชาชน			เจ้าหน้าที่ภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			นักท่องเที่ยว			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับความ คิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความ คิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความ คิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความ คิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความ คิดเห็น
1. ส่งเสริมให้สินค้าหัตถกรรม เกษตรกรรมของตำบลมีโอกาสขยาย ตลาดสู่ภายนอก	4.18	0.90	มาก	4.36	0.88	มาก	4.66	0.84	มากที่สุด	4.10	0.74	มาก	4.33	0.84	มาก
2. พัฒนาสินค้าและบริการให้มีความ หลากหลายมากขึ้น	4.11	0.84	มาก	4.30	0.74	มาก	4.66	0.71	มากที่สุด	4.00	0.69	มาก	4.27	0.75	มาก
3. พัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพและมี เอกลักษณ์	4.20	0.88	มาก	4.26	0.73	มาก	4.53	0.73	มากที่สุด	4.10	0.74	มาก	4.24	0.77	มาก
4. พัฒนาให้ชุมชนมีการรวมกลุ่ม	4.06	0.89	มาก	4.00	0.78	มาก	4.33	0.75	มาก	4.02	0.80	มาก	4.10	0.81	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.14	0.88	มาก	4.23	0.78	มาก	4.55	0.76	มากที่สุด	4.06	0.74	มาก	4.24	0.79	มาก

จากตาราง 14 พบว่าความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านการพัฒนาสินค้าและธุรกิจท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ส่งเสริมให้สินค้าหัตถกรรม เกษตรกรรมของตำบลมีโอกาสขยายตลาดสู่ภายนอก มีค่าเฉลี่ย 4.33 มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ พัฒนาสินค้าและบริการให้มีความหลากหลายมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.27 พัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพและมีเอกลักษณ์ มีค่าเฉลี่ย 4.24 และพัฒนาชุมชนให้มีการรวมกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย 4.10 รองลงมาตามลำดับ

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญา	ประชาชน			เจ้าหน้าที่ภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			นักท่องเที่ยว			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. รื้อฟื้นหรือเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สูญหายไป	3.93	1.03	มาก	3.86	1.00	มาก	4.13	0.86	มาก	3.98	0.96	มาก	3.98	0.96	มาก
2. อนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.09	0.94	มาก	4.16	0.91	มาก	4.36	0.76	มาก	4.06	0.96	มาก	4.17	0.89	มาก
3. ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเยาวชน	4.18	0.87	มาก	4.23	0.97	มาก	4.40	0.81	มาก	4.13	0.85	มาก	4.24	0.88	มาก
4. มีการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม (บ้านเรือนไทยภาคใต้)	4.02	0.91	มาก	3.96	0.85	มาก	4.23	0.85	มาก	4.00	0.79	มาก	4.05	0.85	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.06	0.94	มาก	4.05	0.93	มาก	4.28	0.82	มาก	4.04	0.89	มาก	4.11	0.90	มาก

จากตาราง 15 พบว่าความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญา อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเยาวชน มีค่าเฉลี่ย 4.24 มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ อนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 4.17 และมีการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม บ้านเรือนไทย (ภาคใต้) มีค่าเฉลี่ย 4.05 รองลงมาตามลำดับ

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	ประชาชน			เจ้าหน้าที่ภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			นักท่องเที่ยว			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. มีโปรแกรมท่องเที่ยวที่หลากหลาย	3.98	0.86	มาก	3.76	1.00	มาก	4.30	0.83	มาก	3.99	0.81	มาก	4.01	0.88	มาก
2. จัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.14	0.89	มาก	4.03	0.92	มาก	4.40	0.81	มาก	4.06	0.82	มาก	4.16	0.86	มาก
3. จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัย	4.13	0.88	มาก	3.96	0.96	มาก	4.43	0.56	มาก	4.00	0.87	มาก	4.13	0.82	มาก
4. ส่งเสริมกิจกรรมด้านประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน	4.27	0.78	มาก	4.10	0.75	มาก	4.46	0.57	มาก	3.96	0.80	มาก	4.20	0.73	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.13	0.85	มาก	3.96	0.91	มาก	4.40	0.69	มาก	4.00	0.83	มาก	4.12	0.82	มาก

จากตาราง 16 พบว่าความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การส่งเสริมกิจกรรมด้านประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน มีค่าเฉลี่ย 4.20 รองลงมา ได้แก่ จัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 4.16 การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และมีความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย 4.13 และมีโปรแกรมท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ย 4.01 ตามลำดับ

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านการได้รับความสนับสนุนและงบประมาณ

ด้านการได้รับความสนับสนุนและ งบประมาณ	ประชาชน			เจ้าหน้าที่ภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			นักท่องเที่ยว			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับความ คิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความ คิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความ คิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความ คิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ระดับความ คิดเห็น
1. ประชาชนมีความเข้าใจด้านการ ท่องเที่ยว และให้การสนับสนุน มีส่วน ร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว	3.88	0.96	มาก	3.96	0.80	มาก	4.00	0.83	มาก	3.87	0.83	มาก	3.93	0.86	มาก
2. ผู้ประกอบธุรกิจมีความเข้าใจด้านการ ท่องเที่ยว และให้การสนับสนุน มีส่วน ร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว	3.93	0.89	มาก	3.93	0.78	มาก	4.00	0.74	มาก	3.83	0.82	มาก	3.92	0.81	มาก
3. องค์กรภาครัฐมีความเข้าใจด้านการ ท่องเที่ยว และให้การสนับสนุน มีส่วน ร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว	3.93	0.90	มาก	4.10	0.80	มาก	4.00	0.87	มาก	3.86	0.86	มาก	3.97	0.86	มาก
4. การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุน การพัฒนาการท่องเที่ยว	3.90	1.03	มาก	3.93	0.86	มาก	3.76	1.00	มาก	3.74	0.87	มาก	3.83	0.94	มาก
5. มีการประสานงานด้านการท่องเที่ยว ของหน่วยงานต่าง ๆ	3.85	0.98	มาก	3.93	0.82	มาก	3.76	1.00	มาก	3.76	0.82	มาก	3.83	0.91	มาก
6. มีการพัฒนาตลาดหรือขยายกลุ่ม นักท่องเที่ยวให้กว้างขึ้น	3.86	1.02	มาก	4.26	0.86	มาก	3.96	1.03	มาก	3.82	0.92	มาก	3.98	0.96	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.89	0.96	มาก	4.02	0.82	มาก	3.91	0.91	มาก	3.81	0.85	มาก	3.91	0.89	มาก

จากตาราง 17 พบว่า ความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านการได้รับความสนับสนุนและงบประมาณอยู่ในระดับมาก โดยมีความคาดหวังในหัวข้อต่าง ๆ อยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกัน ได้แก่ มีการพัฒนาตลาดหรือขยายกลุ่มนักท่องเที่ยวให้กว้างขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.98 องค์การภาครัฐมีความเข้าใจด้านการท่องเที่ยว และให้การสนับสนุน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.97 ประชาชนมีความเข้าใจด้านการท่องเที่ยว และให้การสนับสนุน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.93 ผู้ประกอบธุรกิจมีความเข้าใจด้านการท่องเที่ยว และให้การสนับสนุน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ร้อยละ 3.92 ส่วนการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว และมีการประสานงานด้านการท่องเที่ยวของหน่วยงานต่าง ๆ อยู่ในระดับเดียวกันที่ค่าเฉลี่ย 3.83

2.6 ข้อมูลความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ตาราง 18 แสดงข้อมูลความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น ในการพัฒนาการท่องเที่ยว	SD	$\bar{x}$	ระดับความคิดเห็น
1. มีส่วนร่วมในการวางแผนการท่องเที่ยวของตำบล	3.89	0.86	มาก
2. มีส่วนร่วมในการอบรมด้านการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน	3.77	0.89	มาก
3. มีส่วนร่วมในการจัดการแสดงสาธิตวัฒนธรรมวิถีชีวิต	3.70	0.99	มาก
4. รวมกลุ่มกับสมาชิกในชุมชนเพื่อร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยว	3.89	0.86	มาก
5. ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการกิจกรรมท่องเที่ยวต่าง ๆ	3.98	0.87	มาก
6. มีความยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยว	4.29	0.87	มาก
7. ให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวและพักค้างคืนที่บ้าน (Homestay)	3.50	1.15	ปานกลาง
8. ต้องการให้นักท่องเที่ยวใช้บริการด้านการท่องเที่ยวโดยคนที่อาศัยอยู่ในชุมชน	3.86	0.96	มาก
9. ให้นักท่องเที่ยวได้ไปเยี่ยมเยือนพื้นที่เกษตรกรรมในลักษณะการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	4.04	0.91	มาก
รวม	3.88	0.92	มาก

จากตาราง 18 พบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ อยู่ในระดับมาก โดยประชาชนมีความยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยวมากที่สุด ร้อยละ 4.29 รองลงมาได้แก่ ให้นักท่องเที่ยวได้ไปเยี่ยมเยือนพื้นที่เกษตรกรรมในลักษณะการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ร้อยละ 4.04 ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการกิจกรรมท่องเที่ยวต่าง ๆ ร้อยละ 3.98 และต้องการรวมกลุ่มกับสมาชิกในชุมชนเพื่อร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยว ร้อยละ 3.89 รองลงมาตามลำดับ

2.7 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 19 แสดงข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม ในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ข้อมูล	จำนวน
1. ควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น	13
2. ควรปรับปรุงภูมิทัศน์ให้มีความสวยงาม และเป็นระเบียบ	10
3. ควรพัฒนาสินค้า ของที่ระลึกให้มีความหลากหลาย	9
4. ควรมีการรณรงค์ให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่ทิ้งขยะและปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเลสาบ	8
5. กิจกรรมการท่องเที่ยวควรมีความหลากหลายและน่าสนใจ	7
6. ผู้ประกอบการร้านอาหารควรขายในราคาที่เหมาะสม อาหารสะอาด มีคุณภาพ และปลอดภัย	5
7. ควรปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจในการไป ท่องเที่ยว	5
8. ควรจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมใน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4
9. ควรจัดตลาดขายสินค้าและของที่ระลึกให้ได้มาตรฐาน มีสินค้าหลากหลาย และราคายุติธรรม	2
10. ประชาชนในท้องถิ่นควรให้ควรร่วมมือให้การสนับสนุนการ ท่องเที่ยว	1
11. ส่งเสริมให้เยาวชนในท้องถิ่นเป็นมัคคุเทศก์	1
รวม	65

จากตาราง 19 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลเกาะยอ จำนวน 65 ราย จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 434 ราย โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอให้มากยิ่งขึ้นมากที่สุด จำนวน 13 ราย ควรปรับปรุงภูมิทัศน์ให้มีความสวยงาม และเป็นระเบียบ จำนวน 10 ราย ควรพัฒนาสินค้า ของที่ระลึกให้มีความหลากหลาย จำนวน 9 ราย และควรมีการรณรงค์ให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม จำนวน 8 ราย รองลงมาตามลำดับ

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของตำบลเกาะยอ การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว การตรวจสอบสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ รวมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม ผู้วิจัยสามารถนำมาเสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ ได้ดังนี้

3.1 ด้านแหล่งท่องเที่ยว

ความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะภูมิประเทศที่สวยงามล้อมรอบด้วยทะเลสาบ อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรทางทะเล มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แสดงถึงวิถีการดำรงชีวิตของชาวเกาะยอ ที่มีการอนุรักษ์และสืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความสมบูรณ์และความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวเหล่านี้ สามารถพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอได้ และจากข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังต่อการพัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะมีความคาดหวังให้ตำบลเกาะยอพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ ควรมีการกำหนดนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยว มีการวางแผนจัดการการท่องเที่ยวของตำบลเพื่อให้เกาะยอเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและยั่งยืน ดังแนวทางต่อไปนี้

1) ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว ภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับของทรัพยากรท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่ เช่น การดูแลและปรับปรุงทัศนียภาพในบริเวณจุดชมพระอาทิตย์ตกบริเวณหมู่ที่ 8 ให้สามารถรองรับการไปเยือนของนักท่องเที่ยวได้ตลอดเวลา นอกจากนี้การปลูกสิ่งก่อสร้างในแหล่งท่องเที่ยวควรมีลักษณะที่กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติให้มากที่สุด รวมทั้งควรการรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ

2) สนับสนุนชุมชนท้องถิ่นให้มีความรักและหวงแหนทรัพยากรท่องเที่ยวทั้งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ การรักษานขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ยังคงความสมบูรณ์มากที่สุด ควรอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม

3) ควบคุมการก่อสร้างไม่ให้บดบังทัศนียภาพบริเวณรอบเกาะ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวมีความเพลิดเพลินและได้เห็นทัศนียภาพที่สวยงาม รวมทั้งชุมชนท้องถิ่นควรให้ความร่วมมือในการรักษาสิ่งแวดล้อมและทัศนียภาพให้สะอาดและสวยงาม

4) ควรเร่งฟื้นฟู บูณะ แหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมให้มีสภาพที่สมบูรณ์มากขึ้น เพื่อให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว และดึงดูดความสนใจในการมาท่องเที่ยว เช่น ศาลเจ้าไต่กั๋ง เจดีย์เขาเพหาร

5) ควบคุมการใช้พื้นที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น จุดชมวิวนาเขาภู จุฑามพระอาทิตย์ตกบริเวณหมู่ 8 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น วัดท้ายยอด วัดแหลมพ้อ ศาลเจ้าไต่ก้ง การอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณี เช่น ประเพณีลอยแพ ประเพณีแห่ผ้าขึ้นเขาภู

3.2 ด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภค

เส้นทางการคมนาคมและการบริการด้านสาธารณูปโภค จัดเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่อำนวยความสะดวกและดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยว ตำบลเกาะยอจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเดินทางเข้าถึงได้ค่อนข้างสะดวก แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ อยู่ติดถนนใหญ่ เช่น สถาบันทักษิณคดีศึกษา ซึ่งมีรถประจำทางผ่านหลายสาย ในส่วนแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ก็อยู่ไม่ไกลถนนใหญ่ สามารถเดินทางเข้าไปได้โดยง่าย ในด้านการบริการด้านสาธารณูปโภค ตำบลเกาะยอมีความพร้อมในการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา การบริการอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวและอำนวยความสะดวกในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ควรมีการพัฒนาหรือปรับปรุงเส้นทางคมนาคมและการบริการด้านสาธารณูปโภคให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว และจากข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังในด้านการคมนาคม และสาธารณูปโภคอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการให้มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมภายในตำบลมากที่สุด ดังนั้นเพื่อให้ตำบลเกาะยอเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น หน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรมีแนวทางในการพัฒนาการคมนาคมและสาธารณูปโภค ดังต่อไปนี้

- 1) ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงเส้นทางคมนาคมภายในตำบลให้มีความสะดวกในการเดินทางและสร้างความต่อเนื่องในการเดินทางของนักท่องเที่ยว
- 2) ในอนาคตควรมีการจัดรถโดยสารเพื่อรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ภายในตำบล
- 3) ควรจัดทำป้ายบอกทางที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน และมีลักษณะรูปแบบเดียวกันเพื่อให้ง่ายต่อการสังเกตเห็น และจำนวนป้ายมีเพียงพอสังเกตเห็นได้เป็นระยะ ๆ ควรมีการปรับปรุงป้ายบอกสถานที่ท่องเที่ยวที่ชำรุด
- 4) ควรมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น การติดตั้งไฟฟ้าให้แสงสว่างและต้องมีการดูแลบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่สามารถใช้งานได้จริง
- 5) ควรมีมาตรการในการควบคุมปริมาณขยะ มีถังขยะอย่างเพียงพอและควรมีการณรงค์ให้แยกขยะ เพื่อให้ง่ายต่อการกำจัดและนำกลับไปใช้ใหม่ โดยประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการต้องให้ความร่วมมือในการควบคุมปริมาณขยะ ลดการใช้วัสดุที่ทำลายได้ยาก การณรงค์ให้มีการทิ้งขยะอย่างถูกวิธี

6) ควรกำหนดมาตรการควบคุมคุณภาพน้ำ รณรงค์ไม่ให้มีการปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเลสาบ โดยกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน ขอความร่วมมือจากประชาชนและผู้ประกอบการไม่ปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเลสาบ

3.3 ด้านการพัฒนาสินค้าและธุรกิจ

การพัฒนาสินค้าและธุรกิจเป็นการสนับสนุนให้การพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชน ตำบลเกาะยอมีสินค้าพื้นเมืองที่มีเอกลักษณ์ เป็นที่ต้องการของลูกค้า แต่ทว่าควรได้รับการส่งเสริมเพื่อให้เป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น ให้ชุมชนเกิดรายได้จากการท่องเที่ยว และจากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังในการพัฒนาด้านสินค้าและธุรกิจอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีแนวทางในด้านการพัฒนาสินค้าและธุรกิจให้ได้รับความสนใจมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1) ส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมและเกษตรกรรมของตำบลอย่างจริงจัง โดยการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของตำบลให้เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมมากขึ้น ส่งเสริมการขายตลาดไปสู่ภายนอกให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากขึ้น เช่น การประชาสัมพันธ์ผ้าทอเกาะยอผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดงานเทศกาลแสดงสินค้าของตำบล จัดกิจกรรมประกวดของดีเกาะยอ การประกวดการแปรรูปสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

2) ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปสินค้าให้มีความหลากหลาย มีคุณภาพและได้มาตรฐาน เช่น การผลิตผ้าทอเกาะยอให้มีผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ได้แก่ กล่องกระดาษทิชชู ที่ใส่โทรศัพท์มือถือ กรอบรูป เป็นต้น

3) ส่งเสริมการลงทุนที่สนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวอันจะนำไปสู่การกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น โดยการสนับสนุนการลงทุนของผู้ประกอบการและชุมชนท้องถิ่น ในการประกอบกิจการเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สนับสนุนให้ประชาชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาอาชีพทางการท่องเที่ยวให้กับประชาชน ฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยว ส่งเสริมการรวมกลุ่มของประชาชนในการผลิตสินค้าต่าง ๆ เช่น รวมกลุ่มการพัฒนาทักษะและฝีมือการทอผ้า การแปรรูปอาหารทะเลในรูปแบบต่าง ๆ การผลิตภัณฑของที่ระลึก

3.4 ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

ตำบลเกาะยอเป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณี รวมทั้งมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ และมีวิถีการดำรงชีวิตที่สามารถสร้างชื่อเสียงให้ตำบลเกาะยอเป็นที่รู้จักแพร่หลายมากขึ้น แต่จากความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่พัฒนามากขึ้น ทำให้มีความเปลี่ยนแปลงไปของสังคมไทย รวมถึงตำบลเกาะยอด้วย ทั้งนี้จากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังต่อการพัฒนาด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในระดับมาก ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีแผนเพื่อ

พัฒนาและส่งเสริมวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ดังนี้

- 1) ควรให้การสนับสนุนและจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเป็นประจำทุกปี มีการรณรงค์ให้ประชาชนหันมาใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้เอง เช่น การแต่งกายด้วยผ้าทอเกาะยอ จัดการประกวดการแต่งการด้วยผ้าทอเกาะยอ
- 2) ควรมีการจัดประกวดฝีมือและผลงานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 3) ควรมีการประชาสัมพันธ์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ให้เป็นที่รู้จักและแพร่หลายเป็นสู่ภายนอก เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ การทำแผนพับโฆษณาประชาสัมพันธ์ชุมชน รวมทั้งการรณรงค์และส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นรักและหวงแหนวัฒนธรรมของตน และอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมไว้ให้อยู่ตามสภาพที่สมบูรณ์
- 4) จัดกิจกรรมสืบทอดเทศกาลงานประเพณี เช่น ประเพณีแห่ผ้าขึ้นเขาภูฏา ประเพณีลอยแพ เป็นต้น

3.5 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

จากผลการศึกษาความคาดหวังด้านการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก แต่จากการสำรวจและศึกษา พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอควรมีความหลากหลาย ซึ่งสามารถพัฒนากิจกรรม เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น โดยสามารถส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ดังนี้

- 1) จัดโปรแกรมการท่องเที่ยวรอบเกาะยอ เช่น
 - 1.1) กิจกรรมล่องเรือชมวิถีชีวิตชาวประมงรอบเกาะยอ การจับปลาโดยการโพงพาง การวางไชนั่ง ไชนอน การให้อาหารปลาในกระชัง เป็นต้น
 - 1.2) รับประทานอาหารทะเลสด ๆ ชมบรรยากาศริมทะเลสาบ ชมวิวพระอาทิตย์ตกยามเย็น
 - 1.3) ไหว้ศาลเจ้าไต่ก้ง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพบูชาของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลเกาะยอ
 - 1.4) ชมและชิมผลไม้พื้นเมืองหลากหลายชนิดจากสวนสมรม ศึกษาการทำสวนผลไม้เกษตรอินทรีย์
 - 1.5) เยี่ยมชมการสาธิตทอผ้าเกาะยอ สินค้าพื้นเมืองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะยอที่มีชื่อเสียง
 - 1.6) ไหว้สมเด็จพระเจ้าเกาะยอ ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนเกาะยอ เพื่อแสดงความเคารพและเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง
 - 1.7) เยี่ยมชม วัดท้ายยอ วัดเก่าแก่อายุกว่า 200 ปี ชมสถาปัตยกรรมอันล้ำค่า อาทิเช่น ภูมิแบบเรือนไทยภาคไทยภาคใต้

1.8) แวะชมตลาดสินค้าพื้นเมือง เลือกซื้อของที่ระลึก เช่น อาหารทะเลแห้ง กะปิเกาะยอ

2) ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอให้มีความหลากหลายมากขึ้น ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จัดกิจกรรมสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวได้เห็นคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว

3) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม มีส่วนร่วมในการสืบสานงานประเพณีท้องถิ่น

ภาพประกอบ 18 Resource Map แสดงทรัพยากรท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีความมุ่งหมายของการวิจัย 1) เพื่อสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว 3) เพื่อศึกษาความคาดหวังต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว 4) เพื่อศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว และ 5) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมในตำบลเกาะยอ

การวิจัยครั้งนี้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 ตัวอย่าง ผู้ประกอบการ/ภาคเอกชน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 ตัวอย่าง ประชาชนในท้องถิ่น ใช้การเลือกแบบบังเอิญ จำนวน 144 ตัวอย่าง และนักท่องเที่ยว ใช้การเลือกแบบบังเอิญ จำนวน 230 ตัวอย่าง โดยมีเครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว และแบบตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อศึกษาสภาพพื้นที่วิจัยทั้งจากการสังเกต และการสัมภาษณ์ นอกจากนี้ใช้แบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ชุด คือ แบบสอบถามชุดที่ 1 เพื่อสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความคิดเห็นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ แบบสอบถามชุดที่ 2 เพื่อสอบถามความคิดเห็นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้ประกอบการ และแบบสอบถามชุดที่ 3 เพื่อสอบถามความคิดเห็นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอของประชาชนท้องถิ่น

เมื่อได้ข้อมูลทั้งจากการสำรวจ ตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว และทรัพยากรท่องเที่ยว รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม จึงนำผลที่ได้มาประมวลเพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อตอบคำถามตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยในด้านการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว การศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว ความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ และการศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ รวมทั้งการเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. การสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ

จากการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ พบว่ามีแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิต รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยสามารถสรุปลักษณะสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ได้ดังนี้

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นจุดชมวิวกว้างทัศน์ของทะเลสาบสงขลา และตัวเมืองสงขลา โดยเฉพาะจุดชมวิบริเวณสะพานติณสูลานนท์ซึ่งเป็นสถานที่ที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว และจุดชมวิวนอกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยชันที่ทางสถาบันทักษิณคดีศึกษาได้สร้างหอคอยให้นักท่องเที่ยวได้ขึ้นไปชมทัศนียภาพของทะเลสาบสงขลาและสะพานติณสูลานนท์ ตลอดจนตัวเมืองสงขลา

ในส่วนแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิต พบว่าเกาะยอมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอยู่หลายแห่งซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงมรดกทางวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาวใต้ อาทิ สถาบันทักษิณคดีศึกษาซึ่งเป็นแหล่งพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านที่จัดแสดงข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวใต้และขนบธรรมเนียมท้องถิ่น ตลอดจนประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ในภาคใต้ อีกทั้งยังมีกลุ่มทอผ้าเกาะยอที่เป็นการรวมตัวกันของชาวบ้านในตำบลเกาะยอ เพื่อเป็นการสืบสานงานหัตถกรรมทอผ้าด้วยมือ และเพื่อร่วมกันหาแนวทางพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ยังมีวัดแหลมพ้อที่ได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน เนื่องจากมีสถาปัตยกรรมเก่าแก่ และวัดท้ายยอซึ่งเป็นวัดโบราณที่มีกุฏิเรือนไทยโบราณอายุกว่า 200 ปี โดยมีลักษณะที่เสาเรือนของกุฏิจะไม่ฝังลงดิน แต่จะตั้งอยู่บนต้นเสาที่เป็นที่รองรับเสาซึ่งเป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นของชาวใต้เท่านั้น

สำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตที่แสดงถึงการใช้ชีวิตอันเรียบง่ายของคนในท้องถิ่นและยังคงรักษาที่พักรซึ่งเป็นบ้านเรือนไทยโบราณของภาคใต้ โดยมีลักษณะแบบเครื่องสับหลังคาทรงปั้นหยา หลังคาหน้าจั่ว และยังผสมผสานสถาปัตยกรรมจีน นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรซึ่งเป็นสวนสมรม ปลูกพืช ผลไม้เฉพาะถิ่นหลากหลายชนิด เช่น สวา (ละมุด) จำปาตะขบุน ทูเรียน เป็นต้น โดยเน้นการปลูกแบบธรรมชาติไม่ใช้สารเคมี

2. ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้ง 5 ประเภท ในตำบลเกาะยอ พบว่าเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นทรัพยากรที่โดดเด่น อยู่ในระดับมาก (4.17) โดยมีจุดชมวิวนอกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยชัน และเส้นทางศึกษาธรรมชาติเขาภูเก็เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

รองลงมากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าทรัพยากรด้านประเพณีและงานเทศกาลของเกาะยอมีความสำคัญเป็นอันดับสอง มีความโดดเด่นอยู่ในระดับมาก (3.96) โดยมีงานประเพณีแห่ผ้าขึ้นเขาภูเก็ตเป็นงานประเพณีหลักที่สำคัญ ในส่วนทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีความสำคัญเป็นอันดับสามได้แก่ทรัพยากรด้านแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ซึ่งมีความโดดเด่นในระดับมาก (3.88) โดยมีสถาบันทักษิณคดีศึกษาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักที่สำคัญ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มผ้าทอเกาะยอ วัดท้ายยอ และสำนักสงฆ์เขาภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยวรอง

สำหรับทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีความสำคัญเป็นอันดับสี่ ได้แก่ทรัพยากรด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของเกาะยอ มีความโดดเด่นอยู่ในระดับมาก (3.66) โดยมีกิจกรรมการสาธิตการทอผ้าเป็นกิจกรรมหลัก ในส่วนทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านการบริการทางการท่องเที่ยวมีความสำคัญเป็นลำดับสุดท้าย มีความโดดเด่นอยู่ในระดับปานกลาง (3.44) โดยให้ความสำคัญกับร้านอาหารและร้านขายสินค้าและของที่ระลึก

นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยวมีความสนใจและความตั้งใจไปเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในระดับมาก (4.09) โดยสนใจไปที่สถาบันทักษิณคดีศึกษา สำนักสงฆ์เขาภูเก็ต และเขาภูเก็ต รวมถึงสนใจในกลุ่มผ้าทอเกาะยอ และวัดท้ายยอ ตามลำดับ

3. ความคาดหวังของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ

เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยวมีความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอในระดับมาก (4.28) และคาดหวังให้มีการพัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยวเป็นอันดับแรก (4.28) โดยอยากให้พัฒนาเกาะยอเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ทั้งยังพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ นอกจากนี้ยังให้มีการอนุรักษ์ป่าชายเลน พร้อมกับพัฒนาเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติป่าชายเลน รวมถึงการบูรณะฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งให้เหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยว

รองลงมามีความคาดหวังต่อการพัฒนาด้านสินค้าและธุรกิจการท่องเที่ยว ในระดับมาก (4.24) โดยคาดหวังในการส่งเสริมให้สินค้าหัตถกรรม เกษตรกรรมของตำบลเกาะยอ มีโอกาสขยายตลาดสู่ภายนอก รวมทั้งพัฒนาสินค้าและบริการให้มีความหลากหลายมากขึ้น ตลอดจนพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพและมีเอกลักษณ์ พร้อมกับการพัฒนาให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มในการดำเนินกิจกรรม

นอกจากนี้ยังคาดหวังต่อการพัฒนาด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นอันดับสาม (4.12) โดยเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยวคาดหวังในการส่งเสริมกิจกรรมด้านประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน อีกทั้งคาดหวังให้มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมถึงให้มีการจัดกิจกรรมที่มีคุณภาพและปลอดภัย โดยมีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ในส่วนความคาดหวังต่อการพัฒนาด้านวัฒนธรรม

สำหรับความคาดหวังต่อการพัฒนาในด้านการได้รับความสนับสนุนและงบประมาณ ในระดับมาก (3.91) โดยคาดหวังให้มีการพัฒนาตลาดหรือขยายกลุ่มนักท่องเที่ยวให้กว้างขึ้น และให้องค์กรภาครัฐมีความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวและให้การสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังคาดหวังให้ประชาชน พร้อมทั้งผู้ประกอบการมีความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวและให้การสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน ในอันดับสุดท้ายเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยวคาดหวังต่อการพัฒนาด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภคในระดับมาก (3.86) โดยคาดหวังให้พัฒนาเส้นทางคมนาคมภายในตำบล พัฒนาระบบการกำจัดขยะ และการพัฒนาระบบขนส่งภายในชุมชนเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงพัฒนาระบบบำบัดน้ำเสีย

4. ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว

จากการวิจัยสรุปได้ว่าประชาชนท้องถิ่นต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง (3.45) โดยมีความยินดีให้การต้อนรับนักท่องเที่ยว และให้นักท่องเที่ยวได้ไปเยี่ยมเยือนพื้นที่เกษตรกรรมในลักษณะการท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมถึงให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ นอกจากนี้ให้มีการรวมกลุ่มกับสมาชิกในชุมชนเพื่อร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยว ตลอดจนมีส่วนร่วมในการวางแผนการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ

5. แนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ

จากความคิดเห็นของประชาชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวที่มีต่อมุมมองในแหล่งท่องเที่ยว และความคาดหวังการพัฒนาการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ รวมถึงความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว ตำบลเกาะยอที่แตกต่างกันนั้นเมื่อนำมาสังเคราะห์ข้อมูลทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ สรุปได้ดังนี้

5.1 ด้านแหล่งท่องเที่ยว

1) ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว ภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับของทรัพยากรท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่

2) สนับสนุนชุมชนท้องถิ่นให้มีความรักและหวงแหนทรัพยากรท่องเที่ยวทั้งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ การรักษานขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ยังคงความสมบูรณ์มากที่สุด

3) ควบคุมการก่อสร้างไม่ให้บังทัศนียภาพบริเวณรอบเกาะ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความเพลิดเพลินและได้เห็นทัศนียภาพที่สวยงาม รวมทั้งชุมชนท้องถิ่นควรให้ความร่วมมือในการรักษาสิ่งแวดล้อมและทัศนียภาพให้สะอาดและสวยงาม

4) ควรเร่งฟื้นฟู บูณะ แหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมให้มีสภาพที่สมบูรณ์มากขึ้น เพื่อให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว และดึงดูดความสนใจในการมาท่องเที่ยว

5) ควบคุมการใช้พื้นที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

5.2 ด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภค

1) ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงเส้นทางคมนาคมภายในตำบลให้มีความสะดวกในการเดินทางและสร้างความต่อเนื่องในการเดินทางของนักท่องเที่ยว

2) ในอนาคตควรมีการจัดรถโดยสารเพื่อรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ภายในตำบล

3) ควรจัดทำป้ายบอกทางที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน และมีลักษณะรูปแบบเดียวกันเพื่อให้ง่ายต่อการสังเกตเห็น และจำนวนป้ายมีเพียงพอสังเกตเห็นได้เป็นระยะ ๆ ควรมีการปรับปรุงป้ายบอกสถานที่ท่องเที่ยวที่ชำรุด

4) ควรมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น การติดตั้งไฟฟ้าให้แสงสว่างและต้องมีการดูแลบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่สามารถใช้งานได้จริง

5) ควรมีมาตรการในการควบคุมปริมาณขยะ มีถังขยะอย่างเพียงพอและควรมีการณรงค์ให้แยกขยะ เพื่อให้ง่ายต่อการกำจัดและนำกลับไปใช้ใหม่

6) ควรกำหนดมาตรการควบคุมคุณภาพน้ำ รณรงค์ไม่ให้มีการปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเลสาบ

5.3 ด้านการพัฒนาสินค้าและธุรกิจ

1) ส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมและเกษตรกรรมของตำบลอย่างจริงจัง

2) ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปสินค้าให้มีความหลากหลาย มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

3) ส่งเสริมการลงทุนที่สนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวอันจะนำไปสู่การกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น

5.4 ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

1) ควรให้การสนับสนุนและจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเป็นประจำทุกปี มีการรณรงค์ให้ประชาชนหันมาใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้เอง

2) ควรมีการจัดประกวดฝีมือและผลงานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

3) ควรมีการประชาสัมพันธ์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ให้เป็นที่รู้จักและ

4) จัดกิจกรรมสืบทอดเทศกาลงานประเพณีท้องถิ่น

5.5 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

1) จัดโปรแกรมการท่องเที่ยวรอบเกาะยอ เช่น

1.1) กิจกรรมล่องเรือชมวิถีชีวิตชาวประมงรอบเกาะยอ การจับปลาโดยการโพงพาง การวางไช่ ไซ่นอน การให้อาหารปลาในกระชัง เป็นต้น

1.2) รับประทานอาหารทะเลสด ๆ ชมบรรยากาศริมทะเลสาบ ชมวิวพระอาทิตย์ตกยามเย็น

1.3) ไหว้ศาลเจ้าไต่ก้ง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพบูชาของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลเกาะยอ

1.4) ชมและชิมผลไม้พื้นเมืองหลากหลายชนิดจากสวนสมรม ศึกษาการทำสวนผลไม้เกษตรอินทรีย์

1.5) เยี่ยมชมการสาธิตทอผ้าเกาะยอ สินค้าพื้นเมืองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะยอที่มีชื่อเสียง

1.6) ไหว้สมเด็จพระเจ้าเกาะยอ ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนเกาะยอ เพื่อแสดงความเคารพและเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง

1.7) เยี่ยมชม วัดท้ายยอ วัดเก่าแก่อายุกว่า 200 ปี ชมสถาปัตยกรรมอันล้ำค่า อาทิเช่น กุฏิแบบเรือนไทยภาคไทยภาคใต้

1.8) แวะชมตลาดสินค้าพื้นเมือง เลือกซื้อของที่ระลึก เช่น อาหารทะเลแห้ง กะปิเกาะยอ

2) ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอให้มีความหลากหลายมากขึ้น ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จัดกิจกรรมสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวได้เห็นคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว

3) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม มีส่วนร่วมในการสืบสานงานประเพณีท้องถิ่น

อภิปรายผล

1. การสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ

เกาะยอเป็นเกาะอยู่กลางทะเลสาบสงขลาตอนนอกซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นไหล่เขาและที่ราบเชิงเขาเหมาะแก่การเกษตรกรรม และจากการศึกษาพบว่า เกาะยอยังเป็นพื้นที่อันอุดมไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทั้งในด้านของธรรมชาติ มีภูมิประเทศที่สวยงาม ล้อมรอบด้วยทะเลสาบ มีจุดชมวิวกว้างที่สามารถมองเห็นภูมิทัศน์เมืองสงขลา ด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น พบว่ามีความหลากหลายเนื่องจากเป็นชุมชนเชื้อสายไทยและเชื้อสาย

จากการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ พบว่ามีแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นจุดชมวิวทิวทัศน์ของทะเลสาบสงขลา และการชมทัศนียภาพของตัวเมืองสงขลา ส่วนแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิต พบว่าเกาะยอมีแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นถึงมรดกทางวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาวใต้ อาทิ สถาบันทักษิณคดีศึกษาซึ่งเป็นแหล่งพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านที่จัดแสดงข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวใต้และขนบธรรมเนียมท้องถิ่น ตลอดจนประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ในภาคใต้ อีกทั้งยังมีกลุ่มทอผ้าเกาะยอที่เป็นการรวมตัวกันของชาวบ้านในตำบลเกาะยอ เป็นการสืบสานงานหัตถกรรมทอผ้าด้วยมือ นอกจากนี้ยังมีวัดแหลมพ้อที่ได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน เนื่องจากมีสถาปัตยกรรมเก่าแก่ และวัดท้ายยอซึ่งเป็นวัดโบราณที่มีกุฏิเรือนไทยปั้นหยา อายุกว่า 200 ปี สำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตที่แสดงถึงการใช้ชีวิตอันเรียบง่ายของคนในท้องถิ่นและยังคงรักษาที่พักซึ่งเป็นบ้านเรือนไทยโบราณของภาคใต้ นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรซึ่งเป็นสวนสมรม ปลูกพืช ผลไม้เฉพาะถิ่นหลากหลายชนิด เช่น สวา (ละมุด) จำปาตะขบหนู ทูเรียน เป็นต้น โดยเน้นการปลูกแบบธรรมชาติไม่ใช้สารเคมี

2. ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยความคิดเห็นด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้ง 5 ประเภท ในตำบลเกาะยอ พบว่าเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นทรัพยากรที่โดดเด่น จุดชมวิวนสถาบันทักษิณคดีศึกษา และมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติเขาภูมิเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ในขณะที่ทรัพยากรด้านประเพณีและงานเทศกาลของเกาะยอมีความสำคัญเป็นอันดับสอง โดยมีงาน

ดังนั้นในการนำทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อที่จะให้ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ได้รับการอนุรักษ์ และสร้างความตระหนัก ความภาคภูมิใจแก่ชุมชนในท้องถิ่น รวมถึงสร้างรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกันน์ (Gunn.1994: 78) ที่กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าเป็นรูปแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มีการอนุรักษ์ทรัพยากรควบคู่ไปกับการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวตามธรรมชาติและวัฒนธรรม รวมทั้งคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจด้วย เช่นเดียวกับบู (Boo.1991: 4-8) ที่กล่าวว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ จากการมีรายได้สำหรับการดูแลรักษาพื้นที่ การสร้างงานในชุมชนท้องถิ่นและการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของการ์ดเนอร์และแมคอาเธอร์ (Gardner; & McArthur. 1994. 81) ที่กล่าวถึงผลกระทบทางบวกของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เอื้อประโยชน์ต่อท้องถิ่นพร้อมกันกับการรักษาสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจที่ยั่งยืน

3. ความคาดหวังของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ

เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยวมีความคาดหวังให้มีการพัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยว โดยอยากให้พัฒนาเกาะยอเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ทั้งยังพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ นอกจากนี้ยังให้มีการอนุรักษ์ป่าชายเลน พร้อมกับพัฒนาเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติป่าชายเลน รวมถึงการบูรณะฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งให้เหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาความต้องการมาเที่ยวอีกครั้งและเหตุจูงใจในการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวอยากกลับมาเที่ยวอีกครั้งเนื่องจากมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน โดยมากกับครอบครัว หรือเดินทางมาเป็นกลุ่ม ดังนั้นการพัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพจึงมีความสำคัญในการที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวประทับใจและอยากกลับมาเที่ยวอีก จึงควรมีการ

นอกจากนี้ในด้านความคาดหวังต่อการพัฒนาด้านสินค้าและธุรกิจการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ควรมุ่งพัฒนาสินค้าพื้นเมืองให้มีความหลากหลายและโดดเด่น รวมทั้งเพิ่มกิจกรรมเชิงนิเวศที่น่าสนใจ เพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว ซึ่งจากการวิจัยนี้ พบว่าลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวยังมีการใช้จ่ายอยู่ในระดับต่ำ คือใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่ำกว่า 1,000 บาท ถึงร้อยละ 58.3 และใช้จ่าย 1,001 – 2,000 บาท ร้อยละ 24.4

ด้านการได้รับความสนับสนุนและงบประมาณ และด้านการคมนาคม และสาธารณูปโภค ก็ควรนำหลักการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาเป็นเกณฑ์ในการพัฒนา และต้องคำนึงถึงการลงทุน ดังที่อุดม เชยกิจวงศ์ และคนอื่น ๆ (2548: 87-89) กล่าวว่าในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรตระหนักถึงต้นทุนของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมด้วย ควรมีการศึกษาและสำรวจพื้นที่เพื่อให้เกิดประโยชน์มากและลดผลกระทบทางลบที่จะเกิดขึ้น รวมถึงในการจัดการสาธารณูปโภคพื้นฐาน ต้องมีแผนการจัดการที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ทั้งทางกายภาพและสภาพแวดล้อม ตลอดจนการออกแบบสิ่งก่อสร้าง และสิ่งบริการอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวต้องกลมกลืนกับธรรมชาติ เพื่อหลีกเลี่ยงการทำลายระบบนิเวศ และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนาซ (Nash.1977: 2-3) ที่ได้เสนอหลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า จะต้องหลีกเลี่ยงการสร้างผลกระทบทางด้านลบที่จะก่อให้เกิดความเสียหายหรือการทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยว ต้องให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยวให้ตระหนักถึง

4. ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ประชาชนท้องถิ่นต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง (3.45) โดยมีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวและพักค้างคืนที่บ้าน (โฮมสเตย์) และให้นักท่องเที่ยวได้ไปเยี่ยมเยือนพื้นที่เกษตรกรรมในลักษณะการท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมถึงให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ นอกจากนี้ให้มีการรวมกลุ่มกับสมาชิกในชุมชนเพื่อร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยว ตลอดจนมีส่วนร่วมในการวางแผนการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ ซึ่งผลการวิจัยที่ได้ นั้นประชาชนท้องถิ่นต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง ซึ่งลดลงจากผลการวิจัยของกรณพิชญ์ สุมา (2544: 118-122) ที่ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับสูงทุกด้าน โดยด้านที่ประชาชนเห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการดูแลรักษา แต่ในส่วนการคาดหวังต่อการท่องเที่ยวพบว่าประชาชนมีความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับมากซึ่งต่างจากผลการวิจัยในด้านความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในภาพรวมจากศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ของกรณพิชญ์ สุมา (2544: 118-122) ที่พบว่าประชาชนมีความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับต่ำ ทั้งนี้ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเป็นเรื่องที่สำคัญเนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นถือเป็นเจ้าของพื้นที่และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเหล่านี้มาก่อน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วรวิญญู เวียงอำพล (2548: 45-47) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเจ้าของพื้นที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นและการท่องเที่ยวอย่างมาก ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ พร้อมทั้งยกระดับคุณภาพชีวิต ดังนั้นประชาชนเจ้าของพื้นที่จึงเป็นกลไกอีกอย่างหนึ่งในกระบวนการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่สามารถสร้างพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืนได้โดยมีบทบาทในการรักษา ปกป้องฟื้นฟู และเสริมคุณค่าแหล่งท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตให้คงอยู่ตามความเหมาะสมเพื่อเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว คิดสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านที่ไม่ทำลายธรรมชาติ เป็นการเพิ่มรายได้ให้ชุมชนและเป็นการสร้างทางเลือกให้แก่นักท่องเที่ยวในการเลือกสินค้าของที่ระลึก ตลอดจนร่วมกันจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรม เสริมสร้างความ

5. แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมในตำบลเกาะยอ

ผู้วิจัยสามารถนำเสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอได้ 5 แนวคือ 1) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านแหล่งท่องเที่ยว 2) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านการพัฒนาสินค้าและธุรกิจ 3) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 4) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญา และ 6) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภค

แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอในด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งราไพพรรณ แก้วสุริยะ (2549: ออนไลน์) กล่าวว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีควรคงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของท้องถิ่นดั้งเดิม มีศูนย์ศึกษาธรรมชาติหรือวัฒนธรรม ที่มีการบริการอำนวยความสะดวก มีความเป็นเจ้าบ้านที่ดีปลอดภัย สะดวกต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยวทุกประเภท มีการจัดทำเส้นทางศึกษาแหล่งท่องเที่ยว ทั้งเส้นทางไปและกลับทางเดิม โดยต้องคำนึงถึงความสะดวกสำหรับคนพิการ มีป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางศึกษาเป็นระยะ ๆ เพื่อให้เกิดความรู้แก่นักท่องเที่ยวมีแผนที่และคู่มือแนะนำเที่ยวประกอบป้ายสื่อความหมาย กำหนดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ มีมาตรการหรือนักสื่อความหมายท้องถิ่นที่มีความรู้ชำนาญเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ความรู้ มีความเข้าใจ และได้รับประสบการณ์เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ต้องมีการควบคุมผลกระทบให้อยู่ในระดับต่ำ รวมไปถึงแนวทางการพัฒนาการคมนาคม สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ด้วย ที่ต้องมีแผนการจัดการที่ดีโดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่และความกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม (Nash.1977: 2-3, ดรรชนี เอมพันธุ์ และคนอื่น ๆ. 2547: 2, อุดม เขยทิวส์ และคนอื่น ๆ. 2548: 87-89)

สำหรับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านการพัฒนาสินค้าและธุรกิจเป็นแนวทางที่ควรมุ่งให้คนในท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำเนิการ วางแผน มีการรวมกลุ่ม มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์พัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้มีความโดดเด่น และสร้างความแตกต่าง โดยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544: 13-14) ได้กล่าวถึงการบริการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับรูปแบบการท่องเที่ยว มีมาตรฐาน มีเอกลักษณ์ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งก่อให้เกิดการเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาอย่างเป็นระบบของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของราไพพรรณ แก้วสุริยะ (2549: ออนไลน์) ที่ว่าการท่องเที่ยวเป็นการขยายฐานเศรษฐกิจในชุมชนให้มีส่วนร่วม โดยอาจเป็นการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยว

ในส่วนของแนวทางการพัฒนาด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ควรมุ่งเน้นในการปลูกจิตสำนึกและสร้างกระบวนการเรียนรู้ทางระบบนิเวศทั้งแก่ประชาชนในท้องถิ่น และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงนักท่องเที่ยวในการดูแลรักษา ดังที่ อนุชา เล็กสกุลดิลก (2540: 3-4) ได้กล่าวว่าองค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ โดยให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ เพื่อสร้างความตระหนัก และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อประชาชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง และนักท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันนักท่องเที่ยวก็ควรศึกษาข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยว สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม และวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนในสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้เกิดความเสียหาย แก่แหล่งท่องเที่ยวและความไม่เข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น ต้องเคารพข้อบังคับ ของพื้นที่นั้น พร้อมทั้งต้องมีความใส่ใจและมีส่วนร่วมในการปกป้องรักษาแหล่งท่องเที่ยว และต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่รบกวนสิ่งแวดล้อมและคนอื่นรวมทั้งคนในท้องถิ่น (วรวิญญู เวียง อำพล (2548: 45-47)

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้ง 5 แนวทางดังกล่าวจะเป็นแนวทางที่อยู่ภายใต้ หลักการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ จะต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน โดยต้องคำนึงถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่บนธรรมชาติ การจัดกิจกรรมและ กระบวนการที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมรับผิดชอบต่อ สิ่งแวดล้อมและสังคมก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของ ชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวและผลประโยชน์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบล เกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและ ภาคเอกชน และภาคชุมชนในตำบลเกาะยอ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำไปปฏิบัติ

1.1 ด้านแหล่งท่องเที่ยว ควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มี

1.2 ด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภค ควรมีการปรับปรุง ซ่อมแซมเส้นทางคมนาคมภายในตำบลเพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางของมาเยือนของนักท่องเที่ยว จัดทำป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน มีรูปแบบหรือลักษณะเดียวกันเพื่อง่ายต่อการสังเกตเห็น

1.3 ด้านการพัฒนาสินค้าและธุรกิจ ควรให้การส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมและเกษตรกรรมของตำบล โดยการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของตำบลให้เป็นที่รู้จัก และได้รับความนิยมมากขึ้น ส่งเสริมการขายตลาดไปสู่ภายนอกให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากขึ้น ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปสินค้าให้มีความหลากหลาย มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ส่งเสริมการลงทุนที่สนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวอันจะนำไปสู่การกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น โดยการสนับสนุนการลงทุนของผู้ประกอบการและชุมชนท้องถิ่นในการประกอบกิจการเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สนับสนุนให้ประชาชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว

1.4 ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ควรให้การสนับสนุนและจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมและภูมิปัญญา มีการประชาสัมพันธ์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ให้เป็นที่รู้จักและแพร่หลายเป็นสู่ภายนอก จัดกิจกรรมสืบทอดเทศกาลงานประเพณี

1.5 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว จัดโปรแกรมทัวร์รอบเกาะยอ ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบล ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว ทั้งทางด้านวัฒนธรรม และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลเกาะยอ

2.2 การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษา ความพึงพอใจและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ

2.3 การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ แสนเมือง. (2548). แนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดราชบุรี. สารนิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- กรณพิชญ์ สุมา. (2544). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม (พัฒนสังคม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กรอบแก้ว ชัยเดชสุริยะ. (2546). การจัดการทางการตลาดด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งสูง จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การจัดการทรัพยากร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.ถ่ายเอกสาร.
- กวี วรกวิน และคนอื่น ๆ. (2546). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวประเทศไทย. กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ จำกัด
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2544). การวิเคราะห์สถิติ : สถิติเพื่อการตัดสินใจ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: บริษัทอัลซา จำกัด
- (2549). สถานการณ์ท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 27 ธันวาคม 2549, จาก http://www2.tat.or.th/Stat/web/static_index.php
- (2549). สูดยอดเมืองท่องเที่ยวแห่งเอเชีย. สืบค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2549, จาก [http:// www.tatchiangmai.orgth/chingmai/board-activity/view.php?topic=22](http://www.tatchiangmai.orgth/chingmai/board-activity/view.php?topic=22)
- กิ่งพร ทองใบ. (2543). กลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กุลวรา สุวรรณพิมล. (2544). หลักการมัดคุเทศก์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว.
- เกิดศิริ เจริญวิศาล ; และอำพร วิริยโกศล.(2542). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติตะรุเตา.สงขลา: ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- คณะกรรมการการท่องเที่ยวและการกีฬา วุฒิสภา. (2540). รายงานของคณะกรรมการการท่องเที่ยวและการกีฬา วุฒิสภา พิจารณาศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและให้เกิดศักยภาพในการแข่งขันในยุคของการค้าเสรี. กรุงเทพฯ: กองกรรมการ สำนักเลขาธิการวุฒิสภา
- เจริญญา เจริญสุขใส. (2545 เมษายน-มิถุนายน). สรุปสถานการณ์และวิเคราะห์โอกาสทางการท่องเที่ยวของไทย. จุลสารการท่องเที่ยว. 21(2): 9

- จุฬาวดี จันทวาลิชิต. (2547). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนเกาะช้าง: กรณีศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ หมู่ 2 บ้านสลักเพชร กิ่งอำเภอเกาะช้างใต้ จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การจัดการสิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.ถ่ายเอกสาร.
- เจษฎา สุทะอุดม. (2550). เอกสารประกอบการบรรยายหนุนเสริมกระบวนการพัฒนาเครื่องมือ การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ เทคนิคและวิธีการเก็บข้อมูลและแปลผลข้อมูล. โครงการสำรวจทัศนคติ ความพึงพอใจ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ 12-13 พฤศจิกายน 2551. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2548). การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ชัยวุฒิ ชัยพันธ์. (2542). การจัดการ การเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติและ การท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ชูสิทธิ์ ชูชาติ. (2539). อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. เชียงใหม่: ลานนาการพิมพ์.
- ชาวลิต สิทธิฤทธิ์ ; และคนอื่น ๆ.(2545). การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างมีส่วนร่วม ตำบลกรูชิง.นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- ณรงค์ศักดิ์ สุริยาวรกุล. (2546). การศึกษาเกณฑ์ในการวิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(การจัดการสิ่งแวดล้อม). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.ถ่ายเอกสาร.
- ดรรชนี เอมพันธุ์ สุทัศน์ วรรณเลิศ และเรณูภา รัชโน. (2547). คู่มือการจำแนกเขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยหลักการช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น จำกัด.
- ดุษฎี ชุมสาย และณิพัณ พรหมโยธี. (2527). ปฐมบทแห่งวิชาการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2533). กลยุทธ์การจัดการ. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- นภวรรณ ฐานะกาญจน์. (2543). คู่มือพัฒนาและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- นันทิยา หุตานวัตร และณรงค์ หุตานวัตร. (2542). SWOT: การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจชุมชน. อุบลราชธานี: ฝ่ายผลิตและบริการเอกสาร สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

- นิคม จารุมณี. (2544). การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: โอเดียน สโตร์.
- บุญจง ขาวสิทธิวงษ์. (2541). คำศัพท์ชื่อและคำศัพท์ย่อด้านสิ่งแวดล้อม(ภาษาอังกฤษ-ไทย). กรุงเทพฯ: ที พี เอ็น เพรส.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2546). คู่มือการวิจัย การเขียนรายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา.(2542). การวางแผนพัฒนาแบบยั่งยืน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- บุญเลิศ เย็นคงคา และคนอื่นๆ. (2547). การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: วี เจ พรินติ้ง.
- เบญจมาศ อุทกศิริ.(2549). ความหมายการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 19 มกราคม 2550, จาก http://www.thaigoodview.com/library/teachershow/samutprakarn/benjamass_u/tongteaw/sec03p01html/
- เบญจา จันทรา.(2545). แนวทางการพัฒนาตลาดดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัด นครปฐม ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม (การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปกรณ์ ปรียากร. (2548). การวางแผนกลยุทธ์: แนวคิดและแนวทางเชิงประยุกต์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสนาธรรม.
- ปรีชา แดงโรจน์. (2546). อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ไฟว์ แอนด์ ไฟว์ พรินติ้ง.
- ปัญญา ชีระวิทยเลิศ. (2545). ปฏิบัติการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัทธนรัชการพิมพ์ จำกัด
- พระชัยศักดิ์ เปสโล. (2546). เอกสารที่ระลึกในงานฉลองเจ้าอาวาสวัดโคกเปี้ยว. สงขลา: ม.ป.พ
- พะจิต ตามประทีป. (2549). การวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนจังหวัดชัยนาท. สารนิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ไพฑูรย์ พงศบุตร. (2548). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. ใน สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน ฉบับเสริมการเรียนรู้ เล่ม 5. หน้า 27-57. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1997) จำกัด.

- ภานุ ธรรมสุวรรณ และทวีศักดิ์ ล้อมลิ้ม. (2530). รายงานการวิจัยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประชาชนในตำบลเกาะยอและผลกระทบจากสะพานติณสูลานนท์. สงขลา: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา.
- ยศ สันติสมบัติ และคณะ. (2544). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการจัดการทรัพยากร. เชียงใหม่: นพบุรีการพิมพ์
- ราเมศร์ พรหมชาติ. (2545). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร: กรณีศึกษาบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร
- จำไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2545). เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2535. กรุงเทพฯ: กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- (2549). กลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.stou.ac.th/tourism/Achieve/April/Topic2.htm>.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2528). สถิติวิทยาทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ. สุวีริยาสาส์น.
- (2522). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ. เทพเนรมิตการพิมพ์.
- วรรณ วลัยวานิช. (2539). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วรัญญู เวียงอำพล. (2548). การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในประเทศไทย. สารนิพนธ์. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2536). หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วินิจ วีรยางกูร. (2532). การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเกษตร คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศรัญญา วรากุลวิทย์. (2546). ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เฟื่องฟ้า พรินติ้ง.
- ศิริ ฮามสุโพธิ์. (2543). สังคมวิทยาการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ. (2545). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมสาร จำกัด.

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. (2545). เอกสารสรุปคำบรรยายวิชา กลยุทธ์การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร สถาบันทักษิณคดีศึกษา. (2549). พิพิธภัณฑสถานวิทยา. สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2549, จาก http://www.tsu.ac.th/ists/about_ists/about_01.asp

..... (2549). ประวัติการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2549, จาก http://www.tsu.ac.th/ists/about_ists/information/history.htm

สมพร เทพสิทธิ์. (2536). การพัฒนาแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง.

สมพร แสงชัย. (2545). สิ่งแวดล้อม: อุดมการณ์การเมือง และการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: โครงการบัณฑิตศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สาทิศ สุขผ่องศรี. (2543). แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนคีรีวง อำเภอ ลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ (การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว. (2548). โครงการศึกษาและกำหนดดัชนีชี้วัดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา.

..... (2549). สถิตินักท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2549, จาก http://www.tourism.go.th/Stats_tourist.php

..... (2549). รายได้จากการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2549, จาก http://tourism.grandplanet.com/stat_tourist.php

สุพัทธา วิชยประเสริฐกุล. (2545). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ (การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภาพร มากแจ้ง. (2539). หลักมัตถุเทศก์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สุวรรณี จันทะดารา. (2548). สภาพปัจจุบันด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในแขวงสะหวันเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อรองรับสะพานข้ามแม่น้ำโขง แห่งที่ 2. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาศักดิ์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

เสนาะ ดิยาว. (2546). การบริหารกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ. (2547?). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระหว่างปี พ.ศ.2548-2552. สงขลา: ม.ป.พ.

..... (2549?). แผนพัฒนาสามปี ปิงบประมาณ พ.ศ.2550-2552. สงขลา: ม.ป.พ.

-(2549). **เขาพะพาร**.สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2549, จาก <http://www.thaitambon.com/Tambon/ttrvlist.asp?ID=900106>
- (2549). **สวนสมรม**. สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2549, จาก <http://www.Kohyor.thaigov.net .center/center2.htm/>
- อนุชา เล็กสกุลติลก. (2540). **แนวคิด นโยบาย และแผนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- อุดม เขยกิจวงศ์ วิมล จิโรจพันธ์ และประชิด สกณะพันธ์. (2548). **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. กรุงเทพฯ: บริษัทอัลฟ่า มิเลินเนียม จำกัด.
- อุทิศ ขาวเขียว. (2546). **การวางแผนกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Boo, Elizabeth. (1991). **Planningr for Ecotourism**. USA: Island Press.
- Fennell, David A.; & Dowling Ross K. (2003). **Ecotourism Policy and Planning**. London: CABI.
- Gardner, Tim.; & McArthur, Simon. (1994). **Guided Nature Based Tourism**. Tasmania: Forestry Tasmania.
- Gunn, Clare A. (1994). **Travel Tourism and Hospitality**. New York: John Willey and Sons.
- Mcfarland, Dalton E. (1979). **Management Foundations and Practices**. New York: Macmillan.
- McIntosh, W. Robert; & Goeldner, R.Charles. (1995). **Tourism: Princeples, Practices, Philosophies**. New York: John Wiley & Sons.
- Nash, Gail. (1977). **Tourism: as a Form of Imperialism**, in V.L Smith, ed., **Hosts and Guest: The Anthropology of Tourism**. Philadelphia:University of Pensylvania Press
- Richardson, Janet. (1993). **Ecotourism and Nature based Holidays**. Sydney: Australian Print Group.
- Ron, Mader.(2006?).**Tourism Definitions**. Retrieved January 19, 2007, from <http:// www.planeta.com/ ecotravel/tour/definitions.html>
- Swarbrooke, J. (2001). **The Development and Management of Visitor Attractions**. Bath: The Bath Press.
- Wikipedia.(2006). **Tourism**. Retrieved January 19, 2007, from <http://en.wikipedia.org/wiki/Tourism>
- Weaver, David & Opperman, Martin. (2000). **Tourism Management**. Australia: & Son Ltd.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจคุณภาพของแบบสอบถาม

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจคุณภาพของแบบสอบถาม

1. อาจารย์ ดร.โนมยง โต๊ะทอง	หัวหน้าชุดระดับประเทศโครงการวิจัย
เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืน
2. อาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิ์สุข	รองผู้อำนวยการสำนักงานคอมพิวเตอร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ประภาพร เฟื่องฟูสกุล	อาจารย์สังกัดภาควิชาเศรษฐศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิพรรณ สาลีผล	อาจารย์สังกัดภาควิชาเศรษฐศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว
เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด 7 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ลักษณะและวัตถุประสงค์ของการเดินทาง
- ตอนที่ 3 ความต้องการกลับมาเที่ยวและเหตุจูงใจในการท่องเที่ยว
- ตอนที่ 4 การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว
- ตอนที่ 5 ความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ
- ตอนที่ 6 ความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ
- ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริงโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หรือเติมคำลงในช่องว่าง ซึ่งข้อมูลที่ได้จะไม่มีผลใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถาม แต่จะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางวิชาการ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ประกอบการวิจัยเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

- ☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง

2. อายุ

- ☐ 1. 15 - 24 ปี ☐ 2. 25 - 34 ปี
☐ 3. 35 - 44 ปี ☐ 4. 45 - 54 ปี
☐ 5. 55 - 64 ปี ☐ 6. ตั้งแต่ 65 ปี ขึ้นไป

3. การศึกษาสูงสุด

- ☐ 1. ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ☐ 2. มัธยมศึกษา / ปวช.
☐ 3. อนุปริญญา / ปวส. ☐ 4. ปริญญาตรี
☐ 5. สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

- ☐ 1. นักเรียน / นักศึกษา ☐ 2. ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ
☐ 3. พนักงานบริษัทเอกชน ☐ 4. ค้าขาย
☐ 5. รับจ้าง ☐ 6. ธุรกิจส่วนตัว
☐ 7. เกษตรกร ☐ 8. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- ☐ 1. ไม่เกิน 5,000 บาท ☐ 2. 5,001-10,000 บาท
☐ 3. 10,001-15,000 บาท ☐ 4. 15,001-20,000 บาท
☐ 5. 20,001-25,000 บาท ☐ 6. 25,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 ลักษณะวัตถุประสงค์ของการเดินทาง

6. ท่านเคยเดินทางมาเกาะยอหรือไม่

- ☐ เคย จำนวน.....ครั้ง ☐ ไม่เคย

7. วัตถุประสงค์ในการเดินทาง

- ☐ 1. ท่องเที่ยว / พักผ่อน ☐ 2. ทักษะศึกษา
☐ 3. ธุรกิจ ☐ 4. ทางผ่าน
☐ 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

8. ลักษณะการเดินทาง

- ☐ 1. คนเดียว ☐ 2. ครอบครัว
☐ 3. กลุ่มเพื่อน ☐ 4. บริษัททัวร์
☐ 5. สถานศึกษาเป็นผู้จัด ☐ 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

9. ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง

- ☐ 1. ยานพาหนะส่วนตัว ☐ 2. รถโดยสารประจำทาง
☐ 3. รถบริษัทนำเที่ยว ☐ 4. รถเช่า
☐ 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

10. ท่านเดินทางมาจาก

- ☐ 1. ภาคใต้ ☐ 2. ภาคกลาง
☐ 3. ภาคเหนือ ☐ 4. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

11. ท่านเสียค่าใช้จ่ายในการมาเที่ยวครั้งนี้ประมาณเท่าใด

- ☐ 1. ต่ำกว่า 1,000 บาท ☐ 2. 1,001 – 2,000 บาท
☐ 3. 2,001 – 3,000 บาท ☐ 4. 3,001 – 4,000 บาท
☐ 5. 4,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 3 ความต้องการกลับมาเที่ยวอีกครั้งและเหตุจูงใจในการท่องเที่ยว

12. เมื่อท่านได้มาท่องเที่ยวเกาะยอในครั้งนี้แล้ว ท่านมีความต้องการจะกลับมาเที่ยวหรือไม่

- ☐ มา
☐ ไม่มา (เพราะเหตุใด โปรดระบุ).....

13. หากท่านต้องการเดินทางกลับมาท่องเที่ยวเกาะยออีกครั้ง เหตุจูงใจที่จะกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งคือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1. สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ☐ 2. การเดินทางคมนาคมสะดวก
☐ 3. ความปลอดภัย ☐ 4. ประเพณี วัฒนธรรม
☐ 5. วิถีชีวิตชุมชน ☐ 6. อาหารอร่อย และสะอาด
☐ 7. กิจกรรมท่องเที่ยวมีความหลากหลาย ☐ 7. สินค้าพื้นเมืองของที่ระลึก
☐ 8. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว

ท่านคิดว่าทรัพยากรดังต่อไปนี้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอที่มีความสำคัญและมีความโดดเด่น
มากน้อยเพียงไร

ทรัพยากร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ทรัพยากรธรรมชาติของเกาะยอ					
1. ล้อมรอบด้วยทะเลสาบสงขลาที่มีทรัพยากรทางทะเลสมบูรณ์					
2. ผลไม้พื้นเมือง เช่น จำปาตะขุน ละมุด (สวา)					
3. เส้นทางศึกษาธรรมชาติเขาภูมิ บนยอดเขาสามารถมองเห็นทิวทัศน์เมืองสงขลาได้อย่างสวยงาม					
4. จุดชมวิวนบนสะพานติณสูลานนท์					
5. จุดชมวิวนบนสถาบันทักษิณคดีศึกษา					
แหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงวัฒนธรรม และวิถีชีวิตเกาะยอ					
1. สถาบันทักษิณคดีศึกษา					
2. วัดท้ายยอ					
3. สำนักสงฆ์เขาภูมิ					
4. บ้านโบราณ (เรือนไทยภาคใต้)					
5. สวนผลไม้					
6. สวนสมรม					
7. หมู่บ้านชาวประมง					
8. กลุ่มผ้าทอเกาะยอ					
9. ศาลเจ้าไต่ก้ง					
กิจกรรมการท่องเที่ยวเกาะยอ					
1. กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น ชมสวนสมรม					
2. การชมการผลิตสินค้าของกลุ่มชุมชน เช่น การทำดอกไม้ประดิษฐ์จากเกล็ดปลา					
3. ชมวิถีชีวิตชาวประมง การเลี้ยงปลาในกระชัง การวางโปงพาง ไซนั่ง ไซนอน					
4. การชมการสาธิตการทอผ้าเกาะยอ					
ประเพณี และงานเทศกาล					
1. ประเพณีแห่ผ้าขึ้นเขาภูมิ					
2. ประเพณีลอยแพ					
3. ประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบ					
4. เทศกาลผลไม้หวาน อาหารอร่อย					

ทรัพยากร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การบริการด้านการท่องเที่ยว					
1. ร้านอาหาร					
2. ร้านขายสินค้าและของที่ระลึก					
3. ที่พัก โรงแรม รีสอร์ท และโฮมสเตย์					
4. บริการนำเที่ยวชมสวนเกษตร					
5. บริการนำเที่ยวดูการเลี้ยงปลาในกระชัง					
6. บริการนำเที่ยวดูการวางโพรงวาง การจับปลา ไซ่นั่ง ไซนอน					
7. บริการข้อมูลและศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว					
8. ความสะดวกในการเดินทาง เช่น รถโดยสาร					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ

ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวต่อไปนี้มีที่น่าสนใจ และท่านมีความต้องการไปเที่ยวสถานที่ต่อไปนี้น้อยเพียงไร

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. สถาบันทักษิณคดีศึกษา เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญของภาคใต้ ซึ่งรวบรวมโบราณวัตถุที่ค้นพบจากภาคใต้ของประเทศไทย					
2. สำนักสงฆ์เขากุฎิ ที่ประดิษฐานสมเด็จพระเจ้าเกาะยอ เป็นที่เคารพนับถือและศูนย์รวมจิตใจของคนเกาะยอ เล่ากันว่าเป็นพระสงฆ์ที่เดิน ทางมาจากอยุธยาพร้อมสมเด็จพระเจ้าพะโค๊ะ ที่มาเผยแผ่พระพุทธศาสนา					
3. เขากุฎิ เป็นเส้นทางศึกษารวมชาติ เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในเกาะยอซึ่งสามารถมองเห็นทิวทัศน์เมืองสงขลาได้อย่างสวยงาม					
4. ศาลเจ้าไต่ก้ง สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 เป็นสถานที่สักการบูชาสร้างขวัญและกำลังใจแก่ชาวเกาะยอตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน					
5. วัดท้ายยอ เป็นวัดแรกในเกาะยออายุกว่า 200 ปี ยังคงอนุรักษ์สถาปัตยกรรมไทยภาคใต้ เช่น กุฏิแบบเรือนไทย บ่อน้ำโบราณ หอระฆัง					
6. เขาพะหาร ที่ประดิษฐานเจดีย์ทรงลังกาที่ตั้งงาม สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยรัชกาลที่ 4					
กลุ่มผ้าทอเกาะยอ ศิลปหัตถกรรมที่เก่าแก่ของชาวเกาะยอ ชมการสาธิตการทอผ้าที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ โดยเฉพาะลายราชวัติ					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7. วิธีชีวิตชาวประมง ชมการทำประมงพื้นบ้านเลี้ยงปลาในกระชัง และการจับปลาในทะเล โดยใช้เครื่องมือภูมิปัญญาเฉพาะถิ่น เช่น การวางโปงพาง ไซนั่ง ไซนอน					
8. สวนสมรม การทำสวนแบบผสมผสาน ดูแลโดยใช้แนวทางเกษตรชีวภาพ					
อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ตอนที่ 4 ความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ
 ในอนาคตท่านอยากให้ตำบลเกาะยอพัฒนาในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงไร

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย
<u>ด้านแหล่งท่องเที่ยว</u>					
1. พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน					
2. พัฒนาเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้					
3. พัฒนาเป็นแหล่งศึกษาทรัพยากรชายฝั่งทะเล					
4. พัฒนาพื้นที่พืศถานที่บางแห่งที่เหมาะสมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว					
5. อนุรักษ์ป่าชายเลนและพัฒนาเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติป่าชายเลน					
<u>ด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภค</u>					
1. ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมภายในตำบล					
2. มีระบบบำบัดน้ำเสีย					
3. มีระบบการกำจัดขยะ					
4. มีระบบขนส่งภายในชุมชนเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว					
<u>ด้านการพัฒนาสินค้าและธุรกิจท่องเที่ยว</u>					
1. ส่งเสริมสินค้าหัตถกรรม เกษตรกรรมให้มีโอกาสขยายตลาดสู่ภายนอก					
2. พัฒนาสินค้าและบริการที่หลากหลายมากขึ้น					
3. พัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพและเป็นเอกลักษณ์					
4. ชุมชนมีการรวมกลุ่ม เช่น กลุ่มประมง กลุ่มชาวสวน					
<u>ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญา</u>					
1. รื้อฟื้นและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สูญหายไป					
2. อนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น					
3. ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเยาวชน					
4. มีการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม บ้านเรือนเรือนไทย (ภาคใต้)					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว					
1. มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย					
2. จัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
3. จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัย					
4. ส่งเสริมกิจกรรมด้านประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน					
ด้านการได้รับความสนับสนุนและงบประมาณ					
1. ประชาชนเข้าใจด้านการท่องเที่ยวและให้การสนับสนุน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว					
2. ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวและให้การสนับสนุน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว					
3. องค์กรภาครัฐเข้าใจด้านการท่องเที่ยวและให้การสนับสนุนการท่องเที่ยว					
4. มีงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว					
5. มีการประสานงานด้านการท่องเที่ยวของหน่วยงานต่าง ๆ					
6. มีการพัฒนาตลาดหรือขยายกลุ่มนักท่องเที่ยวให้กว้างขึ้น					
อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวศิริอร บุญโร

นิสิตปริญญาโทสาขาการวางแผนและการจัดการ

การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

เลขที่แบบสอบถาม.....

**แบบสอบถามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้ประกอบการ
เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ**

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด 5 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว
- ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ
- ตอนที่ 4 ความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ
- ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริงโดยใช้เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หรือเติมคำลงในช่องว่าง ซึ่งข้อมูลที่ได้จะไม่มีความลับใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถาม แต่จะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางวิชาการ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ประกอบการวิจัยเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

- ☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง

2. อายุ

- ☐ 1. 15 - 24 ปี ☐ 2. 25 - 34 ปี
☐ 3. 35 - 44 ปี ☐ 4. 45 - 54 ปี
☐ 5. 55 - 64 ปี ☐ 6. ตั้งแต่ 65 ปี ขึ้นไป

3. การศึกษาสูงสุด

- ☐ 1. ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ☐ 2. มัธยมศึกษา / ปวช.
☐ 3. อนุปริญญา / ปวส. ☐ 4. ปริญญาตรี
☐ 5. สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

- ☐ 1. นักเรียน / นักศึกษา ☐ 2. ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ
☐ 3. พนักงานบริษัทเอกชน ☐ 4. ค้าขาย
☐ 5. รับจ้าง ☐ 6. ธุรกิจส่วนตัว
☐ 7. เกษตรกร ☐ 8. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- ☐ 1. ไม่เกิน 5,000 บาท ☐ 2. 5,001-10,000 บาท
☐ 3. 10,001-15,000 บาท ☐ 4. 15,001-20,000 บาท
☐ 5. 20,001-25,000 บาท ☐ 6. 25,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว

ท่านคิดว่าทรัพยากรดังต่อไปนี้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอที่มีความสำคัญและมีความโดดเด่นมากน้อยเพียงไร

ทรัพยากร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ทรัพยากรธรรมชาติของเกาะยอ					
6. ล้อมรอบด้วยทะเลสาบสงขลาที่มีทรัพยากรทางทะเลสมบูรณ์					
7. ผลไม้พื้นเมือง เช่น จำปาตะขุน ละมุด (สวา)					
8. เส้นทางศึกษาธรรมชาติเขาภูมิ บนยอดเขาสามารถมองเห็นทิวทัศน์เมืองสงขลาได้อย่างสวยงาม					
9. จุดชมวิวบนสะพานติณสูลานนท์					
10. จุดชมวิวบนสถาบันทักษิณคดีศึกษา					
แหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของเกาะยอ					
10. สถาบันทักษิณคดีศึกษา					
11. วัดท้ายยอ					
12. สำนักสงฆ์เขาภูมิ					
13. บ้านโบราณ (เรือนไทยภาคใต้)					
14. สวนผลไม้					
15. สวนสมรม					
16. หมู่บ้านชาวประมง					
17. กลุ่มผ้าทอเกาะยอ					
18. ศาลเจ้าไต่ก้ง					
กิจกรรมการท่องเที่ยวของเกาะยอ					
3. กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น ชมสวนสมรม					
4. การผลิตสินค้าของกลุ่มชุมชน เช่น การทำดอกไม้ประดิษฐ์จากเกล็ดปลา					
3. วิถีชีวิตชาวประมง การเลี้ยงปลาในกระชัง การวางโพงพาง ไซนั่ง ไซนอน					
4. การสาธิตการทอผ้าเกาะยอ					
ประเพณี และงานเทศกาลของเกาะยอ					
5. ประเพณีแห่ผ้าขึ้นเขาภูมิ					
6. ประเพณีลอยแพ					
7. ประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบ					
8. เทศกาลผลไม้หวาน อาหารอร่อย					

ทรัพยากร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การบริการด้านการท่องเที่ยว					
8. ร้านอาหาร					
9. ร้านขายสินค้าและของที่ระลึก					
10. ที่พัก โรงแรม รีสอร์ท และโฮมสเตย์					
11. บริการนำเที่ยวชมสวนเกษตร					
12. บริการนำเที่ยวดูการเลี้ยงปลาในกระชัง					
13. บริการนำเที่ยวดูการวางโพรงวาง การจับปลา ไซนั้ง ไซนอน					
14. บริการข้อมูลและศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว					
8. ความสะดวกในการเดินทาง เช่น รถโดยสาร					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ

ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวต่อไปนี้มีที่น่าสนใจ และท่านมีความต้องการไปเที่ยวสถานที่ต่อไปนี้น้อยเพียงไร

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9. สถาบันทักษิณคดีศึกษา เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญของภาคใต้ ซึ่งรวบรวมโบราณวัตถุที่ค้นพบจากภาคใต้ของประเทศไทย					
10. สำนักสงฆ์เขาภูมิ ที่ประดิษฐานสมเด็จพระเจ้าเกาะยอ เป็นที่เคารพนับถือและศูนย์รวมจิตใจของคนเกาะยอ เล่ากันว่าเป็นพระสงฆ์ที่เดินทางมาจากอยุธยาพร้อมสมเด็จพระเจ้าพะโค๊ะ ที่มาเผยแผ่พระพุทธศาสนา					
11. เขาภูมิ เป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในเกาะยอซึ่งสามารถมองเห็นทิวทัศน์เมืองสงขลาได้อย่างสวยงาม					
12. ศาลเจ้าไท่ก้ง สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 เป็นสถานที่สักการบูชาสร้างขวัญและกำลังใจแก่ชาวเกาะยอตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน					
13. วัดท้ายยอ เป็นวัดแรกในเกาะยออายุกว่า 200 ปี ยังคงอนุรักษ์สถาปัตยกรรมไทยภาคใต้ เช่น ภูมิแบบเรือนไทย บ่อน้ำโบราณ หอระฆัง					
14. เขาเพหาร ที่ประดิษฐานเจดีย์ทรงลังกาที่ตั้งงาม สันนิษฐานว่าสร้างในสมัย ร. 4					
15. กลุ่มผ้าทอเกาะยอ ศิลปหัตถกรรมที่เก่าแก่ของชาวเกาะยอ ชมการสาธิตการทอผ้าที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ โดยเฉพาะลายราชวดี					
16. วิถีชีวิตชาวประมง ชมการทำประมงพื้นบ้านเลี้ยงปลาในกระชัง และการจับปลาในทะเลโดยใช้เครื่องมือภูมิปัญญาเฉพาะถิ่น เช่น การวางโพรงวาง ไซนั้ง ไซนอน					
17. สวนสมรม การทำสวนแบบผสมผสาน ดูแลโดยใช้แนวทางเกษตรชีวภาพ					
อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ตอนที่ 4 ความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ

ในโอกาสที่ท่านอยากให้ตำบลเกาะยอพัฒนาในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงไร

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<u>ด้านแหล่งท่องเที่ยว</u>					
6. พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน					
7. พัฒนาเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้					
8. พัฒนาเป็นแหล่งศึกษาทรัพยากรชายฝั่งทะเล					
9. พัฒนาพื้นที่พื้สถานที่บางแห่งที่เหมาะสมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว					
10. อนุรักษ์ป่าชายเลนและพัฒนาเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติป่าชายเลน					
<u>ด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภค</u>					
1. พัฒนาเส้นทางคมนาคมภายในตำบล					
2. พัฒนาระบบบำบัดน้ำเสีย					
3. พัฒนาระบบการกำจัดขยะ					
4. พัฒนาระบบขนส่งภายในชุมชนเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว					
<u>ด้านการพัฒนาสินค้าและธุรกิจท่องเที่ยว</u>					
5. ส่งเสริมสินค้าหัตถกรรม เกษตรกรรมให้มีโอกาสขยายตลาดสู่ภายนอก					
6. พัฒนาสินค้าและบริการที่หลากหลายมากขึ้น					
7. พัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพและเป็นเอกลักษณ์					
8. พัฒนาให้ชุมชนมีการรวมกลุ่ม เช่น กลุ่มประมง กลุ่มชาวสวน					
<u>ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญา</u>					
5. รื้อฟื้นและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สูญหายไป					
6. อนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น					
7. ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเยาวชน					
8. มีการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม บ้านเรือนเรือนไทย (ภาคใต้)					
<u>ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว</u>					
5. มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย					
6. จัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
7. จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัย					
8. ส่งเสริมกิจกรรมด้านประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการได้รับความสนับสนุนและงบประมาณ					
7. ประชาชนมีความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวและให้การสนับสนุน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว					
8. ผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวและให้การสนับสนุน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว					
9. องค์กรภาครัฐมีความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวและให้การสนับสนุนการท่องเที่ยว					
10. การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว					
11. มีการประสานงานด้านการท่องเที่ยวของหน่วยงานต่าง ๆ					
12. มีการพัฒนาตลาดหรือขยายกลุ่มนักท่องเที่ยวให้กว้างขึ้น					
อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวศิริอร บุญโร

นิสิตปริญญาโทสาขาการวางแผนและการจัดการ

การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามสำหรับประชาชนในท้องถิ่น

แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชน
เรื่อง
แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด 5 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 ตอนที่ 2 การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว
 ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ
 ตอนที่ 4 ความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ
 ตอนที่ 5 ความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ
 ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริงโดยใช้เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หรือเติมคำลงในช่องว่าง ซึ่งข้อมูลที่ได้จะไม่มีผลใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถาม แต่จะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางวิชาการ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ประกอบการวิจัยเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

- ☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง

2. อายุ

- ☐ 1. 15 - 24 ปี ☐ 2. 25 - 34 ปี
☐ 3. 35 - 44 ปี ☐ 4. 45 - 54 ปี
☐ 5. 55 - 64 ปี ☐ 6. ตั้งแต่ 65 ปี ขึ้นไป

3. การศึกษาสูงสุด

- ☐ 1. ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ☐ 2. มัธยมศึกษา / ปวช.
☐ 3. อนุปริญญา / ปวส. ☐ 4. ปริญญาตรี
☐ 5. สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

- ☐ 1. นักเรียน / นักศึกษา ☐ 2. ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ
☐ 3. พนักงานบริษัทเอกชน ☐ 4. ค้าขาย
☐ 5. รับจ้าง ☐ 6. ธุรกิจส่วนตัว
☐ 7. เกษตรกร ☐ 8. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- ☐ 1. ไม่เกิน 5,000 บาท ☐ 2. 5,001-10,000 บาท
☐ 3. 10,001-15,000 บาท ☐ 4. 15,001-20,000 บาท
☐ 5. 20,001-25,000 บาท ☐ 6. 25,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว

ท่านคิดว่าทรัพยากรดังต่อไปนี้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอที่มีความสำคัญและมีความโดดเด่นมากน้อยเพียงไร

ทรัพยากร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ทรัพยากรธรรมชาติของเกาะยอ					
11. ล้อมรอบด้วยทะเลสาบสงขลาที่มีทรัพยากรทางทะเลสมบูรณ์					
12. ผลไม้พื้นเมือง เช่น จำปาตะขุน ละมุด (สวา)					
13. เส้นทางศึกษาธรรมชาติเขาภูมิ บนยอดเขาสามารถมองเห็นทิวทัศน์เมืองสงขลาได้อย่างสวยงาม					
14. จุดชมวิวนบนสะพานติณสูลานนท์					
15. จุดชมวิวนบนสถาบันทักษิณคดีศึกษา					
แหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของเกาะยอ					
19. สถาบันทักษิณคดีศึกษา					
20. วัดท้ายยอ					
21. สำนักสงฆ์เขาภูมิ					
22. บ้านโบราณ (เรือนไทยภาคใต้)					
23. สวนผลไม้					
24. สวนสมรม					
25. หมู่บ้านชาวประมง					
26. กลุ่มผ้าทอเกาะยอ					
27. ศาลเจ้าไต่ก้ง					
กิจกรรมการท่องเที่ยวของเกาะยอ					
5. กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น ชมสวนสมรม					
6. การผลิตสินค้าของกลุ่มชุมชน เช่น การทำดอกไม้ประดิษฐ์จากเกล็ดปลา					
3. วิถีชีวิตชาวประมง การเลี้ยงปลาในกระชัง การวางโปงพาง ไช้หนัง ไช้นอน					
4. การสาธิตการทอผ้าเกาะยอ					
ประเพณี และงานเทศกาลของเกาะยอ					
9. ประเพณีแห่ผ้าขึ้นเขาภูมิ					
10. ประเพณีลอยแพ					
11. ประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบ					
12. เทศกาลผลไม้หวาน อาหารอร่อย					
การบริการด้านการท่องเที่ยว					
15. ร้านอาหาร					
16. ร้านขายสินค้าและของที่ระลึก					
17. ที่พัก โรงแรม รีสอร์ท และโฮมสเตย์					
18. บริการนำเที่ยวชมสวนเกษตร					
19. บริการนำเที่ยวดูการเลี้ยงปลาในกระชัง					
20. บริการนำเที่ยวดูการวางโปงพาง การจับปลา ไช้หนัง ไช้นอน					
21. บริการข้อมูลและศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว					
22. ความสะดวกในการเดินทาง เช่น รถโดยสาร					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ

ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวต่อไปนี้มีที่น่าสนใจ และท่านมีความต้องการไปเที่ยวสถานที่ต่อไปนี้น้อยเพียงไร

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
18. สถาบันทักษิณคดีศึกษา เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญของภาคใต้ ซึ่งรวบรวมโบราณวัตถุที่ค้นพบจากภาคใต้ของประเทศไทย					
19. สำนักสงฆ์เขากุฎิ ที่ประดิษฐานสมเด็จพระเจ้าเกาะยอ เป็นที่เคารพนับถือและศูนย์รวมจิตใจของคนเกาะยอ เล่ากันว่าเป็นพระสงฆ์ที่เดินทางมาจากอยุธยาพร้อมสมเด็จพระเจ้าพะโคะ ที่มาเผยแผ่พระพุทธศาสนา					
20. เขากุฎิ เป็นเส้นทางศึกษารัชมชาติ เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในเกาะยอซึ่งสามารถมองเห็นทิวทัศน์เมืองสงขลาได้อย่างสวยงาม					
21. ศาลเจ้าไท่ก้ง สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 เป็นสถานที่สักการะบูชาสร้างขวัญและกำลังใจแก่ชาวเกาะยอตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน					
22. วัดท้ายยอ เป็นวัดแรกในเกาะยออายุกว่า 200 ปี ยังคงอนุรักษ์สถาปัตยกรรมไทยภาคใต้ เช่น กุฏิแบบเรือนไทย บ่อน้ำโบราณ หอระฆัง					
23. เขาเพหาร ที่ประดิษฐานเจดีย์ทรงลังกาที่ตั้งงาม สันนิษฐานว่าสร้างในสมัย ร. 4					
24. กลุ่มผ้าทอเกาะยอ ศิลปหัตถกรรมที่เก่าแก่ของชาวเกาะยอ ชมการสาธิตการทอผ้าที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ โดยเฉพาะลายราชวัติ					
25. วิถีชีวิตชาวประมง ชมการทำประมงพื้นบ้านเลี้ยงปลาในกระชัง และการจับปลาในทะเลโดยใช้เครื่องมือภูมิปัญญาเฉพาะถิ่น เช่น การวางโพงพาง ไซนั่ง ไซนอน					
26. สวนสมรม การทำสวนแบบผสมผสาน ดูแลโดยใช้แนวทางเกษตรชีวภาพ					
อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ตอนที่ 4 ความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในตำบลเกาะยอ

ในอนาคตท่านอยากให้ตำบลเกาะยอพัฒนาในเรื่องต่อไปนี้น้อยเพียงไร

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย
ด้านแหล่งท่องเที่ยว					
11. พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน					
12. พัฒนาเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้					
13. พัฒนาเป็นแหล่งศึกษาทรัพยากรชายฝั่งทะเล					
14. พัฒนาพื้นที่ปูสถานที่บางแห่งที่เหมาะสมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว					
15. อนุรักษ์ป่าชายเลนและพัฒนาเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติป่าชายเลน					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<u>ด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภค</u>					
1. พัฒนาเส้นทางการคมนาคมภายในตำบล					
2. พัฒนาระบบบำบัดน้ำเสีย					
3. พัฒนาระบบการกำจัดขยะ					
4. พัฒนาระบบขนส่งภายในชุมชนเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว					
<u>ด้านการพัฒนาสินค้าและธุรกิจท่องเที่ยว</u>					
9. ส่งเสริมสินค้าหัตถกรรม เกษตรกรรมให้มีโอกาสขยายตลาดสู่ภายนอก					
10. พัฒนาสินค้าและบริการที่หลากหลายมากขึ้น					
11. พัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพและเป็นเอกลักษณ์					
12. พัฒนาให้ชุมชนมีการรวมกลุ่ม เช่น กลุ่มประมง กลุ่มชาวสวน					
<u>ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญา</u>					
9. รื้อฟื้นและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สูญหายไป					
10. อนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น					
11. ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเยาวชน					
12. มีการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม บ้านเรือนเรือนไทย (ภาคใต้)					
<u>ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว</u>					
9. มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย					
10. จัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
11. จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัย					
12. ส่งเสริมกิจกรรมด้านประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน					
<u>ด้านการได้รับความสนับสนุนและงบประมาณ</u>					
13. ประชาชนมีความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวและให้การสนับสนุน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว					
14. ผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวและให้การสนับสนุน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว					
15. องค์กรภาครัฐมีความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวและให้การสนับสนุนการท่องเที่ยว					
16. การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว					
17. มีการประสานงานด้านการท่องเที่ยวของหน่วยงานต่าง ๆ					
18. มีการพัฒนาตลาดหรือขยายกลุ่มนักท่องเที่ยวให้กว้างขึ้น					
อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ตอนที่ 5 ความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ

ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงไร

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีส่วนร่วมในการวางแผนการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ					
2. มีส่วนร่วมในการอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยว					
3. มีส่วนร่วมในการจัดแสดง สานิตวัฒนธรรมวิถีชีวิตของชุมชน					
4. รวมกลุ่มกับสมาชิกในชุมชนเพื่อร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยว					
5. ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการกิจกรรมท่องเที่ยวต่าง ๆ					
6. มีความยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยว					
7. ให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวและพักค้างคืนที่บ้าน (Homestay)					
8. ต้องการให้นักท่องเที่ยวใช้บริการด้านการท่องเที่ยวโดยคนที่อาศัยอยู่ในชุมชน					
9. ให้นักท่องเที่ยวได้ไปเยี่ยมเยือนพื้นที่เกษตรกรรมในลักษณะการท่องเที่ยวเชิงเกษตร					
อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวศิริอร บัญโร

นิสิตปริญญาโทสาขาการวางแผนและการจัดการ

การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-ชื่อสกุล	นางสาวศิริอร บุญโร
วันเดือนปีเกิด	27 กรกฎาคม 2522
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	7/65 ซอยรามคำแหง 107 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	กองแผนงาน กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2544	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์) สาขาภาษาฝรั่งเศส จาก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
พ.ศ.2547	ประกาศนียบัตรบัณฑิต (การจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ.2551	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ